

LASTEAEDEDE LIIKUMIS- JA SPORTIMISVÕIMALUSTE KAARDISTAMISE UURING 2025

ARUANNE

Organiseeritud liikumistegevus

Liikumise osa päevakavas

Liikumis- ja spordivahendid

Liikumisaktiivsust toetav keskkond ja sportimispaigad

Lasteaias tegutsevad spordiringid

Liikumisharjumuste kujundamine

Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutus

KULTUURIMINISTEERIUM

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

SOTSIAALMINISTEERIUM

TARTU ÜLIKOOL
sporditeaduste ja
füsioteraapia instituut

Terve
Aarengu
Instituut

TERVE EESTI EESTI!
Liikumisharrastuse kompetentsikeskus

SISUKORD

UURINGU TAUST JA EESMÄRK	4
PÕHISÕNUMID	5
SIHTGRUPP JA VALIM	7
METOODIKA	9
TULEMUSED	11
1. LIIKUMISTUND KUI REGULAARNE ORGANISEERITUD LIIKUMISTEGEVUS	11
1.1. Organiseeritud liikumistegevuse sagedus ja kestus	11
1.2. Läbiviijad ja seos liikumisõpetaja olemasoluga	12
1.3. Omandivormi, lasteaia tüübi ja maakondade erinevused	13
1.4. Ujumine, rühmaõpetaja roll ja vahendil liikumisoskuste õpetamine.....	14
2. LIIKUMISE OSA PÄEVAKAVAS.....	15
2.1. Rühmaõpetajate juhitud liikumistegevus väljaspool organiseeritud liikumistegevust	15
2.2. Matkad ja pikemad jalutuskäigud väljaspool lasteaeda	16
2.3. Õueskäik talveperioodil.....	16
2.4. Õueskäik kevad- ja sügisperioodil.....	17
3. SPORDIVAHENDID, LAENUTAMINE JA VAJADUSED.....	18
3.1. Üldpilt ja vahendirühmade võrdlus	18
3.2. Edasiliikumisoskuste omandamiseks vajalikud õppevahendid	19
3.3. Vahendil edasiliikumisoskuse omandamiseks vajalikud õppevahendid	20
3.4. Vahendikäsitsemisoskuse ja kehakontrollioskuste omandamiseks vajalikud õppevahendid ning muud vahendid	20
3.5. Varustuse laenutamine.....	20
3.6. Rahulolu olemasoleva spordivarustusega ja suurimad puudujäägid	21
4. LIIKUMISAKTIIVSUST TOETAV KESKKOND JA SPORTIMISPAIGAD	23
4.1. Liikumisvõimalused rühmaruumis	23
4.2. Sisesportimispaigad ja rahulolu nendega	23
4.3. Õueala ja välisvõimalused	25
4.4. Lähiumbruse kasutamine ja turvalisus	26
4.5. Liikumisaktiivsuse juhtimine ja toetamine lasteaias.....	27
5. LASTEAIAS TEGUTSEVAD SPORDI- JA LIIKUMISRINGID	28
5.1. Spordiringide olemasolu ja levik.....	29
5.2. Spordialad, valiku alused ja ringide korraldajad.....	29
5.3. Ringide maht, tasulisus ja toimumisaeg	30
5.4. Rahulolu, soovitud ringid ja peamised takistused	31
5.5. Koostöö spordiklubide ja treeneritega	32
6. LIIKUMISHARJUMUSTE KUJUNDAMINE	32
6.1. Juhtimine ja arengukava.....	32
6.2. Rühmaõpetajate praktikad ja igapäevane liikumine	33
6.3. Liikumisõpetajate roll ja koostöö	34
6.4. Lapsevanemate kaasamine	35
6.5. Aktiivne lasteaiaaeg.....	35
6.6. Erivajadustega laste kaasamine	35
6.7. Koolitus- ja toetusvajadused.....	36
6.8. Vastajaprofiili mõju vastustele.....	37
VÕRDLUS VARASEMATE UURINGUTEGA	38
VÕRDLUS TERVISE ARENGU INSTITUUDI LASTEAEDADE UURINGUGA	38
VÕRDLUS KOOLIDE 2024.A SPORTIMISTINGIMUSTE KAARDISTAMISE UURINGUGA	40
JÄRELDUSED	43

PEAMISED JÄRELDUSED	43
SOOVITUSED.....	45
SOOVITUSED LASTEAEDADELE.....	45
SOOVITUSED KOHALIKELE OMAVALITSUSTELE	48
SOOVITUSED RIIGILE JA PARTNERITELE	50
JUHTGRUPP JA TEOSTAJAD	53
KASUTATUD ALLIKAD	54
LISA 1. KAARDISTATUD LASTEAEDADE NIMEKIRI.....	55

UURINGU TAUST JA EESMÄRK

Miks uuring tehti

Eesti spordi strategiadokumendi „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“ [1] üheks prioriteetseks arengusuunaks on, et valdav osa Eesti elanikest liigub ja spordib. Selle eesmärgi saavutamiseks peetakse oluliseks kujundada liikumis- ja spordiharrastuse alused juba varases eas, pakkudes lasteaedades ja koolides ea- ja vajaduskohast liikumisõpetust.

Koolieelne iga on aeg, mil kujunevad laste põhilised liikumisoskused, esimesed liikumisharjumused ja hoiakud liikumise suhtes. Seetõttu on oluline, et lasteaed pakuks lastele iga päev mitmekesiseid, turvalisi ja kättesaadavaid võimalusi liikumiseks.

Kuigi liikumine ja tervisekäitumine on kujunenud valdkondadeüleseks prioriteediks (2023. aastal valmis Kultuuri-, Sotsiaal- ning Haridus- ja Teadusministeeriumi eestvedamisel ühine liikumisaktiivsuse tegevuskava, mis keskendub kehalise aktiivsuse tõstmisele elukaareüleselt [2]), puudub seni terviklik ajakohane ülevaade lasteaedade liikumis- ja sportimistingimustest ning nende peamistest tugevustest ja kitsaskohtadest. Käesoleva uuringu eesmärk on see lünk täita.

Seos liikumisõpetuse ja laste liikumisharjumustega

Laste liikumisharjumusi ei mõjuta ainult liikumistunnid kui regulaarne organiseeritud liikumistegevus. Sama oluline on lasteaia päevakava, lapsi ümbritsev lasteaia keskkond ja erinevate liikumisoskuste omandamist toetavate õppevahendite olemasolu. Seetõttu käsitleb uuring lasteaeda laste igapäevase liikumise toetajana ja liikumist laia tervikuna. Niisugune lähenemine võimaldab selgitada, kas liikumise toetamine on lasteaia süsteemne osa igapäevasest töökorraldusest või sõltub see pigem kohalikest võimalustest ja spetsialistidest.

Uuringu fookus

Uuring keskendub järgmistele küsimustele:

- millised on lasteaedade võimalused pakkuda lastele regulaarset ja eakohast organiseeritud liikumistegevust;
- kuidas on liikumine loimitud päevakavasse ja millised on laste igapäevased liikumisvõimalused eri aastaaegadel;
- milline on lasteaedade varustatus liikumis- ja spordivahenditega ning millistes valdkondades on suurim puudujääk;
- kuidas toetavad lasteaia füüsiline ja sotsiaalne keskkond, sportimispaigad, spordi- ja liikumisringid laste liikumisaktiivsust;
- kuidas kujundatakse lasteaia liikumisharjumusi ning millised erinevused ilmnevad maakonna, omandivormi, lasteaia tüübi, suuruse ja liikumisõpetaja olemasolu järgi.

Uuringu läbiviija ja koostööpartnerid

Uuringu algatasid Kultuuriministeerium ja SA Liikumisharrastuse Kompetentsikeskus. Uuringu viisid läbi Spordikoolituse ja -Teabe SA ja Eesti spordiregister, kes on ka 2024. ja 2013. a koolide sportimistingimuste kaardistamise uuringute läbiviija. Koostööpartneritena kaasati Haridus- ja Teadusministeerium, Tartu Ülikooli Sporditeaduste ja füsioteraapia instituut, Sotsiaalministeerium ning Tervise Arengu Instituut.

Uuringu praktiline väärtus

Uuringu tulemused pakuvad sisendit riiklike prioriteetide, valdkondlike arenduste ja võimalike toetusmeetmete kujundamiseks, loovad aluse võrdluseks varasemate uuringutega ning võimaldavad hiljem hinnata, kuidas lasteaedade liikumis- ja sportimistingimused ajas muutuvad. Lisaks saavad uuringus osalenud lasteaia tagasisidena oma tulemuste võrdluse teiste lasteaedade ja Eesti keskmisega, mistõttu on uuringul ka otsene praktiline väärtus asutuste endi arendustöö jaoks.

PÕHISÕNUMID

Organiseeritud liikumistegevus

- Liikumistund kui osa organiseeritud liikumistegevusest lasteaedades on valdavalt regulaarne ja vanuserühmade vahel selgelt diferentseeritud: kuni 3-aastaste laste puhul toimub see vähemalt kaks korda nädalas 77% lasteaedades ja 3–7-aastaste puhul 87% lasteaedades. Tüüpiline ühe korra kestus on noorematel 20 minutit ja vanematel 30 minutit.
- Liikumisõpetaja olemasolu ja kvalifikatsioon seostub süstemaatilisema korraldusega. Liikumisõpetajaga lasteaedades on sagedamini näha suuremat tegevusmahtu ning tugevamat seost organiseeritud liikumise, päevakava ja õuekeskkonna kasutamise vahel.
- Ujumine jääb organiseeritud liikumistegevuse kõrvalisemaks osaks: teatud määral on see olemas 27% lasteaedades, kuid enamikus asutustes ujumist ei toimu.

Päevakava ja igapäevane liikumine

- Lasteaedade igapäevase liikumise selgroo moodustavad rühmaõpetajate juhitud tegevused, õuesotek ning matkad ja pikemad jalutuskäigud. Seega laste liikumistegevus lasteaias toetub nii liikumistunnile kui organiseeritud liikumistegevusele kui ka kogu päevakavale.
- Kevad- ja sügisperioodil on kaks õueskäiku päevas tavapärane, talvel on pilt ebaühtlasem ja sõltub enam lasteaias suurusest ning liikumisõpetaja olemasolust.

Spordivahendid, laenutamine ja vajadused

- Spordi- ja liikumisvahendite üldpilt on ebaühtlane. Viie vahendirühma peale kokku (edasiliikumis-, vahendil edasiliikumis-, vahendikäsitsemis- ja kehakontrollioskuste omandamiseks vajalikud ning muud vahendid) on lasteaedades olemas keskmiselt 47% nimetatud spordivahenditest, samal ajal kui keskmiselt 30% vahenditest, mida vajatakse on puudu, ning 23% puhul märgitakse, et neid ei ole vaja.
- Kõige paremini on lasteaiad kaetud edasiliikumisoskuste omandamisega seotud baastaseme vahenditega, nagu hüppenöörid, koonused ja varbseinad, ning kõige nõrgemalt vahendil liikumisoscuse arendamiseks vajaliku varustusega. Suurimad puudujäägid on seotud talvise varustuse ja mitmekesisemat liikumist võimaldavate vahenditega – eriti korduvad vajadusena suusad, suusasaapad, suusakepid, pallid, ronimis- ja tasakaaluvahendid ning matid.
- Rahulolu olemasoleva varustusega on mõõdukalt positiivne, kuid ei vähenda vajaduste ulatust. Keskmise rahuloluhinnang viiepalliskaalal on 3,7 ja rahulolu hindab heaks või väga heaks 66% lasteaedades. Samal ajal tõi 72% lasteaedades välja vajaduse täiendavate spordivahendite järele.
- Laenutamine võiks olla realistlik leevendusmeede kallima ja hooajalise varustuse puhul. Vähemalt ühe vahendi laenutamise kogemus on 33% lasteaedades ja laenutussoov 27% asutustest, mis on oluliselt vähem kui koolides, kuid näitab siiski spordivahendite laenutamise kui toimiva mudeli potentsiaali.

Liikumisaktiivsust toetav keskkond ja sportimispaigad

- Lasteaedade liikumisaktiivsust toetava keskkonna suurimad tugevused on õueala, lähiümbruse kasutamine ja juhtkonna tugi. Õueala ja välissportimispaikadega rahulolu hindab heaks või väga heaks 67% lasteaedades, sisesportimispaikadega 60% lasteaedades.
- Kõige selgem ruumiline kitsaskoht on rühmaruumi aktiivse liikumise võimalus. Eraldi aktiivse liikumise koht on olemas kõikides rühmaruumides vaid 15% lasteaedades. See tähendab, et igapäevase rühmategevusega vahetult lõimitud liikumisvõimalus ei ole lasteaedades veel valdav standard.
- Sisesportimispaikade pilt on pigem hea, kuid ebaühtlane. Eraldi liikumissaal on olemas 43% lasteaedades ja üldsaali kasutatakse liikumistegevuseks 38% lasteaedades. Täielikult puudub liikumissaal 10% lasteaedades ja ülejäänud 9% juhtudel on kasutusel erinevad kombinatsioonid.

Lisaks kasutab 51% lasteaedades organiseeritud liikumistegevuseks muid liikumist võimaldavaid paiku lasteaia sees, nagu laiem koridor, ning 36% lasteaiale mitte kuuluvaid sisesportimispaiku.

- Õuehoov toimib hästi lasteaia kasutuses, kuid avaliku kasutuse loogika on koolidega võrreldes piiratum. Nädalavahetusel on hoov mängimiseks avatud või kasutatav piirangutega 34% lasteaedades, tööpäeva õhtupoolikul pärast lasteaia sulgemist 37% lasteaedades.

Spordi- ja liikumisringid ning liikumisharjumuste kujundamine

- Spordi- ja liikumisringid on lasteaedades laialt levinud: need tegutsevad 83% uuringus osalenud lasteaedades. Tüüpiline maht on kaks ringi lasteaia kohta. Samas ei ole kättesaadavus ühtlane: kuni 50 lapsega asutustes tegutsevad spordiringid 62%, üle 140 lapsega asutustes 93% juhtudest.
- Ringide levik on tugevalt seotud ka liikumisõpetaja olemasoluga. Lasteaedades, kus liikumisõpetajat ei ole, tegutsevad ringid 63% juhtudest, kuid liikumisõpetajaga asutustes ligi 90% juhtudest.
- Liikumisharjumuste kujundamise juhtimisoluline tugevus. 87% vastanutest nõustus, et arengukavas on laste liikumist toetavad eesmärgid ja tegevused, ning 91% märkis, et arengukava koostamisel ollakse teadlikud liikumise tähtsusest koolieelses eas. Nõrgem koht on eesmärkide tõlkimine kogu lasteaia ühisteks kokkulepeteks: ainult 55% vastanutest nõustus, et õppeaasta tegevuskava koostamisel osaleb kogu lasteaia ühisteks kokkulepeteks: ainult 55% vastanutest nõustus, et õppeaasta tegevuskava koostamisel osaleb kogu lasteaia ühisteks kokkulepeteks, sh lapsevanemad ja lapsed.
- Kõige selgem strateegiline kitsaskoht on õpetajate koolitus. Vaid 19% vastanutest nõustus, et enamik rühmaõpetajaid on viimase kahe aasta jooksul liikumisvaldkonnas koolitust saanud, samal ajal kui 84% leiab, et õpetajatele tuleks võimaldada täiendkoolitusi, ning 76% peab vajalikuks praktilisi meetoodilisi koolitusi.

Võrdlus varasemate uuringutega

- Võrdlus Tervise Arengu Instituudi 2017. a läbiviidud lasteaedade uuringuga kinnitab, et liikumisõpetaja roll on jätkuvalt keskne. Käesolevas uuringus on liikumisõpetaja olemas 73% vastanutest lasteaedades ning neis asutustes on liikumistegevuse maht, spordiringide levik ja mitmed liikumisaktiivsust toetava lasteaia keskkonna näitajad tugevamad. Ujumise osas ei ole üldpilt kaheksa aastaga oluliselt muutunud.
- Võrdlus koolide 2024. a sportimistingimuste kaardistamise uuringuga näitab, et lasteaedade ja koolide üldine rahulolu liikumisaktiivsust toetava keskkonna ning spordivarustusega jääb mitmes näitajas samasse suurusjärku, ning liikumise korralduse loogika on erinev: lasteaedades toetub see rohkem päevakavale, õuekeskkonnale ja rühmaõpetajate praktikatele.

Laste liikumisvõimalusi mõjutavad tegurid asutuses

- Laste liikumisvõimalused ei sõltu ainult lasteaia hoiakutest või õpetajate aktiivsusest, vaid ka asutuse struktuursetest raamtingimustest. Tulemused näitavad, et paremaid liikumisvõimalusi iseloomustavad kõige järjekindlamalt kolm tegurit: liikumisõpetaja olemasolu, laste arv lasteaias ning munitsipaalomandivorm.
- Liikumisõpetajaga lasteaedades on organiseeritud liikumistegevus regulaarsem, spordi- ja liikumisringid sagedamini olemas ning vahendil edasiliikumisoskuste õpetamata jätmist esineb vähem. Üle 140 lapsega lasteaedades on mitmed võimalused paremad kui väikestes, kuni 50 lapsega asutustes, näiteks spordiringide levik ja talvine õueskäigu rütm. Munitsipaallasteaedades on omakorda mitmes näitajas parem spordivahenditega varustatus ja suurem tegevuste mitmekesisus kui eraomandis asutustes.
- See tähendab, et liikumisvõimaluste ebavõrdsust ei saa vähendada ainult lasteaedadele suunatud üldiste soovitustega; vaja on sihituid meetmeid, mis kompenseerivad väiksemate, liikumisõpetajata ja nõrgema rahastusbaasiga asutuste struktuurseid piiranguid.

SIHTGRUPP JA VALIM

Sihtgrupp ja vastanute osakaal

Uuringu sihtrühma kuulusid Eesti lasteaiaid: nii eraldiseisvad koolieelsed lasteasutused kui need, mis tegutsevad põhikooli või gümnaasiumiga ühise asutusena. Uuringus ei osalenud lastehoiud. Algandmestikus oli kokku 525 lasteaeda, kellest uuringus osales 463. Seega kujunes üldiseks vastanute osakaaluks 88% (Tabelid 1 ja 2).

Vastanud lasteaedade hulgas olid esindatud kõik maakonnad (Tabel 2). Kõige rohkem vastuseid laekus Harju- ja Tartumaalt, mis peegeldab ka lasteaedade tegelikku piirkondlikku jaotust. Vastamismäär oli kõrgem suuremates ning munitsipaalomandis lasteaedades, madalam väiksemates ning eraomandis lasteaedades. Maakondlikult oli vastamismäär täielik Rapla- ja Saaremaal, madalam Hiiumaal ja Läänemaal.

Osalenud lasteaedade jaotus

Vastanud lasteaedadest 362 ehk 78% olid eraldiseisvad koolieelsed lasteasutused ja 101 ehk 22% tegutsesid põhikooli või gümnaasiumiga ühise asutusena. Omandivormi järgi moodustasid enamuse munitsipaallasteaiad (418; 90%), eraomandis asutusi oli 45 (10%).

Lasteaia suuruse järgi jagunesid vastanud asutused kolme rühma: 117 lasteaeda kuulusid kategooriasse 0-50 last (nn väike lasteaed), 157 kategooriasse 51-140 last (nn keskmine lasteaed) ning 189 kategooriasse üle 140 lapse (nn suur lasteaed). Liikumisõpetaja profiili järgi oli 263 lasteaias spordialase kõrgharidusega liikumisõpetaja, 77 lasteaias liikumisõpetaja ilma spordialase kõrghariduseta ning 123 lasteaias liikumisõpetajat ei olnud.

Seega domineerisid vastanute hulgas suuremad, munitsipaalomandis, eraldiseisvad koolieelsed lasteasutused, kuid esindatud olid ka väiksemad ja kooliga ühise juhtimise all tegutsevad lasteaiaid ning liikumisõpetajata lasteaiaid.

Tabel 1. Osalenud lasteaedade jaotus peamiste taustatunnuste järgi.

Tunnus	Kategooria	n (%)	Laste arv lasteaedades
Tüüp	eraldiseisev koolieelne lasteasutus	362 (78%)	55 078
Tüüp	põhikooli või gümnaasiumiga ühine asutus	101 (22%)	4 927
Omandivorm	munitsipaal	418 (90%)	57 402
Omandivorm	eraomand	45 (10%)	2 603
Suurus	0-50 last	117 (25%)	3 713
Suurus	51-140 last	157 (34%)	14 845
Suurus	üle 140 lapse	189 (41%)	41 447
Liikumisõpetaja profiil	spordialase kõrgharidusega liikumisõpetaja	263 (57%)	40 009
Liikumisõpetaja profiil	liikumisõpetaja ilma spordialase kõrghariduseta	77 (17%)	10 620
Liikumisõpetaja profiil	liikumisõpetaja puudub	123 (27%)	9 376

Maakondlik jaotus

Vastanud lasteaedade hulgas olid esindatud kõik 15 maakonda. Suurim osakaal vastanutest paiknes Harjumaal, millele järgnesid Tartumaa, Pärnumaa ja Ida-Virumaa. See peegeldab ühelt poolt Eesti lasteaedade tegelikku piirkondlikku jaotust, kuid tähendab teisalt, et maakondlikus võrdluses mõjutavad üldpilti kõige enam Harju- ja Tartumaa tulemused. Väiksema vastajate arvuga maakondades võivad üksikute lasteaedade vastused proportsioone suhteliselt rohkem muuta.

Tabel 2. Osalenud lasteaedade jaotus maakondade järgi.

Maakond	Lasteaedu valimis	Vastanud lasteaedu	Vastamismäär	Vastanute osakaal kõigist vastanutest	Laste arv lasteaedades
Harju maakond	222	186	84%	40%	27 605
Hiiu maakond	6	4	67%	1%	271
Ida-Viru maakond	33	29	88%	6%	3 964
Järva maakond	12	11	92%	2%	1 394
Jõgeva maakond	14	13	93%	3%	1 238
Lääne maakond	6	4	67%	1%	578
Lääne-Viru maakond	26	23	89%	5%	2 746
Pärnu maakond	34	32	94%	7%	4 188
Põlva maakond	9	8	89%	2%	716
Rapla maakond	20	20	100%	4%	1 751
Saare maakond	21	21	100%	5%	1 597
Tartu maakond	69	63	91%	14%	9 224
Valga maakond	12	11	92%	2%	1 095
Viljandi maakond	27	25	93%	5%	2 076
Võru maakond	14	13	93%	3%	1 562
KOKKU	525	463	88%	100%	60 005

Kohaliku omavalitsuse tasandil olid vastajate hulgas esindatud 78 Eesti omavalitsust, ainsana puudus Ruhnu vald. Rohkem kui veerand kõigist vastanud lasteaedadest paiknes Tallinnas; sellele järgnesid Tartu linn, Saaremaa vald ja Pärnu linn. See näitab, et andmestik katab kogu Eesti, kuid kohaliku omavalitsuse lõikes on vastajate arvud väga erinevad. Seetõttu on aruande tulemuste peatükkides KOV-võrdlusi kasutatud valikuliselt ja eeskätt seal, kus erinevused on sisuliselt kõnekad.

METOODIKA

Uuringu aeg, metoodika ja järeltegevused

Uuring kestis 2025. a maist kuni 2026. a aprillini, millest põhiküsitlus lasteaedades toimus 13. kuni 30. maini ja järelküsitlus kuni 13. juunini 2025. a. Uuring viidi läbi veebipõhise ankeetküsitlusena selleks spetsiaalselt loodud veebikeskkonnas. Küsimustik koosnes 42 küsimusest ja jagunes seitsmeks osaks: 1) üldandmed lasteaia kohta, 2) organiseeritud liikumistegevus, 3) liikumise osa päevakavas, 4) liikumis- ja spordivahendid, 5) liikumisaktiivsust toetav lasteaia keskkond ja sportimispaigad, 6) lasteaia tegutsevad spordiringid ning 7) liikumisharjumuste kujundamine. Iga uuringus osalenud lasteaed saab tagasisidena oma tulemuste võrdluse Eesti keskmise ja maakonna keskmisega.

Liikumis- ja spordivahendite kaardistamine

Liikumis- ja spordivahendite küsimustik koostati lähtudes vahenditest, mis toetavad laste mitmekülgsete liikumisoskuste arengut. Seejuures arvestati, et liikumisoskused arenevad kõige tõhusamalt siis, kui tähelepanu pööratakse edasiliikumisoskuste, vahendil edasiliikumise oskuste, vahendikäsitsemisoskuste ning kehakontrollioskuste kujundamisele. Kõigi nimetatud valdkondade puhul lähtuti erinevatest osaoskustest. Näiteks hõlmab vahendikäsitsemisoskuste arendamine palli viskamise, veeretamise, püüdmise ja põrgatamise, jalaga palli vedamise ning löömise, samuti reketiga palli löömise oskuse kujundamist.

Küsimustik koostati 3–7-aastaste laste arenguvajadusi silmas pidades. Tegemist ei ole lasteaedadele kohustusliku vahendite loeteluga, vaid abimaterjaliga, mis toetab liikumisoskuste ning kehalise aktiivsuse kujundamist koolieelses eas.

Õppevahendite nimekiri jaotati viide kategooriasse: 1) edasiliikumisoskused, 2) vahendil liikumisoskus, 3) vahendikäsitsemisoskused, 4) kehakontrollioskus asendites ja liikumisel, 5) muud vahendid.

Lasteaedadel paluti hinnata, millised õppevahendid on neil olemas ning millistest tuntakse puudust. Vastamiseks oli kolm varianti: „jah“ – vahendeid on piisavalt ja need on kasutuskõlblikud; „ei ole, aga vajame“ – vahendeid ei ole piisavalt, kuid nende järele on vajadus; „ei ole vaja“ – vahendeid ei ole ning neid ei peeta vajalikuks.

Lisaks paluti lasteaedadel märkida, kas ja milliseid vahendeid nad laenutavad ning kas nad sooviksid seda edaspidi teha. Samuti oli võimalik vabas vormis välja tuua kolm liikumis- või spordivahendit, millest tuntakse kõige enam puudust.

Analüüsis kasutatud taustatunnused ja võrdlus teiste uuringutega

Tulemusi võrreldi kuue peamise taustatunnuse alusel: lasteaia maakond, kohalik omavalitsus, tüüp, omandivorm, suurus ning liikumisõpetaja olemasolu ja kvalifikatsioon. Neid tunnuseid kasutati läbivalt kõigis tulemuste peatükkides, kuid mitte iga küsimuse juures. Põhitekstis toodi esile eelkõige need erinevused, mis olid sisuliselt kõnekad või kordusid mitmes teemaplokis.

Lisaks vaadeldi mõnes peatükis ka vastaja ametiprofiili, st kes küsimustiku täitis ning keda selle täitmisel kaasati. Seda kasutati eeskätt kontrollküsimusena, et hinnata, kas vastuste toon võib olla seotud sellega, kas ankeedi täitmisel osales juhtkond, liikumisõpetaja või rühmaõpetaja.

Uuringu tulemuste analüüsimisel kasutati võrdlusena kahte varasemat uuringut: Tervise Arengu Instituudi 2017. a läbiviidud lasteaedade uuringut [3] ning Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutuse 2024. a koolide sportimistingimuste kaardistust [4].

Andmetöötuse põhimõtted

Andmeanalüüsis kasutati valdavalt loendamist ja protsentjaotusi. Keskväärtustest rakendati valdavalt keskmist (nt osakaalude/protsentide keskmine ning rahuloluhinnangute keskmine), juhtudel, kus skaala on üheselt mõistetav. Mediaani kasutati üksnes spordiringide ja organiseeritud liikumistegevuse näitajate puhul, kus vastusevariante ei olnud ette antud ning väärtuste skaala oli lai.

Mitmikvastustega küsimuste puhul arutati osakaalud vastanute hulga, mitte märgitud vastusevariantide kogusumma suhtes. Üksikute küsimuste puhul kasutati protsentide arvutamisel selle küsimuse vastajate arvu. Tabelites, kus osakaalude summa peab kokku moodustama 100%, ei pruugi see täisarvudeks ümardamise tõttu olla täpselt 100%. Kui küsimusele vastamine oli vabatahtlik või ei olnud konkreetse lasteaia puhul asjakohane, ei arvestatud seda lasteaeda vastava küsimuse protsendijaotuse nimetajasse. Seetõttu võivad eri tabelites ja joonistel aluseks olevad vastajate arvud erineda. Mõne numbrilise tunnuse puhul koondati väärtused tõlgendamise lihtsustamiseks vahemikesse. Avatud vastuseid kasutati kirjeldava täiendusena ja vajadusel koondati need sisulisteks kategooriateks.

Tulemuste esitamisel lähtuti põhimõttest, et põhitekstis tuuakse esile kõige olulisemad mustrid ja erinevused. Üldtulemusi tõlgendatakse vastanud lasteaedade põhjal Eesti lasteaedade olukorra laia kirjeldusena. Maakonna, kohaliku omavalitsuse, omandivormi, suuruse ja liikumisõpetaja olemasolu järgi tehtud võrdlustes eristati selgemaid mustreid eelkõige seal, kus vastajate arv oli piisav ja erinevus kordus mitmes näitajas. Väikeste alamrühmade puhul käsitletakse tulemusi pigem suundumustena, mitte täpsete üldistustena kõigi vastava rühma lasteaedade kohta.

Piirangud ja tõlgendamise ettevaatuskohad

Uuring põhineb lasteaedade enesehinnangulistel vastustel, mis esitati perioodil mai-juuni 2025. Seetõttu kirjeldavad tulemused eelkõige seda, kuidas lasteaed oma liikumis- ja sportimisvõimalusi ise näeb, mitte välise vaatluse käigus kontrollitud olukorda. Eri vastajate osalemine võis mõjutada ka hinnanguliste küsimuste tooni: juhtkonna, liikumisõpetaja ja rühmaõpetaja vaade ei pruugi olla täielikult kattuv.. Seetõttu kirjeldavad tulemused eelkõige seda, kuidas lasteaed oma liikumis- ja sportimisvõimalusi ise näeb, mitte välise vaatluse käigus kontrollitud olukorda. Eri vastajate osalemine võis mõjutada ka hinnanguliste küsimuste tooni: juhtkonna, liikumisõpetaja ja rühmaõpetaja vaade ei pruugi olla täielikult kattuv.

Kõigi küsimuste vastajate arv ei ole sama, sest mõnede küsimustele vastamine oli vabatahtlik ning osa küsimusi esitati ainult neile lasteaedadele, kelle puhul teema oli asjakohane. Näiteks kui lasteaed vastas, et pole kunagi vahendeid laenutanud, siis ei esitatud talle järgmise küsimusena vahendite nimekirja, et märkida, mida laenutati. Seetõttu tuleb protsente tõlgendada konkreetse küsimuse vastajate arvu taustal. Kui vastajate arv oli väike, kasutati tulemusi eeskätt suundumuste kirjeldamiseks, mitte täpsete võrdlusjäreldeste tegemiseks.

Võrdlused koolide 2024. aasta uuringu ja varasema TAI lasteaedade uuringu vahel tehti üksnes juhul, kui tulemused olid sisuliselt piisavalt võrreldavad. Küsimuste sõnastuse, sihtrühma ja meetodika erinevuste tõttu saab osa järeldesti esitada vaid ettevaatlike suundumustena, mitte täpse üks-ühele võrdlusena.

Kõrge vastamismäär (88%) ja lai piirkondlik katvus võimaldavad üldtulemusi kasutada Eesti lasteaedade olukorra kirjeldamiseks, kuid tulemusi ei ole kaalutud ega esitatud statistilise usaldusvahemikuga üldkogumi hinnangutena.

TULEMUSED

1. Liikumistund kui regulaarne organiseeritud liikumistegevus

Põhisõnum. Enamikes lasteaedades toimub liikumistund kui regulaarne organiseeritud liikumistegevus vähemalt kaks korda nädalas. Vanemate laste tegevuse kestus on noorematest enamasti pikem ning liikumisõpetaja olemasolu seostub organiseeritud liikumistegevuse suurema regulaarsuse ja mitmekesisusega.

1.1. Organiseeritud liikumistegevuse¹ sagedus ja kestus

Enamikes lasteaedades toimuvad liikumistunnid organiseeritud liikumistegevuse kaudu (*edaspidi siin aruandes organiseeritud liikumistegevus*) vähemalt kaks korda nädalas (Tabel 3). Kuni 3-aastaste laste puhul oli see nii 77% ning 3–7-aastaste laste puhul 87% lasteaedades. Mõlemas vanuserühmas oli levinuim korraldus kaks korda nädalas: kuni 3-aastaste puhul 71% ja 3–7-aastaste puhul 70% lasteaedades. Organiseeritud liikumistegevust ei toimunud kuni 3-aastaste laste puhul 6% ja 3–7-aastaste laste puhul 2% lasteaedades.

Tabel 3. Organiseeritud liikumistegevuse sagedus vanuserühmade lõikes.

Vanuserühm	Ei toimu	1x nädalas	2x nädalas	3x või enam nädalas	Muu
Kuni 3-aastased	6%	14%	71%	6%	2%
3–7-aastased	2%	10%	70%	16%	1%

Nooremate ja vanemate laste organiseeritud liikumistegevuse võrdlus näitab, et tegevuse sagedus on lasteaedade sees enamasti sarnane, kuid mõnevõrra nihkes vanemate laste kasuks. 76% lasteaedades oli nooremate ja vanemate laste organiseeritud liikumistegevuse sagedus sama, 21% lasteaedades oli see vanemate laste puhul suurem ning 3% lasteaedades nooremate laste puhul suurem. Seega püsib vanuse kasvades organiseeritud liikumistegevuse sagedus enamasti vähemalt samal tasemel ning üsna sageli suureneb.

Organiseeritud liikumistegevuse kestus erineb vanuserühmade lõikes selgemini kui nende sagedus. Kuni 3-aastaste laste ühe organiseeritud liikumistegevuse tüüpiline kestus on 20 minutit, 3–7-aastaste laste puhul 30 minutit (Tabel 4). Nooremate laste tegevuskordadest kestis 44% 20 minutit ning veerand juhtudest 15 minutit või vähem. Vanemate laste puhul kestis üle poole (54%) tegevuskordadest 30 minutit ning 28% juhtudest 35 minutit või rohkem.

Lasteaedade sisesed võrdlused näitavad, et nooremate ja vanemate laste organiseeritud liikumistegevuse sagedus on enamasti sama, kuid vanemate laste tegevuskorrad kestavad selgelt kauem. Kui sagedus oli 76% juhtudest vanuserühmade lõikes ühesugune, siis kestuse puhul oli 83% juhtudest pikem vanemate laste liikumistegevus.

Tabel 4. Ühe organiseeritud liikumistegevuse kestus vanuserühmade lõikes.

Vanuserühm	≤15 min	20 min	25 min	30 min	35+ min
Kuni 3-aastased	25%	44%	9%	18%	4%
3–7-aastased	0%	3%	14%	54%	28%

¹ Käesolevas uuringus kasutatakse organiseeritud liikumistegevuse mõistet liikumistundide tähenduses.

1.2. Läbiviijad ja seos liikumisõpetaja olemasoluga

Kõige sagedamini viib regulaarset organiseeritud liikumistegevust läbi spordi- ja pedagoogilise kõrgharidusega liikumisõpetaja, keda nimetas 54% lasteaedadest. Rühmaõpetajat nimetas läbiviijana 22%, spordialase ettevalmistuseta kõrgharidusega liikumisõpetajat 18% ning treenerit 11% lasteaedadest. Enamasti nimetati üht peamist läbiviijat, kuid umbes viiendikus (21%) lasteaedadest kasutati mitme rolli kombinatsiooni.

Läbiviijate jaotusest paistab silma, et 79% lasteaedadest kasutab organiseeritud liikumistegevuses üht peamist läbiviijat ning kõige levinum mudel on spordi- ja pedagoogilise kõrgharidusega liikumisõpetaja. Tabelis 5 on esitatud kombinatsioonid, mida esitati vähemalt 1% lasteaegade puhul. Kokku oli erinevaid kombinatsioone 32.

Tabel 5. Regulaarselt organiseeritud liikumistegevuse läbiviijate levinumad kombinatsioonid lasteaedades.

Kombinatsioon	Valikute arv kombinatsioonis	Osakaal kõigist vastanutest
Liikumisõpetaja (spordi- ja pedagoogilise kõrgharidusega)	1	43%
Kõrgharidusega liikumisõpetaja (ilma spordialase ettevalmistuseta)	1	12%
Rühmaõpetaja	1	12%
Muu	1	6%
Treener (kutsega)	1	4%
Rühmaõpetaja + Liikumisõpetaja (spordi- ja pedagoogilise kõrgharidusega)	2	3%
Liikumisõpetaja (spordi- ja pedagoogilise kõrgharidusega) + Treener (kutsega)	2	2%
Nii rühma- kui ka liikumisõpetaja (spordialase kõrgharidusega)	1	2%
Kõrgharidusega liikumisõpetaja (ilma spordialase ettevalmistuseta) + Treener (kutsega)	2	2%
Rühmaõpetaja + Muusikaõpetaja	2	1%
Liikumisõpetaja (spordi- ja pedagoogilise kõrgharidusega) + Muusikaõpetaja	2	1%
Rühmaõpetaja + Muu (palun täpsustage)	2	1%
Rühmaõpetaja + Treener (kutsega)	2	1%
Rühmaõpetaja + Kõrgharidusega liikumisõpetaja (ilma spordialase ettevalmistuseta)	2	1%

Läbiviija tüüp seostub eelkõige sellega, kui regulaarselt organiseeritud liikumistegevus toimub. Kui tegevust viis läbi ainult rühmaõpetaja, toimus see kuni 3-aastaste laste puhul vähemalt kaks korda nädalas 63% ja 3–7-aastaste laste puhul 69% lasteaedadest. Kui tegevust viis läbi ainult liikumisõpetaja, olid vastavad näitajad 81% ja 91%. Kõige suurem nädalane maht ilmnes neis lasteaedades, kus tegevusse olid kaasatud nii rühma- kui ka liikumisõpetaja. Seevastu ühe tegevuskorra kestus ei erinenud läbiviija tüübi järgi kuigi palju: noorematel lastel jäi tüüpiline kestus enamasti 20 ja vanematel lastel 30 minuti juurde.

Liikumisõpetaja olemasolu seostub organiseeritud liikumistegevuse sagedusega (Tabel 6). Lasteaedades, kus liikumisõpetaja puudus, toimus kuni 3-aastaste laste organiseeritud liikumistegevus vähemalt kaks korda nädalas 68% ja 3–7-aastaste laste puhul 76% lasteaedadest. Lasteaedades, kus liikumisõpetaja oli olemas, olid vastavad näitajad 81% ja 91%. 3–7-aastaste laste puhul on organiseeritud liikumistegevuse puudumine liikumisõpetajaga lasteaedades väga harv: spordialase kõrgharidusega liikumisõpetajaga lasteaedades seda vastust ei esinenud ning spordialase kõrghariduseta liikumisõpetajaga lasteaedades märkis tegevuse puudumist 1% vastanutest. Liikumisõpetajata lasteaedades oli sama näitaja 6%.

Erinevused spordi- ja pedagoogilise kõrgharidusega ja ilma spordialase ettevalmistuseta liikumisõpetajatega lasteaedade vahel on väiksemad kui erinevused liikumisõpetaja olemasolu ja puudumise vahel. Spordialase kõrgharidusega ja spordialase ettevalmistuseta liikumisõpetajaga lasteaedade vahel ei ilmnenud organiseeritud liikumistegevuse sageduses ega kestuses väga suuri erinevusi. Küll aga paistab kvalifikatsioon rohkem välja tegevuste sisulises mitmekesisuses. Lasteaedades, kus liikumisõpetajat ei olnud, märkis 42% vastanutest, et vahendil liikumisi ei õpetata. Spordialase kõrgharidusega liikumisõpetajaga lasteaedades oli see osakaal 17% ning spordialase ettevalmistuseta liikumisõpetajaga lasteaedades 25%.

Tabel 6. Organiseeritud liikumistegevuse regulaarsus ning vahendil liikumisoskuste õpetamata jätmise liikumisõpetaja olemasolu ja kvalifikatsiooni järgi.

Liikumisõpetaja staatus / kvalifikatsioon	Kuni 3-aastased: vähemalt 2 korda nädalas	3–7-aastased: vähemalt 2 korda nädalas	3–7-aastased: tegevust ei toimu	Vahendil edasiliikumist ei õpetata
Liikumisõpetaja puudub	68%	76%	6%	42%
Liikumisõpetaja olemas, ilma spordialase kõrghariduseta	84%	92%	1%	25%
Liikumisõpetaja olemas, spordialase kõrgharidusega	80%	91%	0%	17%
KOKKU	77%	87%	2%	25%

1.3. Omandivormi, lasteaia tüübi ja maakondade erinevused

Organiseeritud liikumistegevus on sagedasem munitsipaallasteaedades kui eraomandis lasteaedades. Vähemalt kaks korda nädalas toimus see kuni 3-aastaste laste puhul 80% munitsipaal- ja 49% eraomandis lasteaedades ning 3–7-aastaste laste puhul vastavalt 89% ja 71% lasteaedades. Eraomandis lasteaedades märgiti ka sagedamini, et vahendil liikumisi ei õpetata üldse. Tulemused viitavad selgele erinevusele, kuid eralasteaedade väikese arvu tõttu tuleb järeldusi tõlgendada ettevaatlikult.

Ka lasteaia tüübi järgi ilmneb erinevus. Eraldiseisvates koolieelsetes lasteasutustes toimus organiseeritud liikumistegevus mõlemas vanuserühmas mõnevõrra sagedamini kui kooliga koos tegutsevates asutustes. Vähemalt kaks korda nädalas toimus see kuni 3-aastaste laste puhul 80% koolieelsetes lasteasutustes ja 68% kooliga koos tegutsevates asutustes; 3–7-aastaste laste puhul olid vastavad näitajad 88% ja 82%.

Maakondlikus vaates ilmnevad erinevused eelkõige regulaarsuses, ujumise kättesaadavuses ning vahendil liikumiste õpetamise võimalustes (Tabel 7). Vähemalt kümne vastajaga maakondadest oli 3–7-aastaste laste vähemalt kaks korda nädalas toimuva organiseeritud liikumistegevuse osakaal kõige kõrgem Järva, Valga ja Ida-Viru maakonnas ning kõige madalam Saare ja Võru maakonnas. Ujumise kättesaadavus oli tagasihoidlikum Tartu, Saare, Pärnu ja Harju maakonnas, samal ajal kui Lääne-Viru, Järva ja Viljandi maakonnas esines ujumist mõnevõrra sagedamini. Vahendil liikumisi ei õpetatud kõige harvem Tartu, Valga ja Rapla maakonnas ning õpetati kõige sagedamini Jõgeva, Lääne-Viru ja Saare maakonnas.

Väiksemate maakondade tulemusi tuleb siiski tõlgendada ettevaatusega. Vähemalt kümne vastajaga maakondade seas paistavad 3–7-aastaste organiseeritud liikumistegevuse regulaarsuse poolest silma Ida-Viru, Rapla ja Tartu maakond, samas kui ujumise vähene kättesaadavus ja vahendil liikumiste tagasihoidlikum õpetamine joonistuvad tugevamalt välja näiteks Saare ja Jõgeva maakonnas.

Tabel 7. Organiseeritud liikumistegevus lasteaedades maakondade lõikes.

Maakond	Kuni 3a vähemalt 2x nädalas	3-7a vähemalt 2x nädalas	Kuni 3a ei toimu	3-7a ei toimu	Kuni 3a mediaan-kestus (min)	3-7a mediaan-kestus (min)	Ujumist ei toimu	Vahendil edasiliikumist ei õpetata
Harju maakond	77%	89%	8%	2%	20	30	81%	30%
Hiiu maakond	75%	100%	0%	0%	25	35	0%	0%
Ida-Viru maakond	86%	93%	0%	3%	20	30	59%	31%
Järva maakond	91%	100%	9%	0%	20	30	45%	18%
Jõgeva maakond	85%	85%	0%	0%	25	30	62%	38%
Lääne maakond	50%	75%	0%	0%	30	38	25%	25%
Lääne-Viru maakond	61%	83%	9%	4%	20	30	43%	35%
Pärnu maakond	78%	88%	6%	0%	20	30	84%	25%
Põlva maakond	38%	75%	50%	13%	25	30	75%	50%
Rapla maakond	80%	90%	0%	0%	20	30	55%	10%
Saare maakond	71%	71%	10%	0%	20	30	86%	33%
Tartu maakond	87%	89%	3%	2%	20	30	89%	10%
Valga maakond	82%	100%	9%	0%	20	30	82%	9%
Viljandi maakond	68%	80%	4%	4%	20	30	48%	20%
Võru maakond	69%	62%	8%	0%	25	30	62%	23%
KOKKU	77%	87%	6%	2%	20	30	73%	25%

1.4. Ujumine, rühmaõpetaja roll ja vahendil liikumisoskuste õpetamine

Enamikus lasteaedades ei kuulu ujumine regulaarse organiseeritud liikumistegevuse hulka (Tabel 7). 73% lasteaedades märkis, et regulaarset ujumist ei toimu. 16% puhul toimus ujumine õppeaasta jooksul teatud perioodil või ainult teatud vanuserühmadele, 7% puhul kord nädalas kõikidele rühmadele ning 4% puhul kaks korda nädalas kõikidele rühmadele. Liikumisõpetaja olemasolu või kvalifikatsioon ei näidanud ujumise korraldusega tugevat seost.

Ujumise toimumine on selgelt seotud sellega, milline ligipääs ujulale lasteaedadel on. Lasteaedades, kus kasutatakse oma ujulat, toimub ujumine 79% juhtudel regulaarselt igal nädalal, samas kui kogukonna ujula kasutamisel on see sagedamini perioodiline või mõeldud vaid teatud vanuserühmadele. Lasteaedades, kus lapsed ujumas ei käi, puudub regulaarne ujumistegevus peaaegu alati ka laiemalt.

Rühmaõpetaja roll on organiseeritud liikumistegevuses enamasti toetav. 75% lasteaedades aitab rühmaõpetaja liikumisõpetajat tegevuse läbiviimisel. 14% juhtudest piirdub abi laste riietamise ja saali või võimlasse saatmisega ning 11% juhtudest viib tegevuse läbi liikumisõpetaja ilma rühmaõpetaja sisulise osaluseta.

Vahendil edasiliikumisoskustest õpetatakse kõige sagedamini lastele suusatamist, mida märkis 55% lasteaedades (Tabel 8). Järgnevad jalgrattasõit 47% ja tõukerattasõit 41% lasteaedades. Uisutamist õpetatakse märksa harvem, 14% lasteaedades. Samal ajal märkis veerand lasteaedades, et nende lasteaias vahendil liikumisi ei õpetata. Vahendil liikumisoskuste õpetamise võimalused seostuvad lasteaiataustatunnuste, eriti liikumisõpetaja olemasoluga ning just viimase näitaja kaudu paistab organiseeritud liikumistegevuse mitmekesisus kõige selgemalt välja.

Vahendil liikumiste õpetamise võimalustes tuleb kõige selgem erinevus välja liikumisõpetaja olemasolu järgi: kui liikumisõpetajata lasteaedades ei õpetata vahendil liikumisi 42% juhtudest, siis spordialase kõrgharidusega liikumisõpetajaga lasteaedades on vastav näitaja 17%.

Tabel 8. Vahendil edasilikumisoskuste õpetamine taustatunnuste lõikes.

Tunnus	Kategooria	Suusa- tamine	Jalgratta- sõit	Tõukeratta- sõit	Uisu- tamine	Muu	Ei õpetata
Omandivorm	munitsipaal	57%	49%	42%	14%	9%	23%
Omandivorm	eraomand	33%	29%	29%	16%	4%	44%
Lasteaia tüüp	eraldiseisev koolieelne lasteasutus	59%	47%	42%	16%	9%	23%
Lasteaia tüüp	põhikooli või gümnaasiumiga ühine asutus	40%	46%	37%	6%	8%	34%
Suurus	0-50 last	34%	41%	38%	7%	7%	34%
Suurus	51-140 last	61%	48%	41%	12%	9%	34%
Suurus	üle 140 lapse	68%	49%	43%	20%	9%	17%
Liikumisõpetaja	ei ole	31%	41%	37%	2%	7%	42%
Liikumisõpetaja	ilma spordialase kõrghariduseta	60%	51%	45%	10%	5%	25%
Liikumisõpetaja	spordialase kõrgharidusega	64%	48%	41%	20%	10%	17%
	KOKKU	55%	47%	41%	14%	8%	25%

2. Liikumise osa päevakavas

Põhisõnum. Liikumise osa päevakavas toetub eelkõige rühmaõpetajate juhitud igapäevastele tegevustele, sagedasele õuesviibimisele ning matkadele ja pikematele jalutuskäikudele. Kevad- ja sügisperioodil käiakse lastega valdavalt õues kaks korda päevas, talvel enamasti 1–2 korda päevas. Suuremates ja liikumisõpetajaga lasteaedades on õueskäigu rütm tihedam, rühmaõpetajate tegevuste mitmekesisus on suurem munitsipaallasteaedades kui eraomandis lasteaedades.

2.1. Rühmaõpetajate juhitud liikumistegevus väljaspool organiseeritud liikumistegevust

Rühmaõpetajate juhitud liikumistegevus väljaspool organiseeritud liikumistegevust on lasteaedades üldiselt mitmekesine (Tabel 9). Kõige sagedamini korraldatakse jalutamist, mida märkis 95% lasteaedadest, liikumismänge (91%), matkamist (88%), kelgutamist (84%) ning jooksmist (76%). Harvem nimetati tantsimist (58%), sportmänge (54%), jalgrattasõitu (48%) ja võimlemist (44%), seejuures suusatamist märkis 20% ja uisutamist 7% lasteaedadest. Keskmiselt nimetati 6,6 erinevat rühmaõpetajate juhitud liikumistegevust lasteaia kohta.

Rühmaõpetajate juhitud tegevuste mitmekesisus ei erine lasteaia tüübi järgi kuigi palju, kuid omandivormi ja suuruse järgi ilmneb mõningane erinevus. Munitsipaallasteaedades nimetati keskmiselt 6,8 ja eraomandis lasteaedades 5,7 erinevat tegevust. Suuremates, üle 140 lapsega lasteaedades oli tegevuste valik mõnevõrra laiem kui väikestes lasteaedades. Liikumisõpetaja olemasolu ei seostunud siin tegevuste arvu poolest sama selgelt kui õueskäigu sageduse puhul. Rühmaõpetajate juhitud liikumistegevuse valikus paistab silma, et munitsipaallasteaedades on tegevuste ring mõnevõrra laiem ning eraomandis lasteaedades kitsam.

Tabel 9. Rühmaõpetajate poolt juhitud liikumistegevused.

Maakond	Jalutamine	Liikumismängud	Matkamine	Kelgutamine	Jooksimine	Tantsimine	Sportmängud	Jalgrattasõit	Võimlemine	Suusatamine	Uisutamine	Muu
Harju maakond	96%	93%	85%	79%	74%	60%	60%	42%	45%	18%	9%	4%
Hiiu maakond	100%	100%	100%	100%	100%	75%	50%	75%	50%	75%	0%	0%
Ida-Viru maakond	90%	97%	79%	76%	86%	59%	66%	31%	62%	28%	0%	3%
Järva maakond	100%	100%	100%	100%	82%	64%	55%	82%	55%	18%	0%	0%
Jõgeva maakond	100%	92%	100%	85%	77%	69%	46%	46%	54%	8%	8%	8%
Lääne maakond	100%	50%	100%	75%	50%	50%	25%	25%	0%	0%	0%	0%
Lääne-Viru maakond	91%	87%	100%	87%	87%	48%	70%	61%	61%	13%	4%	9%
Pärnu maakond	94%	94%	84%	84%	81%	63%	47%	75%	34%	19%	3%	3%
Põlva maakond	88%	88%	88%	88%	75%	38%	63%	13%	0%	0%	0%	0%
Rapla maakond	95%	90%	85%	95%	75%	40%	55%	60%	25%	25%	0%	0%
Saare maakond	95%	90%	81%	86%	76%	33%	48%	62%	33%	24%	0%	0%
Tartu maakond	94%	89%	89%	89%	70%	60%	35%	41%	33%	21%	14%	3%
Valga maakond	100%	73%	91%	100%	73%	55%	36%	18%	36%	18%	9%	9%
Viljandi maakond	92%	92%	96%	92%	80%	64%	64%	68%	56%	36%	8%	4%
Võru maakond	92%	92%	85%	85%	85%	69%	46%	46%	69%	31%	8%	15%
KOKKU	95%	91%	88%	84%	76%	58%	54%	48%	44%	20%	7%	4%

2.2. Matkad ja pikemad jalutuskäigud väljaspool lasteaeda

Matkad ja pikemad jalutuskäigud on enamikus lasteaedades regulaarne tegevus. 22% lasteaedades käib lastega matkadel või pikematel jalutuskäikudel keskmiselt kord nädalas, 34% paar korda kuus ja 21% kord kuus. Seega käiakse 77% lasteaedades lastega väljaspool lasteaeda vähemalt kord kuus ning 56% lasteaedades vähemalt paar korda kuus. Väga harv või puuduv selline tegevus on pigem erandlik: paar korda aastas, kord aastas või mitte kunagi vastas kokku 7% lasteaedades.

Matkade ja pikemate jalutuskäikude sagedus erineb taustatunnuste lõikes mõõdukalt. Kooliga koos tegutsevates asutustes käiakse lastega väljaspool lasteaeda veidi sagedamini kui eraldiseisvates koolieelsetes lasteasutustes. Samuti oli see näitaja mõnevõrra kõrgem eraomandis kui munitsipaallasteaedades, kuigi eraomandis lasteaedade väiksema arvu tõttu tuleb seda tulemust tõlgendada ettevaatlikult. Lasteaia suuruse ja liikumisõpetaja olemasolu järgi suuri erinevusi siin ei ilmnenud.

2.3. Õueskäik talveperioodil

Talveperioodil käiakse lastega õues valdavalt 1–2 korda päevas (Tabel 10). 37% lasteaedades märkis, et talvel käiakse õues keskmiselt üks kord päevas, 52% vastas 1–2 korda päevas ning 12% kaks korda päevas. Kokku tähendab see, et 63% lasteaedades viibib lastega talveperioodil õues 1–2 korda päevas.

Talveperioodi puhul kasutati analüüsis kolme peamist vastusekategoriat: „üks kord päevas“, „1–2 korda päevas“ ja „kaks korda päevas“. Koondnäitaja „1–2 korda päevas“ alla on arvestatud vastused „1–2 korda päevas“ ja „kaks korda päevas“, sest mõlemad kirjeldavad olukorda, kus õueskäik ei piirdu tavapärastelt ainult ühe korruga päevas. Kevad- ja sügisperioodi puhul kasutatakse rangemat koondnäitajat „kaks korda päevas“, sest sel perioodil on kaks õueskäiku päevas selgelt tavapärasem korraldusmudel.

Talvise õueskäigu sageduses ilmneb tugevam seos eelkõige lasteaia suuruse ja liikumisõpetaja olemasoluga. Üle 140 lapsega lasteaedades käib lastega talvel 1–2 korda päevas õues 72%, kuni 50 lapsega lasteaedades 50%. Lasteaedades, kus on liikumisõpetaja, on sama näitaja 67%, liikumisõpetajata lasteaedades 53%. Kahe korrani päevas jõuab talvel siiski suhteliselt väike osa lasteaedu, kuid suuremates asutustes on see selgelt tavalisem kui väikestes.

Talvise õueskäigus paistavad suurema vastajate arvuga maakondadest silma Harju ja Tartu maakond, madalama näitajaga on aga Saare ja Viljandi maakond. Ka KOV tasandil joonistuvad õueskäigu sageduses välja eripärad: suurema vastajate arvuga omavalitsustest paistavad silma Tartu linn, Tallinn ja Saue vald, samas kui Saaremaa vallas on talvine õueskäigu rütm hõredam.

2.4. Õueskäik kevad- ja sügisperioodil

Kevad- ja sügisperioodil on õueskäik talvega võrreldes selgelt sagedasem. 73% lasteaedades käib lastega sel perioodil õues kaks korda päevas ja 27% 1–2 korda päevas; ainult üksikudel juhtudel piirduakse ühe korruga päevas. Seega on kevad- ja sügisperioodil kaks korda päevas õues käimine lasteaia tavapärane korraldusmudel.

Siin joonistub selgelt välja ka lasteaia tüübi erinevus. Eraldiseisvates koolieelsetes lasteasutustes käiakse kevad- ja sügisperioodil lastega kaks korda päevas õues 77% lasteaedades, kooliga koos tegutsevates asutustes 58%. Samuti on näitaja kõrgem suuremates kui väiksemates lasteaedades ning liikumisõpetajaga lasteaedades kõrgem kui neis, kus liikumisõpetaja puudub. Era- ja munitsipaallasteaedade vahel suuri erinevusi selles küsimuses ei ilmnenu.

Tabel 10. Õueskäik erinevatel perioodidel taustatunnuste lõikes.

Tunnus	Kategooria	Talv		Kevad-sügis	
		1-2x päevas	Harvem	2x päevas	Harvem
Omandivorm	munitsipaal	64%	36%	72%	28%
Omandivorm	eraomand	60%	40%	78%	22%
Lasteaia tüüp	eraldiseisev koolieelne lasteasutus	65%	35%	77%	23%
Lasteaia tüüp	põhikool või gümnaasiumiga ühine asutus	57%	43%	58%	42%
Suurus	0-50 last	50%	50%	64%	36%
Suurus	51-140 last	62%	38%	72%	28%
Suurus	üle 140 lapse	72%	28%	79%	21%
Liikumisõpetaja	ei ole	53%	47%	67%	33%
Liikumisõpetaja	ilma spordialase kõrghariduseta	65%	35%	74%	26%
Liikumisõpetaja	spordialase kõrgharidusega	68%	32%	75%	25%
	KOKKU	63%	37%	73%	27%

Kevad- ja sügisperioodil paistavad kaks korda päevas õueskäigu poolest silma Harju, Tartu ja Ida-Viru maakond, samas kui Saare ja Viljandi maakonnas on see näitaja madalam. KOV tasandil joonistuvad kevad- ja sügisperioodi õueskäigu sageduses välja eeskätt Tartu linn, Tallinn ja Saue vald, samas kui Saaremaa vallas on see näitaja taas tagasihoidlikum.

3. Spordivahendid, laenutamine ja vajadused

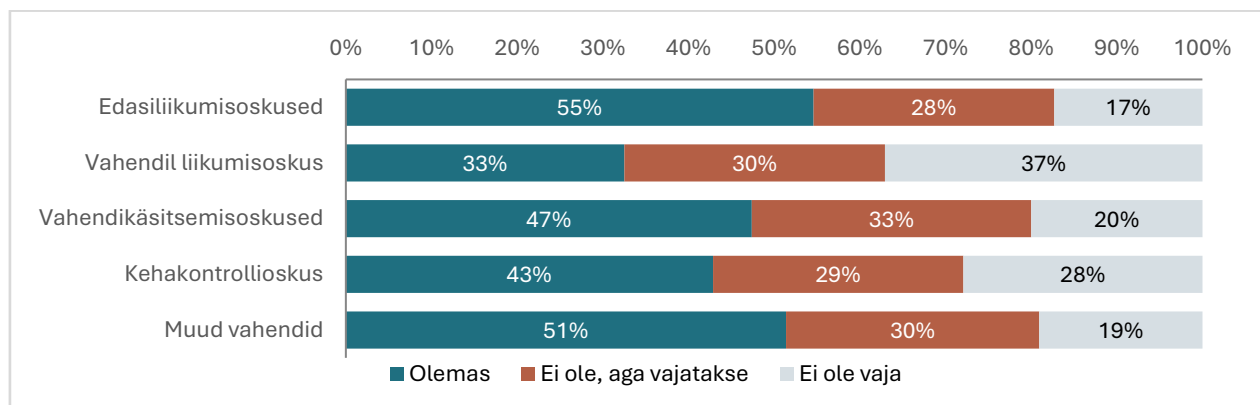
Põhisõnum. Lasteaedade kaetus liikumis- ja spordivahenditega² on ebaühtlane: kõige paremini on lasteaiad kaetud edasiliikumisoskuste omandamiseks vajalike ja muude vahenditega, kõige nõrgemini vahendil edasiliikumisoskuse arendamiseks vajaliku varustusega. Suurimad puudujäägid koonduvad talvise varustuse, pallimängude lisavahendite ning tasakaalu ja ronimist toetavate vahendite ümber; sama muster ilmneb nii laenutamises kui ka rahulolu- ja vajadushinnangutes.

3.1. Üldpilt ja vahendirühmade võrdlus

Kaardistati edasiliikumis-, vahendil edasiliikumis-, vahendikäsitsemis- ja kehakontrollioskuste omandamise ning liikumisoskuste õpetamisega seotud muude õppevahendite olemasolu lasteaedades. Kõigi viie vahendirühma peale kokku on lasteaedades olemas keskmiselt 47% küsimustikus eelnimetatud spordivahenditest. Keskmiselt 30% vahenditest on sellised, mida lasteaias ei ole, kuid mida vajatakse, ning 23% vahenditest sellised, mille puhul märgiti, et neid ei olegi vaja.

Vahendirühmade võrdluses on lasteaiad kõige paremini kaetud edasiliikumisoskuste omandamiseks vajalike ja muude vahenditega (Graafik 1). Neile järgnevad vahendikäsitsemisoskuste ning kehakontrolli arendamiseks mõeldud vahendid. Selgelt kõige puudulikum on vahendil edasiliikumisoskuse arendamiseks vajalik varustus, kus olemas on vaid umbes kolmandik loetletud vahenditest.

Graafik 1. Lasteaedade kaetus spordivahenditega vahendirühmade lõikes.

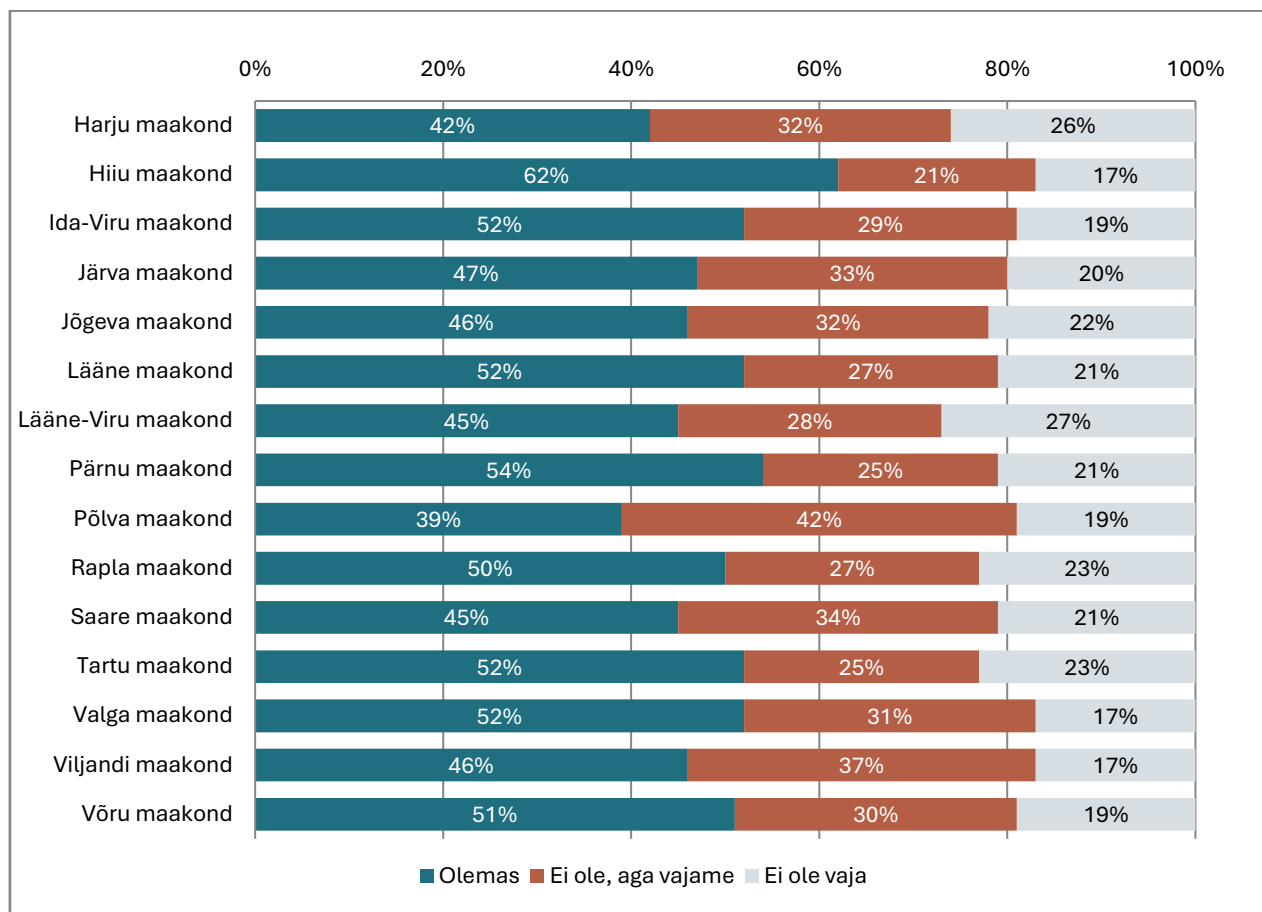

Taustatunnuste lõikes ilmneb ühtlane muster: munitsipaallasteaedade üldine vahendikaetus on kõrgem kui eraomandis lasteaedadel, suuremates lasteaedades kõrgem kui väiksemates ning koolieelsetes lasteasutustes mõnevõrra kõrgem kui kooliga koos tegutsevates asutustes.

Liikumisõpetajaga lasteaedades on spordivahenditega varustus üldiselt parem kui lasteaedades, kus liikumisõpetajat ei ole. Maakondade võrdluses paistavad vähemalt kümne vastajaga maakondade seas kõrgema üldise vahendikaetuse poolest silma Pärnu, Tartu, Ida-Viru ja Valga maakond, samas kui Harju maakonna näitajad jäävad selles plokis tagasihoidlikumaks (Graafik 2). Maakondade koondvõrdlus kinnitab, et erinevused ei tulene ainult üksikutest vahenditest, vaid on nähtavad ka üldises kaetuse tasemes.

² Siin ja edaspidi mõeldakse konkreetse valdkonna oskuste omandamiseks vajalike õppevahenditega kaetuse all antud valdkonna vahendite olemasolu osakaalu lasteaedades keskmiselt erinevate spordivahendite lõikes. Kaetus näitab teatud oskuse õpetamiseks vajalike vahendite keskmist olemasolu lasteaedades.

Graafik 2. Lasteaedade keskmine kaetus spordivahenditega maakondade lõikes.

3.2. Edasiliikumisoskuste omandamiseks vajalikud õppevahendid³

Kõige paremini on lasteaiad kaetud edasiliikumisoskuste arendamiseks vajalike õppevahendite rühma kuuluva spordivarustusega. Kõige sagedamini on lasteaedades olemas madalad koonused, hüppenöörid, tunnelid, varbseinad ja kõrged koonused. Tegemist on vahenditega, mida kasutatakse laialdaselt igapäevases liikumistegevuses ning mille olemasolu on paljudes lasteaedades baasvarustuse osa.

Selles vahendirühmas on lasteaiad nõrgemini kaetud eeskätt hüppamist ja ronimist mitmekesistavate vahenditega. Kõige harvemini on olemas hüppelaud, minitrampoliin, ronimisköis ja ronimisvõrk. Samal ajal märgitakse nende vahendite puhul sageli, et neid oleks vaja, mis viitab sellele, et probleem ei seisne mitte väheses kasutusvajaduses, vaid pigem varustuse puudulikkuses.

Taustatunnuste lõikes ilmnevad edasiliikumisoskuste vahenditega kaetuses kõige selgemad erinevused omandivormi, lasteaia suuruse ja liikumisõpetaja olemasolu järgi. Munitsipaallasteaedades oli olemas keskmiselt 57% selles vahendirühmas nimetatud vahenditest, eraomandis lasteaedades 36%. Lasteaia suuruse järgi oli kaetus üle 140 lapsega asutustes 59%, 51–140 lapsega asutustes 54% ja kuni 50 lapsega asutustes 48%. Ka liikumisõpetaja olemasolu seostub parema varustatusega: spordialase kõrgharidusega liikumisõpetajaga lasteaedades oli kaetus 57%, spordialase kõrghariduseta liikumisõpetajaga lasteaedades 58% ning liikumisõpetajata lasteaedades 48%. See viitab, et edasiliikumisoskuste vahenditega varustatus sõltub eeskätt asutuse ressursibaasist ja töökorralduslikust võimekusest, mitte üksnes üksikute vahendite vajadusest.

³ Edasiliikumisoskused on kõndimis-, jooksmis-, hüppamis-, ronimis- ja ujumisoskus.

3.3. Vahendil edasiliikumisoskuse omandamiseks vajalikud õppevahendid⁴

Vahendil edasiliikumisoskuse arendamiseks vajalik varustus on kõige nõrgemalt kaetud vahendirühm lasteaedades. Selles rühmas on olemas keskmiselt vaid umbes kolmandik eelnimetatud vahenditest ning ühtlasi on siin kõigist rühmadest kõrgeim nende vahendite osakaal, mille kohta märgitakse, et neid ei ole vaja.

Ainsana tulevad selles vahendirühmas selgelt esile kelgud, mis on olemas enam kui pooltes lasteaedades. Muude vahendil liikumisostuste omandamiseks vajalike vahenditega kaetus jääb märgatavalt madalamaks: suusad, suusakepid, suusasaapad, jalgrattad, kiivrid ja eriti uisud on paljudes lasteaedades puudu. Suurimad puudujäägid koonduvad talvise varustuse ümber ning see muster kordub läbivalt.

Suusasaapaid, suuski ja suusakeppe vajab suur osa lasteaedadest. Need tulemused haakuvad ka avatud vastustega, kus enim nimetatud puudujäägina tuleb esile just suusavarustus. Vahendil liikumisostuste omandamiseks vajalike õppevahenditega madalam kaetus paistab mõnevõrra teravamalt silma eraomandis ja väiksemates lasteaedades.

3.4. Vahendikäsitsemisoskuse ja kehakontrollioskuste omandamiseks vajalikud õppevahendid ning muud vahendid^{5,6,7}

Vahendikäsitsemisoskuste rühmas on lasteaiad kõige paremini kaetud baasvahenditega, mida kasutatakse igapäevases mängulises tegevuses ja pallimängudes. Võimlemisrõngad, väikesed pehmed pallid, tennisepallid ja jalgpalliväravad on enamikes lasteaedades olemas.

Sama rühma sees ilmnevad aga selged lüngad pallimängude lisavahendites ja organiseerimist toetavas varustuses. Kompressor, pallikäru ja saalihokivarustus on olemas vähestes lasteaedades, kuigi vajadus nende järele on märgatav.

Kehakontrollioskuste arendamiseks mõeldud vahenditest on lasteaiad on hästi kaetud suurte võimlemismattide ja võimlemispinkidega, kuid oluliselt nõrgem on kastide ja õhkraja olemasolu.

Muude vahendite rühmas on sagedamini olemas mänguvari (nn „langevari“), meditsiinikott ja kõlar, kuid tagasihoidlikum on orienteerumisvahendite olemasolu.

Selles koondrühmas tulevad taustatunnuste erinevused eriti hästi välja. Suuremates lasteaedades ning eraldiseisvates koolieelsetes lasteasutustes on vahendikäsitsemisoskuste, kehakontrollioskuste omandamiseks ja muude vajalike vahenditega kaetus järjepidevalt kõrgem kui väiksemates lasteaedades ning kooliga koos tegutsevates asutustes. Liikumisõpetaja olemasolu seostub siin samuti parema varustatusega.

3.5. Varustuse laenutamine

Laenutusvõimaluse olemasolu märkis 37% lasteaedadest. Kõige sagedamini nimetati laenutamise allikana piirkondlikke spordikeskusi; harvem tuuakse välja koole, suusabussi või muid kohalikke lahendusi.

---

⁴ Vahendil liikumise oskus tähendab oskust liikuda vahendil edasi (nt suusatamine, uisutamine, kelgutamine, jalgrattaga sõitmine jne).

⁵ Vahendikäsitsemisoskus tähendab oskust visata, püüda, pörgatada ning lüüa vahendit käe ja jalaga või muu vahendiga.

⁶ Kehakontrollioskus asendites ja liikumisel tähendab oskust säilitada tasakaalu erinevates keha asendites, liikudes ja nende kombinatsioonides.

⁷ Muude vahendite alla kuuluvad liikumisostuste õpetamist ja kvaliteetse õppetöö läbiviimist toetavad muud vahendid.

Tegelikus laenutamiskäitumus domineerib talvine varustus (Tabel 11). Suusavarustust ja uisugarustust on organiseeritud liikumiskäitumiseks laenutatud märgatavalt rohkem kui jalgrattaid, või matkavarustust. Sama muster kordub ka tulevases laenutuskäitumises: kõige suurem huvi on just suusa- ja uisugarustuse vastu.

Laenutuskäitumus ning laenutamise soov on mõnevõrra sagedamini esindatud suuremates ja munitsipaallasteaedades, mis võib viidata nii suuremale vajadusele kui ka paremale ligipääsule piirkondlikele koostöökäitumistele.

Tabel 11. Laenutamised ja laenutuskäitumised vahendite kaupa.

Vahend	Juba laenutanud			Soov laenutada		
		Lasteaed	Laps		Lasteaeda	Mujal
Suusavarustus	20%	60%	40%	22%	87%	13%
Uisugarustus	18%	45%	55%	16%	39%	61%
Discgolfi või frisbee kettad	4%	88%	12%	10%	67%	33%
Jalgrattad	3%	13%	88%	10%	64%	36%
Matkavarustus	2%	44%	56%	11%	68%	32%

3.6. Rahulolu olemasoleva spordivarustusega ja suurimad puudujäägid

Rahulolu olemasoleva spordivarustusega on mõõdukalt positiivne. Keskmise hinnangu viiepalliskaalal on 3,7 ning hinnangu 4 või 5 annab 66% lasteaedades. Madalaid hinnanguid antakse harva, mis viitab sellele, et väga kriitilisi puudujääke tunnetatakse pigem üksikutes asutustes.

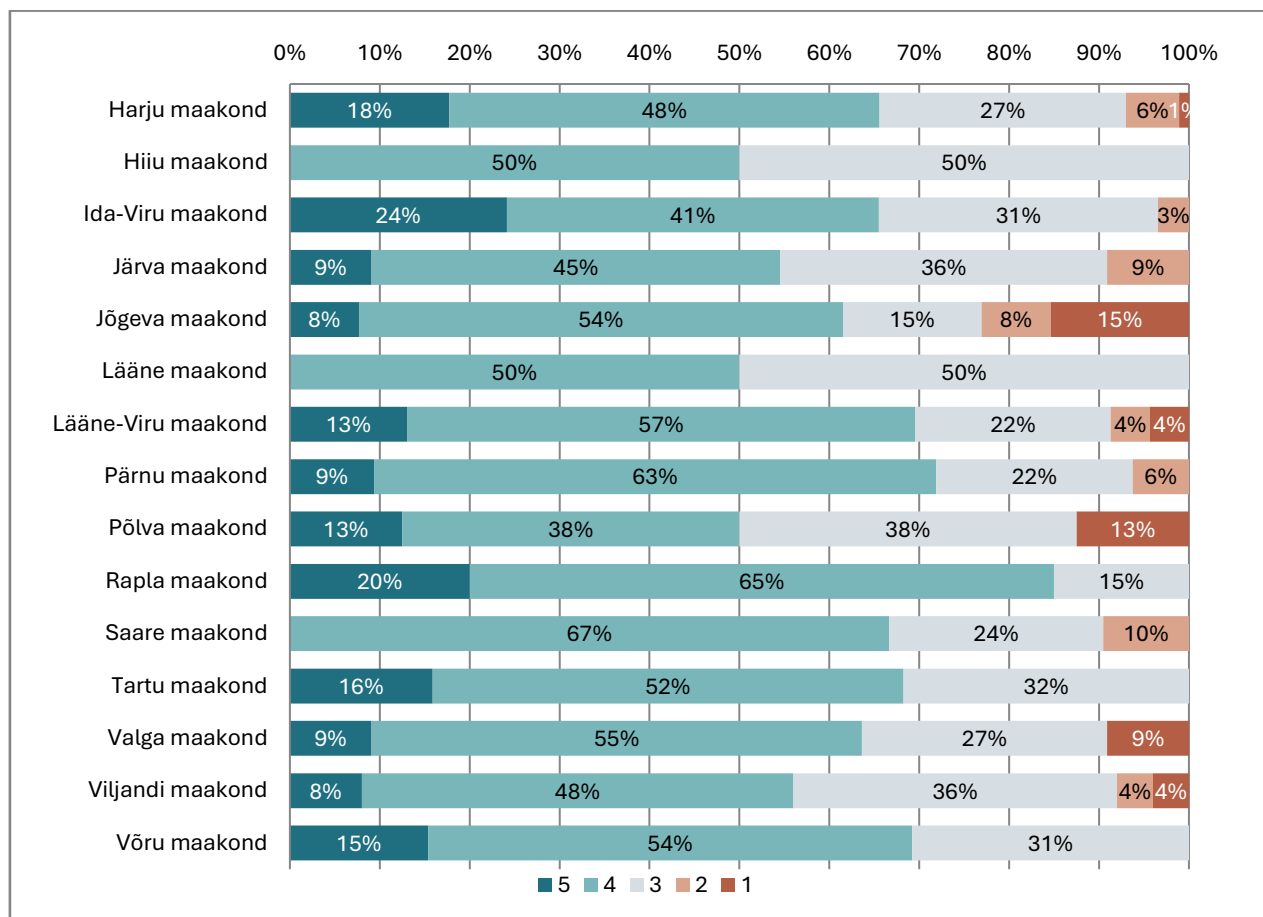
Rahulolu on kõrgem suuremates, munitsipaal- ja liikumisõpetajaga lasteaedades. See haakub ka varasemate tulemustega, mille järgi on nendes rühmades vahendikaetus üldiselt parem. Seega ei peegelda rahuloluhinnang üksnes subjektiivset tunnetust, vaid on kooskõlas ka varustatuse tegelike erinevustega.

Maakondlik võrdlus (Graafik 3) näitab, et rahulolu olemasoleva spordivarustusega on enamikus maakondades pigem positiivne, kuid mitte ühtlane. Kõrgeim on rahulolu Rapla maakonnas, kus hinnangu 4 või 5 andis 85% lasteaedades; Pärnu, Lääne-Viru, Võru, Tartu ja Saare maakonnas jääb sama näitaja ligikaudu kahe kolmandiku või veidi kõrgemale tasemele. Madalam rahulolu paistab silma eeskätt väiksema vastajate arvuga maakondades ning Viljandi ja Järva maakonnas, kus heade ja väga heade hinnangute osakaal jääb alla 60%. Seetõttu tuleks maakondlike erinevusi tõlgendada pigem suundumustena, eriti väikese vastajate arvuga maakondades.

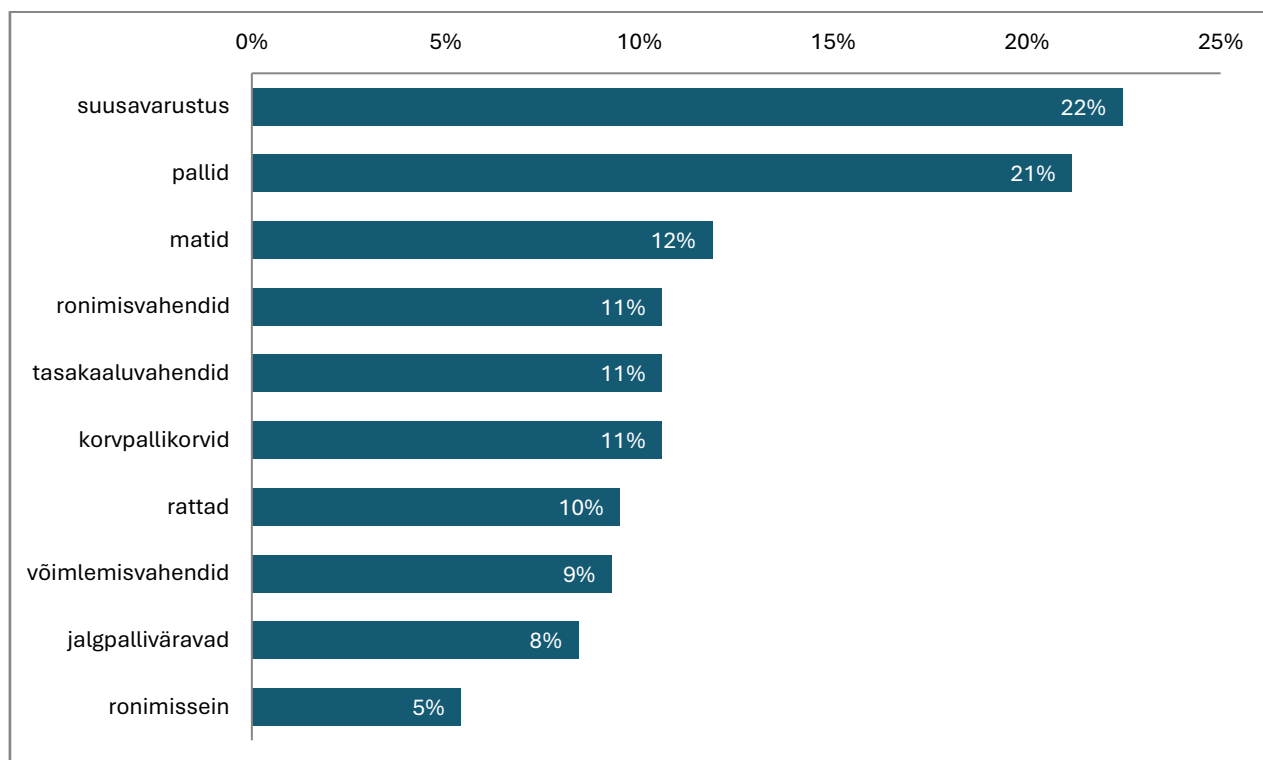
Avatud vastustes nimetatakse kõige sagedamini puudujäägina suusavarustust (22% lasteaedades) ja palle (21%) (Graafik 4). Neile järgnevad matid, korvpallikorvid, ronimiskäitumised, tasakaalukäitumised, rattad, võimlemiskäitumised ja jalgpallivärvad. Vajaduste loetelu kinnitab sama mustri, mis tuli välja ka üksikvahendite ja laenutamise analüüsis: suurimad kitsaskohad puudutavad talvist varustust, pallimängude lisavahendeid ning vahendeid, mis toetavad tasakaalu, ronimist ja mitmekesist liikumiskäitumist.

Talviste varustuse, pallivahendite ning tasakaalu- ja ronimiskäitumiste puudujääk kordub nii hinnangulistest kui ka avatud vastustes.

Graafik 3. Lasteaedade rahulolu olemasoleva spordivarustusega (5 – väga rahul, ..., 1 – ei ole üldse rahul).

Graafik 4. Lasteaedade spordivahendite vajadused (10 enim soovitud).

4. Liikumisaktiivsust toetav keskkond ja sportimispaigad

Põhisõnum. Lasteaedade liikumisaktiivsust toetav keskkond on üldpildis hästi kujunenud eeskätt õueala võimaluste, lähiümbruse kasutamise ning juhtkonna toe tõttu. Kitsaskohad ilmnevad sagedamini rühmaruumi aktiivse liikumise tingimustes, ujula kättesaadavuses, õuehoovi avatuse küsimustes, samuti tasakaalu arendamiseks vajalikes õuevahendites ning lasteaia lähiümbruse turvalisuses ja ligipääsetavuses aktiivseks liikumiseks.

4.1. Liikumisvõimalused rühmaruumis

Rühmaruumi aktiivse liikumise kohad on liikumisaktiivsust toetava lasteaia keskkonna üks selgemaid kitsaskohti. Vaid 15% lasteaedadest märkis, et selline koht on olemas kõikides rühmaruumides, ja 18% vastas, et see on olemas küll olemas, aga mitte igas rühmaruumis (Tabel 12). Veel 13% juhtudest on vastavad võimalused küll olemas, kuid nende kasutamine on raskendatud. Kolmandik lasteaedadest märkis, et aktiivse liikumise koht puudub, kuid selle järele on vajadus.

Rühmaruumi liikumiskohtade olemasolus ei ilmne sama ühtlast mustrit nagu suuremate sportimispaikade puhul. Selline lahendus on mõnevõrra sagedasem kooliga koos tegutsevates asutustes, väiksemates ja eraomandis lasteaedades, kuid erinevused ei ole siin läbivalt sama tugevad kui sisesportimispaikade või õueala puhul. Maakondadest paistavad rühmaruumide aktiivsete liikumisvõimaluste poolest positiivsemalt silma Võru- ja Järvamaa, samas kui Viljandi-, Tartu- ja Valgamaal on see näitaja madalam.

Tabel 12. Rühmaruumi aktiivse liikumise kohtade olemasolu jaotus.

Tunnus	Kategooria	Jah, on olemas kõikides rühmaruumides	Jah, on olemas, aga mitte kõikides rühmaruumides	Jah, kuid kasutamine raskendatud	Paik puudub, aga vajame	Paik puudub ja ei vajagi
Omandivorm	munitsipaal	13%	19%	13%	34%	21%
Omandivorm	eraomand	31%	13%	18%	16%	22%
Lasteaia tüüp	eraldiseisev koolieelne lasteasutus	14%	18%	13%	34%	21%
Lasteaia tüüp	põhikooli või gümnaasiumiga ühine asutus	18%	19%	15%	26%	22%
Suurus	0-50 last	18%	17%	18%	25%	22%
Suurus	51-140 last	18%	18%	14%	32%	18%
Suurus	üle 140 lapse	11%	19%	10%	36%	24%
Liikumisõpetaja	ei ole	20%	17%	16%	24%	23%
Liikumisõpetaja	ilma spordialase kõrghariduseta	9%	26%	7%	39%	19%
Liikumisõpetaja	spordialase kõrgharidusega	14%	17%	14%	34%	21%
	KOKKU	15%	18%	13%	32%	22%

Rühmaruumi liikumisvõimaluste üldpilt näitab, et aktiivse liikumise koha olemasolu sõltub pigem üksikutest ruumilahendustest kui lasteaia üldisest suurusest või omandivormist.

4.2. Sisesportimispaigad ja rahulolu nendega

Sisesportimispaikade olemasolu üldpilt on lasteaedades pigem hea, kuid selle kvaliteet on asutuste vahel ebaühtlane. 43% lasteaedadest on olemas eraldi liikumissaal ja 5% puhul on neid isegi mitu, samas kui

38% kasutab liikumistegevuseks üldsali. 10% lasteaedades liikumissaal puudub ning 4% juhtudest on selle kasutamine raskendatud. Lisaks kasutab 51% lasteaedades organiseeritud liikumistegevuseks muid liikumist võimaldavaid paiku lasteaia sees, näiteks laiemat koridori, ning 36% kasutab igapäevases õppetöös lasteaiale mitte kuuluvaid sisesportimispaiku.

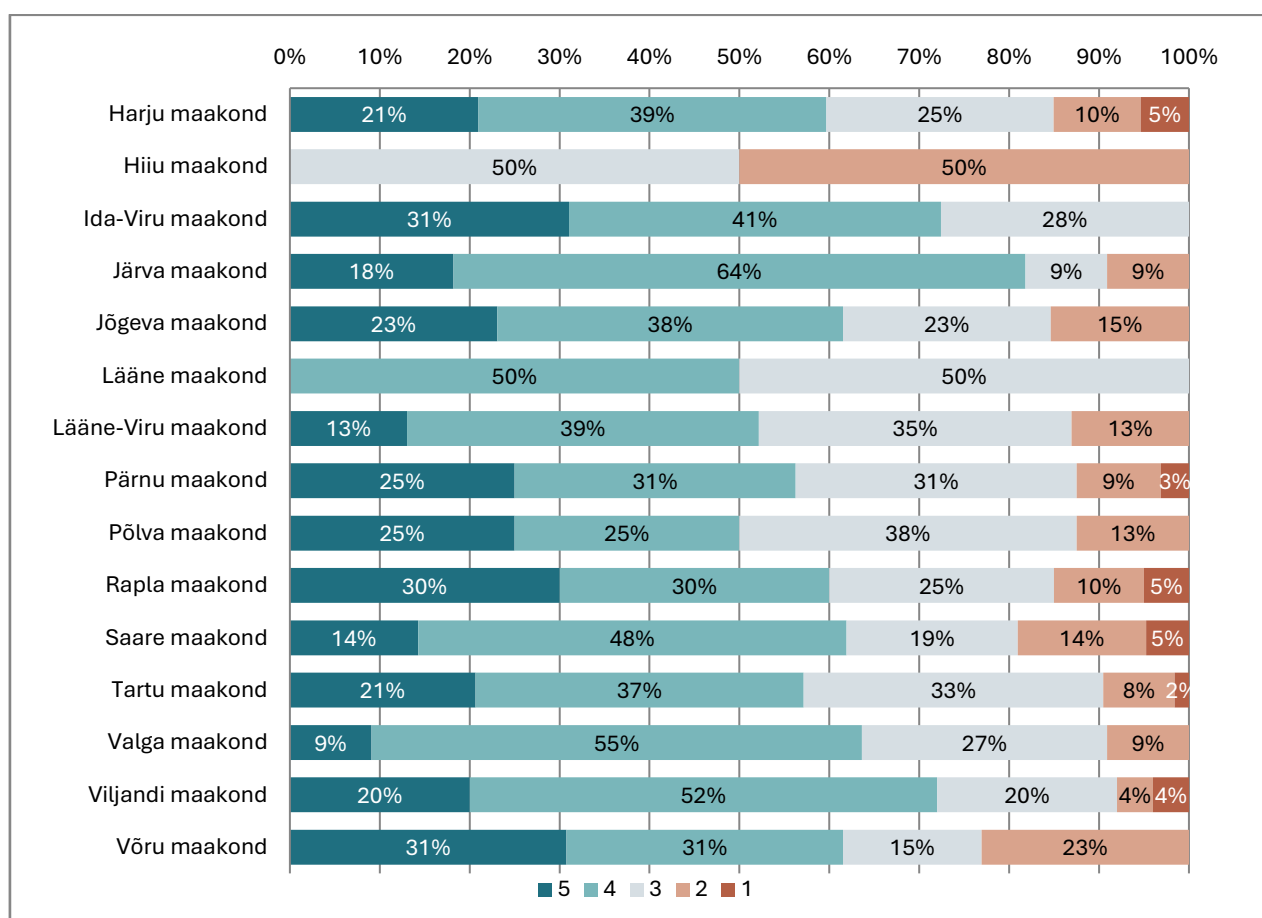
Nendes lasteaedades, kus saali suurus oli märgitud, on tüüpiline saali suurus 89 m², kuid vastustes esineb väga lai vahemik, mis osutab siseruumide tingimuste suurele erinevusele.

Inventari hoidmise võimalus on olemas enamikes lasteaedades: 55% märkis eraldi inventariruumi olemasolu ja 25% vastas, et olemas on vähemalt kapp inventari hoidmiseks. Samal ajal ütles 9% lasteaedades, et inventari hoidmise koht puudub.

Ujula kättesaadavus on märgatavalt tagasihoidlikum. 67%⁸ lasteaedades märkis, et nende lapsed ujumas ei käi. 14% lasteaedades kasutab kogukonna ujulat ja 10% oma lasteaia ujulat; üksikutel juhtudel on ujula küll olemas, kuid selle kasutamine on raskendatud või leitakse muid lahendusi. Seega ei ole ujumine selle ploki põhjal enamikus lasteaedades tavapärane osa liikumiskeskonnast.

Sisesportimispaikadega rahulolu on mõõdukalt positiivne. Keskmine hinnang viiepalliskaalal on 3,7 ning hinnangu 4 või 5 annab 60% lasteaedades. Rahulolu on selgelt kõrgem neis lasteaedades, kus on olemas eraldi liikumissaal, ning madalam seal, kus see puudub või selle kasutamine on raskendatud. Sama muster ilmneb ka aktiivse liikumise koha olemasolus rühmaruumides: seal, kus selline koht puudub, kuid seda vajatakse, on rahulohinnangud madalamad.

Graafik 5. Lasteaedade rahulolu sisesportimispaikadega (5 – väga rahul, ..., 1 – ei ole üldse rahul).

⁸ Erinevus peatükis 1.4 esitatud 73%-st (regulaarset organiseeritud ujumistegevust ei toimu) tuleneb sellest, et siin on hõlmatud ka aeg-ajalised ujumiskäigud, näiteks kogukonna ujulas.

Taustatunnuste võrdlus näitab, et sisesportimispaikade kättesaadavus on parem munitsipaallasteaedades kui eraomandis asutustes, suuremates lasteaedades parem kui väikestes ning liikumisõpetajaga lasteaedades parem kui neis, kus liikumisõpetaja puudub. Näiteks on liikumissaali või üldsaali kasutamise võimalus munitsipaallasteaedadest 90% ja eraomandis lasteaedadest 51%, üle 140 lapsega lasteaedadest 95% ja kuni 50 lapsega lasteaedadest 74% ning liikumisõpetajaga lasteaedadest 91% võrreldes 74%-ga neis asutustes, kus liikumisõpetajat ei ole.

Maakondlikus võrdluses paistavad sisesportimispaikadega rahulolu poolest silma Järva-, Ida-Viru- ja Viljandimaa, samas kui Lääne-Viru-, Pärnu- ja Tartumaa hinnangud jäävad tagasihoidlikumaks (Graafik 5).

4.3. Õueala ja välisvõimalused

91% lasteaedadest leiab, et lasteaia õuealal on piisavalt ruumi jooksmiseks, hüppamiseks ja aktiivseteks mängudeks, ning 73% ütleb, et ala on jagatud eri tüüpi tegevusi võimaldavateks tsoonideks. Ronimisvõimalused on olemas 93%, kiiged 96% ja liumägi 94% lasteaedadest. Samuti on peaaegu kõikjal olemas mitmekesine looduslik pinnas (96%) ning enamasti ka rataste ja kiivrite hoidmise võimalused (83% ja 86%).

Õueala tugev pilt ei tähenda siiski, et kõik võimalused oleksid võrdselt hästi olemas. Kõige selgem kitsaskoht on võimalus visata või reketiga lüüa palli vastu seina: see on olemas vaid 27% lasteaedadest ja 42% märkis, et lahendus puudub, kuid seda vajatakse. Korvpallimänguvõimalused on olemas 54% lasteaedadest, samas 28% tõi selle puudujäägina välja. Talvise liuvälja võimalus on olemas 30% lasteaedadest, samas kui 23% tunneb selle järele vajadust. Mõõdukamad, kuid nähtavad kitsaskohad ilmnevad ka tasakaalu hoidmise võimalustes (pakkude, poomi, jms olemasolu), turvalises lasteaiaates, mida pered saavad koos läbida ratastega ning künka või mäe olemasolu, kus lastel on võimalik joosta üles-alla ja talvel kelgutada.

Eraldi paistab silma lasteaiahoovi avatuse muster. Lasteaiahoov on pärast lasteaia sulgemist tööpäeval avatud 37% ja nädalavahetusel 34% lasteaedadest (Tabel 13). Seega ei ole selle avalik kasutus enamikes lasteaedadest tavapärane ning tööpäevajärgse ja nädalavahetuse avatuse vahe on väike.

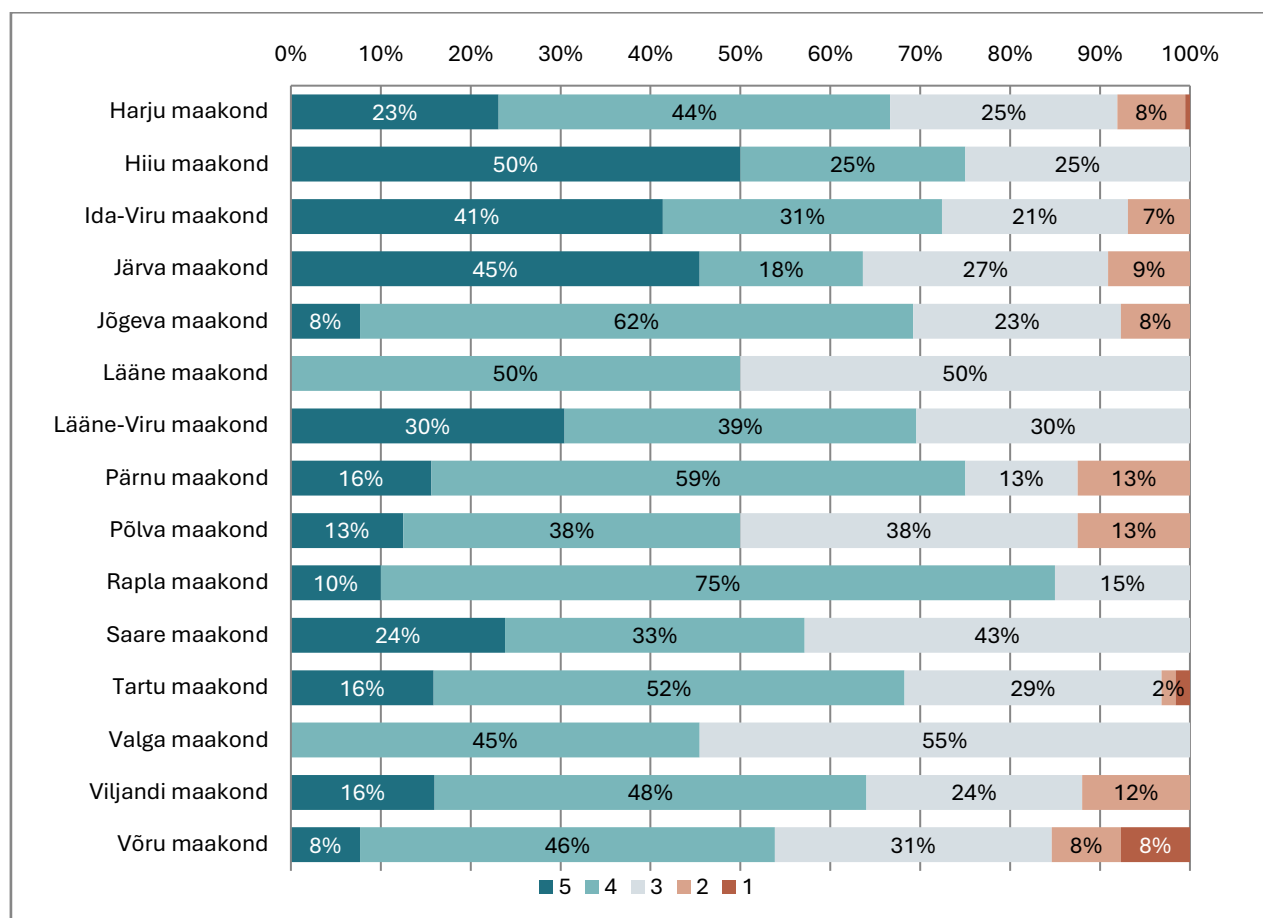
Tabel 13. Lasteaiahoovi avatus

Tunnus	Kategooria	Tööpäev		Nädalavahetus	
		Jah	Ei	Jah	Ei
Omandivorm	munitsipaal	38%	62%	35%	65%
Omandivorm	eraomand	31%	69%	27%	73%
Lasteaia tüüp	koolieelne lasteasutus	29%	71%	27%	73%
Lasteaia tüüp	põhikool või gümnaasium	64%	36%	62%	38%
Suurus	0-50 last	61%	39%	58%	42%
Suurus	51-140 last	31%	69%	29%	71%
Suurus	üle 140 lapse	28%	72%	24%	76%
Liikumisõpetaja	ei ole	44%	56%	41%	59%
Liikumisõpetaja	ilma spordialase kõrghariduseta	35%	65%	35%	65%
Liikumisõpetaja	spordialase kõrgharidusega	34%	66%	31%	69%
	KOKKU	37%	63%	34%	66%

Rahulolu õueala ja välissportimispaikadega on veidi kõrgem kui siseruumidega. Keskmise hinnangu on 3,8 ning hinnangu 4 või 5 annab 67% lasteaedadest. Rahulolu on kõrgem seal, kus on turvaline lasteaia tee, mida pered saavad koos läbida ratastega, piisavad rataste ja turvavarustuse hoiustamise võimalused ning hoovi kasutamine mängimiseks ei ole piiratud. Näiteks on turvalise lasteaia tee olemasolu puhul õuealaga

rahulolu keskmine hinnang 4,0, kuid seal, kus selline võimalus puudub, kuid seda vajatakse, jääb see 3,2 juurde.

Graafik 6. Lasteaedade rahulolu õueala ja välissportimispaikadega (5 – väga rahul, ..., 1 – ei ole üldse rahul).

Taustatunnuste lõikes on õueala näitajates näha mitu mustrit. Munitsipaallasteaedade rahulolu õuealaga on kõrgem kui eraomandis asutustes. Kooliga koos tegutsevates asutustes ning väikestes lasteaedades on lasteaiahoovi avatus selgelt sagedasem kui eraldiseivates koolieelsetes lasteasutustes ja suurtes lasteaedades: näiteks on nädalavahetusel avatud hoov 62% kooliga koos tegutsevatest asutustest, kuid vaid 27% eraldiseivatest koolieelsetest lasteasutustest, ning 58% kuni 50 lapsega lasteaedades võrreldes 24%-ga üle 140 lapsega asutustes. Korvpallimänguvõimalused on seevastu sagedasemad suuremates ja munitsipaallasteaedades.

Maakondlikus võrdluses (Graafik 6) paistavad õueala ja välissportimispaikadega rahulolu poolest silma Ida-Viru, Lääne-Viru ja Rapla maakond, kus hinnangu 4 või 5 andnud lasteaedade osakaal jääb vahemikku 70–85% ning keskmine rahuloluhinnang on ligikaudu 4,0 või kõrgem. Kõrge keskmise hinnangu poolest eristuvad ka Järva ja Hiiu maakond, kuid väiksema vastajate arvu tõttu tuleb neid tulemusi tõlgendada ettevaatlikult. Madalamad hinnangud ilmnevad eeskätt Võru ja Valga maakonnas, kus hinnangu 4 või 5 andis vastavalt 54% ja 45% vastanutest ning keskmine hinnang jäi alla 3,5. Maakondlikke erinevusi tuleb käsitleda pigem suundumustena, eriti väiksema vastajate arvuga maakondades. Õueala tugevused on enamikus maakondades sarnased, kuid hoovi avatuse, turvalise lasteaia tee ja üksikute sportimisvõimaluste näitajad kõiguvad märksa rohkem.

4.4. Lähikümbruse kasutamine ja turvalisus

Lasteaia lähikümbruse võimalusi kasutatakse liikumistegevuses laialdaselt. Kõige sagedamini liigutakse lastega metsas (77%), mänguväljakul väljaspool lasteaia õueala (76%), tänaval (76%) ja pargis (74%).

Samuti kasutatakse sageli kergliiklusteid ning väljas asuvaid spordiväljakuid. Terviserada kasutab 55% lasteaedadest, seiklusrada aga 36%.

Hinnangud lähimbruse turvalisuse ja ligipääsetavuse osas aktiivseks liikumiseks on mõnevõrra mõõdukamad kui kasutusaktiivsus ise. Keskmine hinnang viiepalliskaalal on 3,4 ning hinnangu 4 või 5 annab 53% lasteaedadest. Seega on lähimbruse kasutamine küll sage, kuid mitte kõikjal ei tajuta seda ühtviisi hästi aktiivseks liikumiseks ligipääsetava ja turvalisena.

Taustatunnuste lõikes ei ole lähimbruse hinnangutes väga suuri erinevusi, kuid väiksemad lasteaiad annavad sellele keskmiselt veidi kõrgema hinnangu kui suuremad. Maakondlikus vaates joonistuvad erinevused selgemalt välja: positiivsemad hinnangud tulevad Lääne-Viru-, Järva-, Valga- ja Saaremaalt, tagasihoidlikumad aga Viljandi- ja Ida-Virumaalt.

Kuigi mets, park ja kergliiklustee on lastega liikumisel enim kasutatavad, on maakondlikud hinnangud lähimbruse turvalisuse ja ligipääsetavuse osas aktiivseks liikumiseks ebaühtlased (Tabel 14).

Tabel 14. Väljaspool lasteaia õueala asuvate võimaluste kasutamine ning lähimbruse turvalisus ja ligipääsetavus aktiivseks liikumiseks maakondade kaupa.

Maakond	Mets	Mänguväljak väljas-pool õueala	Tänav	Park	Kerg-liiklus-tee	Välis-sportiväljak	Ter-vise-rada	Seiklusrada	Turva-lisuse keskmine hinne	Turvalisus 4 või 5
Harju maakond	78%	84%	78%	82%	69%	64%	60%	35%	3,4	54%
Hiiu maakond	75%	75%	100%	100%	100%	75%	50%	75%	3,0	25%
Ida-Viru maakond	62%	76%	83%	72%	45%	66%	52%	24%	3,1	31%
Järva maakond	91%	73%	91%	73%	100%	100%	55%	45%	3,5	64%
Jõgeva maakond	69%	77%	85%	85%	85%	92%	38%	31%	3,2	46%
Lääne maakond	100%	75%	75%	75%	25%	50%	75%	50%	4,0	75%
Lääne-Viru maakond	83%	65%	78%	70%	78%	61%	61%	39%	3,8	65%
Pärnu maakond	84%	69%	72%	63%	88%	63%	44%	44%	3,3	59%
Põlva maakond	100%	63%	50%	63%	88%	50%	50%	13%	3,5	50%
Rapla maakond	85%	75%	60%	60%	65%	75%	35%	40%	3,4	50%
Saare maakond	81%	67%	81%	52%	62%	67%	48%	24%	3,5	62%
Tartu maakond	63%	73%	62%	75%	68%	76%	57%	43%	3,4	52%
Valga maakond	64%	73%	91%	64%	82%	82%	45%	36%	3,5	64%
Viljandi maakond	80%	60%	80%	68%	72%	88%	48%	28%	2,8	32%
Võru maakond	92%	77%	69%	69%	77%	69%	62%	46%	3,5	62%
KOKKU	77%	76%	76%	74%	71%	69%	55%	36%	3,4	53%

4.5. Liikumisaktiivsuse juhtimine ja toetamine lasteaias

Liikumisaktiivsuse juhtimine ja toetamine lasteaias ehk sellega seotud sotsiaalne keskkond on üldpildis tugevam kui mitmed füüsilise keskkonna üksiknäitajad. 62% lasteaedadest nõustub, et lasteaias on olemas liikumist toetav initsiatiivgrupp või töörühm, 55% leiab, et selle töörühma ülesanded ja tegevus õpetajate ning lastevanemate toetamisel on läbi mõeldud, ning 92% nõustub, et juhtkond toetab liikumise edendamist lasteaias.

Just siin ilmnevad tugevad erinevused lasteaia tüübi ja suuruse järgi (Tabel 15). Eraldiseisvates koolieelsetes lasteasutustes on liikumist toetava töörühma olemasolu ja selle tegevuse läbimõeldus märgatavalt sagedamini välja toodud kui kooliga koos tegutsevates asutustes. Samuti on need näitajad

kõrgemad suuremates lasteaedades kui kõige väiksemates. Munitsipaallasteaedades ning liikumisõpetajaga asutustes hinnatakse sotsiaalse toe struktuure samuti mõnevõrra tugevamaks kui eraomandis või liikumisõpetajata lasteaedades.

Tabel 15. Liikumisaktiivsuse juhtimise ja toetamise väidete jaotus tunnuste lõikes („täiesti nõus“ ja „pigem nõus“ vastuste osakaal).

Tunnus	Kategooria	On olemas liikumist toetav initsiatiivgrupp, kes pakub tuge	Liikumist toetava töörühma ülesanded ja tegevus on läbi mõeldud	juhtkond toetab liikumise edendamist lasteaiaas
Omandivorm	munitsipaal	64%	56%	92%
Omandivorm	eraomand	40%	47%	93%
Lasteaia tüüp	eraldiseisev koolieelne lasteasutus	67%	61%	95%
Lasteaia tüüp	põhikool või gümnaasiumiga ühine asutus	44%	35%	83%
Suurus	0-50 last	43%	38%	85%
Suurus	51-140 last	65%	55%	94%
Suurus	üle 140 lapse	71%	66%	94%
Liikumisõpetaja	ei ole	52%	50%	89%
Liikumisõpetaja	ilma spordialase kõrghariduseta	70%	53%	92%
Liikumisõpetaja	spordialase kõrgharidusega	64%	58%	92%
	KOKKU	62%	55%	92%

Juhtkonna toetus eristub teistest näitajatest selle poolest, et see on peaaegu kõikjal kõrge. Seega ei seisne peamine kitsaskoht juhtimishuvi puudumises, vaid pigem selles, kas liikumist toetav initsiatiivgrupp on olemas ja kui süsteemselt ta toimib.

Toetava õppematerjali vajadustena nimetatakse kõige sagedamini õppematerjale ja raamatuid (8% lasteaedades), koolitusi ja enesetäiendusi (5%) ning liikumismängude ja tegevuste kogumikke (3%). Harvem tuuakse välja digitaalsete materjalide, lapsevanemate kaasamise või erivajadustega laste toetamise vajadust. See osutab, et lasteaedade ootus ei piirdu ainult vahenditega, vaid puudutab ka meetodilist tuge ja erialast enesetäiendust.

Liikumist toetava töörühma olemasolus ja selle toimimises on asutuste vahel märksa suurem erinevus kui juhtkonna toetuses ning toetava materjali vajadus koondub eeskätt õppematerjalide, koolituste ja liikumismängude ümber.

5. Lasteaias tegutsevad spordi- ja liikumisringid

Põhisõnum. Spordi- ja liikumisringid toimuvad 83% lasteaedades, kuid nende kättesaadavus ja mitmekesisus on ebaühtlane. Kõige tugevam pilt avaneb suurtes, koolieelsetes ja liikumisõpetajaga asutustes, suurimad kitsaskohad ilmnevad väikestes ning liikumisõpetajata lasteaedades. Ringid toimuvad enamasti tasulistena, üks kord nädalas ja lasteaiapäeva sees, samal ajal kui suurim arenguruum on ringide mitmekesisuses ning juhendajate ja sportimispaikade kättesaadavuses.

5.1. Spordiringide olemasolu ja levik

Spordi- ja liikumisringid tegutsevad 83% uuringus osalenud lasteaedades. Spordiringidega asutuste hulgas on tüüpiline, et lasteaia tegutseb kaks ringi: mediaan on 2 ja keskmine 2,3 ringi asutuse kohta. 59% spordiringidega lasteaedades pakutakse ühte või kahte ringi, 35% kolme või nelja ning rohkem kui nelja ringi pakub vaid väike osa asutustest. Seega on spordi- ja liikumisringid üldpildis levinud, kuid enamasti mitte väga laia valikuna.

Ringide levik sõltub asutuse struktuursetest taustast. Eraldiseisvates koolieelsetes lasteasutustes tegutsevad ringid 87% ja kooliga koos tegutsevates asutustes 66% juhtudest (Tabel 16). Munitsipaallasteaedades on ringid olemas 85%, eraomandis asutustes 64% juhtudest. Eriti tugev erinevus tuleb välja suuruse järgi: kuni 50 lapsega asutustes tegutsevad ringid 62%, 51–140 lapsega asutustes 86% ja üle 140 lapsega asutustes 93% juhtudest. Samas suunas liigub ka liikumisõpetaja mõju. Lasteaedades, kus liikumisõpetajat ei ole, tegutsevad ringid 63% juhtudest, kuid liikumisõpetajaga asutustes 90% juhtudest.

Tabel 16. Spordiringide toimumine lasteaedades.

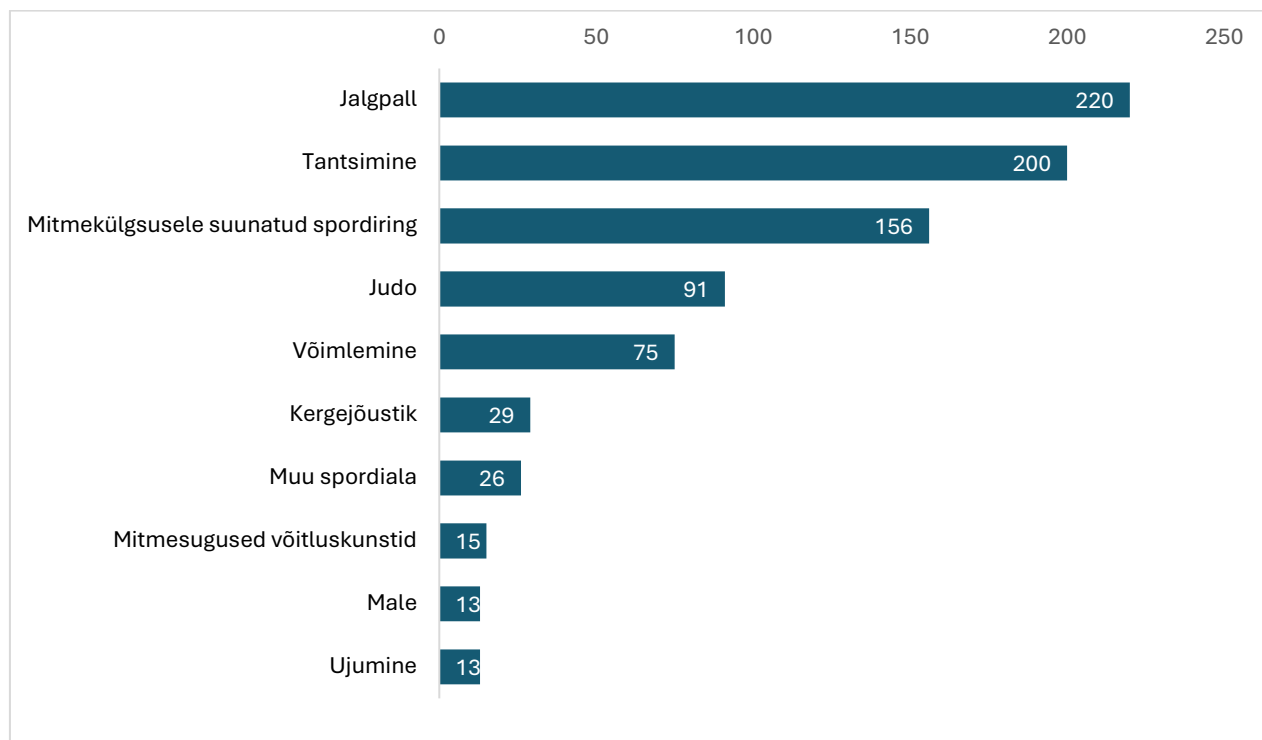
Tunnus	Kategooria	spordiringid toimuvad	keskmine ringide arv	tasuliste ringide osakaal	ringides osalejate osakaal kõigist lastest	KOV toetus ringidele
Omandivorm	munitsipaal	85%	2,3	92%	28%	21%
Omandivorm	eraomand	64%	2,1	79%	43%	21%
Lasteaia tüüp	koolieelne lasteasutus	87%	2,4	93%	29%	17%
Lasteaia tüüp	põhikool või gümnaasium	66%	1,7	78%	34%	40%
Suurus	0-50 last	62%	1,6	72%	43%	32%
Suurus	51-140 last	86%	2,2	90%	37%	23%
Suurus	üle 140 lapse	93%	2,7	96%	25%	15%
Liikumisõpetaja	ei ole	63%	2,1	85%	30%	21%
Liikumisõpetaja	ilma spordialase kõrghariduseta	90%	2,4	97%	32%	23%
Liikumisõpetaja	spordialase kõrgharidusega	90%	2,4	91%	28%	20%
	KOKKU	83%	2,3	91%	29%	21%

Maakondlikus võrdluses on ringide levik kõige laiem Lääne-, Harju-, Pärnu-, Saare- ja Tartumaal, kus ringidega on kaetud vähemalt 87% vastanud asutustest. Kõige tagasihoidlikum on pilt Jõgeva- ja Valgamaal, kus ringid tegutsevad vähem kui kolmandikus vastanud asutustest

5.2. Spordialad, valiku alused ja ringide korraldajad

Lasteaedades tegutsevate spordi- ja liikumisringide spordialaline pilt on koondunud mõne väga selge eelistuse ümber. Kõige sagedamini pakutakse jalgpalli- ja tantsuringe, millele järgnevad mitmekülgsusele suunatud spordiringid, judo ja võimlemine (Graafik 7). Need viis valikut moodustavad kokku 83% kõigist kirjeldatud ringidest. Harvem esinevad kergejõustik, male, ujumine, korvpall, maadlus ja teised spordialad. See näitab, et ringide üldlevik on küll suur, kuid sisuline valik koondub suhteliselt väheste spordialade ümber.

Graafik 7. Populaarsemad spordialad spordiringides.

Spordialade valik kujuneb eelkõige väljastpoolt lasteaeda tuleva pakkumise ning laste ja perede eelistuste koosmõjus. Ringe pakkuvatest lasteaedadest 70% märkis spordialade valiku alusena väljastpoolt lasteaeda tulevat pakkumist ja 65% laste ning perede eelistusi. Juhendajate olemasolu nimetas 44% ja sportimispaikade olemasolu 31% asutustest. See tähendab, et ringide sisu kujundab suurel määral see, mida on võimalik lasteaeda tuua, mitte ainult see, mida lasteaed ise kõige rohkem sooviks.

Ka spordiringide toimimise peamised motiivid on selged. Valdav enamus lasteaedu peab ringe viisiks pakkuda lastele täiendavaid liikumis- ja sportimisvõimalusi (95%) ning tekitada neis sportimispisikut (79%). Lisaks tuuakse sageli esile mõistlikku ajakasutust lastele ja peredele ning ringide taskukohasust võrreldes spordiklubidega. Ringide korraldamist nähakse seega ennekõike praktilise ja lapse arengut toetava lahendusena, mitte ainult huvitegevuse lisana.

Ringide algatamises ja läbiviimises on kõige suurem roll spordiklubidel. 64% kõigist ringidest on algatatud spordiklubi poolt ning 43% juhtudest nimetatakse algatajana ka lasteaeda ennast. Läbiviija poolel muutub pilt veel selgemaks: 74% ringidest viib läbi spordiklubi, 16% huvikool ja ainult 8% lasteaed ise. Ka juhendajate puhul domineerib väline partner. 89% ringidest juhendab väljastpoolt lasteaeda tulev juhendaja, 7% lasteaia liikumisõpetaja ja 4% muu lasteaia õpetaja. Seega sõltub spordi- ja liikumisringide tegelik toimimine tugevalt väliste partnerite olemasolust.

5.3. Ringide maht, tasulisus ja toimumisaeg

Spordi- ja liikumisringid toimuvad peaaegu alati lasteaiapäeva sees. 99% kirjeldatud spordiringidest toimub ajavahemikus kell 8–18 ning ainult üksikjuhtudel öhtul pärast seda. Samuti on ringid enamasti tasulised: tasuliste ringide osakaal on 91%. Tasulisus on veidi madalam väikestes, eraomandis ja kooliga koos tegutsevates asutustes, kuid üldpilti see ei muuda – tasuta ringid on pigem erand kui reegel.

Ka ringide maht on üsna ühesugune. 75% ringidest toimub üks kord nädalas ja 24% kaks korda nädalas. Spordiringi ühe toimumiskorra kõige tüüpilisem kestus on 30 minutit. Üldisemalt jääb 74% ringide ühe korra kestus vahemikku 30–40 minutit. Rühma suurus on mõõdukas: mediaanina osaleb ühes ringis 16 last.

Suuremates lasteaedades on ringe rohkem ning ka osalejate arv ringi kohta on suurem kui väikestes asutustes. Seega on erinevus asutuste vahel eeskätt valiku ulatuses, mitte niivõrd ühe ringi formaadis.

5.4. Rahulolu, soovitud ringid ja peamised takistused

Spordi- ja liikumisringe pakkuvate lasteaedade üldine rahulolu liikumis- ja spordiringidega on mõõdukalt positiivne, kuid erineb sõltuvalt sellest, millist aspekti hinnatakse (Tabel 17). 79% ringidega asutustest leiab, et ringide arv on piisav, 84% peab piisavaks ringide mahtu ehk kordade arvu nädalas, kuid ainult 70% hindab piisavaks ringide spordialalist mitmekesisust. Seega ei ole peamine probleem mitte niivõrd ringide olemasolu või sagedus, vaid spordialade valiku laius.

Tabel 17. Lasteaedade rahulolu spordiringidega maakondade lõikes.

Maakond	Rahul ringide arvuga	Rahul spordialade mitmekesisusega	Rahul ringide mahuga (kordade arvuga nädalas)
Harju maakond	83%	77%	87%
Hiiu maakond	67%	67%	67%
Ida-Viru maakond	64%	59%	73%
Järva maakond	57%	57%	71%
Jõgeva maakond	50%	25%	50%
Lääne maakond	25%	25%	50%
Lääne-Viru maakond	84%	63%	84%
Pärnu maakond	66%	59%	83%
Põlva maakond	75%	75%	75%
Rapla maakond	87%	73%	93%
Saare maakond	74%	58%	84%
Tartu maakond	87%	76%	87%
Valga maakond	67%	67%	67%
Viljandi maakond	80%	70%	75%
Võru maakond	90%	60%	90%
KOKKU	79%	70%	84%

Ringede pakkuvate lasteaedade seas erineb rahulolu ringide arvu, mitmekesisuse ja mahuga kõige selgemalt lasteaia suuruse järgi. Kuni 50 lapsega asutustes pidas ringide mitmekesisust piisavaks 47%, ringide arvu 58% ja ringide mahtu 64% ringe pakkuvatest lasteaedadest. Üle 140 lapsega asutustes olid vastavad näitajad märgatavalt kõrgemad: ringide mitmekesisust pidas piisavaks 82%, ringide arvu 90% ja ringide mahtu 93% ringe pakkuvatest lasteaedadest. Koolieelsetes lasteasutustes on hinnangud kõrgemad kui kooliga koos tegutsevates asutustes: ringide mitmekesisust pidas piisavaks vastavalt 74% ja 54% ringe pakkuvatest asutustest. Omandivormi järgi on erinevus väiksem, kuid munitsipaallasteaedades on hinnangud siiski mõnevõrra positiivsemad kui eraomandis lasteaedades. Liikumisõpetaja olemasolu järgi on erinevus ringide arvu ja mitmekesisuse hinnangutes väike, kuid ringide mahtu hinnatakse liikumisõpetajaga lasteaedades kõrgemalt. Maakondlikult paistavad ringe pakkuvate lasteaedade seas kõrgemate rahulolunäitajatega silma Harju- ja Tartumaa, kuid väiksema vastajate arvuga maakondade puhul tuleb tulemusi tõlgendada ettevaatlikult.

Lasteaedades, kes soovivad ringivalikut laiendada, nimetatakse soovitud spordialadena kõige sagedamini tantsimist ja mitmekülgsusele suunatud spordiringe, seejärel jalgpalli, võimlemist ja kergejõustikku. Lisaks tuuakse välja male, kabe, judo ja ujumine. See viitab, et soovitakse nii laiemat baasoskusi arendavat liikumisringide valikut kui ka konkreetsete spordialade lisandumist.

Spordi- ja liikumisringide organiseerimise peamiste takistustena nimetatakse kõige sagedamini väljastpoolt lasteaeda tulevate korraldajate puudust (35%) ning sobivate tegutsemispaikade nappust

(35%). Järgnevad madal töötasu ringijuhendajatele (18%) ja õpetajate suur töökoormus (18%). Samal ajal märkis 32% asutustest, et piirkonnas on piisavalt spordiklubisid, kus lapsed saavad tegeleda väljaspool lasteaeda. See osutab, et kõigis piirkondades ei nähta lasteaia enda ringe ainsa või vältimatu lahendusena, vaid mõnel juhul toetatakse rohkem kohaliku spordivõrgustiku võimalustele.

Ringide mitmekesisus on rahulolu kõige nõrgem lüli ning soovitud spordialade ja takistuste detailsem koond näitab, et arenguruum on suur eeskätt väikestes, liikumisõpetajata ja madalama valikuga asutustes.

5.5. Koostöö spordiklubide ja treeneritega

Spordi- ja liikumisringe pakkuvate lasteaedade teeb 84% koostööd spordiklubide ja/või treeneritega. Koostöö peamine vorm on see, et ringe juhendavad spordiklubi treenerid – seda nimetas 66% ringidega asutustest. Lisaks tuuakse välja spordiklubide tutvustuspäevi ja -üritusi, mida nimetab 39% asutustest. Harvem seisneb koostöö spordivarustuse võimaldamises või väliste treenerite kaasamises.

Kohaliku omavalitsuse täiendav toetus ringide tegevusele on märksa harvem kui koostöö spordiklubidega. Vaid 21% ringidega lasteaedadest märgib, et omavalitsus toetab lisaks lasteaia eelarvele ringide tegevust. Toetus on mõnevõrra tavalisem kooliga koos tegutsevates ja väiksemates asutustes, kuid üldpilt jääb siiski tagasihoidlikuks.

Lasteaedades, kus koostöö spordiklubide või treeneritega veel puudub, on valmisolek seda alustada üsna suur - 67% soovib teha koostööd spordiklubidega ja 74% treeneritega. Seega ei paista probleem olevat huvi puudumises, vaid pigem sobivate partnerite, töökorralduse ja vahendite leidmises.

6. Liikumisharjumuste kujundamine

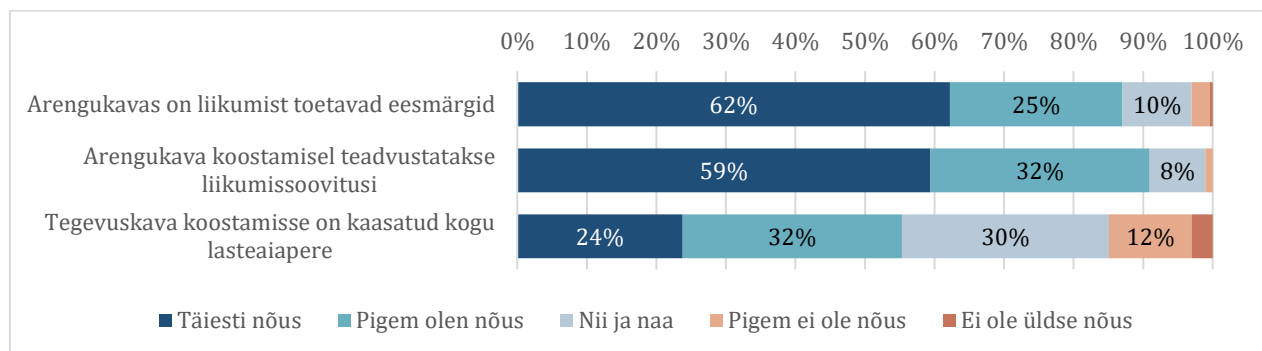
Põhisõnum. Lasteaedade vastustes joonistub välja, et liikumisharjumuste kujundamise alus on tugev: igapäevane õuesolek, rühmaõpetajate valmisolek lapsi liikuma suunata ja juhtkonna tugi saavad valdavalt kõrgeid hinnanguid. Nõrgemad kohad on rühmaõpetajate süsteemne täiendkoolitus, lapsevanemate ja kogu lasteaiaapere kaasamine kõigis lasteaedades ühtlaselt ning erivajadustega laste jaoks vajalike vahendite olemasolu. Muutmisvajaduste hulgas tõusevad kõige selgemalt esile õpetajate täiendkoolitus, kogu kollektiivi suurem panus ning rohkem õues liikumist.

6.1. Juhtimine ja arengukava

Laste liikumisharjumuste kujundamise juhtimisraamistik on enamikus lasteaedades olemas (Graafik 8). 87% vastanutest nõustus, et lasteaia arengukavas on püstitatud laste liikumist toetavad eesmärgid ja planeeritud tegevus, ning 91% märkis, et arengukava koostamisel ollakse teadlikud koolieelses eas laste liikumise soovitusel. See viitab, et liikumise teema on lasteaedade juhtimistasandil üldiselt nähtav ning eesmärgistatud.

Juhtimispildis on siiski üks nõrgem koht. Ainult 55% vastanutest nõustus, et õppeaasta tegevuskava koostamisel osaleb kogu lasteaiaapere, sh lapsevanemad ja lapsed. See tähendab, et liikumist toetavad põhimõtted võivad olla arengudokumentides olemas, kuid praktiline kaasamine tegevuste kavandamisse ei ole kõikjal sama tugev. Seda kinnitab ka taustatunnuste võrdlus: koolieelsetes lasteasutustes hinnati kogu lasteaiaapere kaasatust kõrgemalt kui kooliga koos tegutsevates asutustes (59% vs 43% positiivseid vastuseid).

Graafik 8. Juhtimise ja arengukava võtmeväidete jaotus.

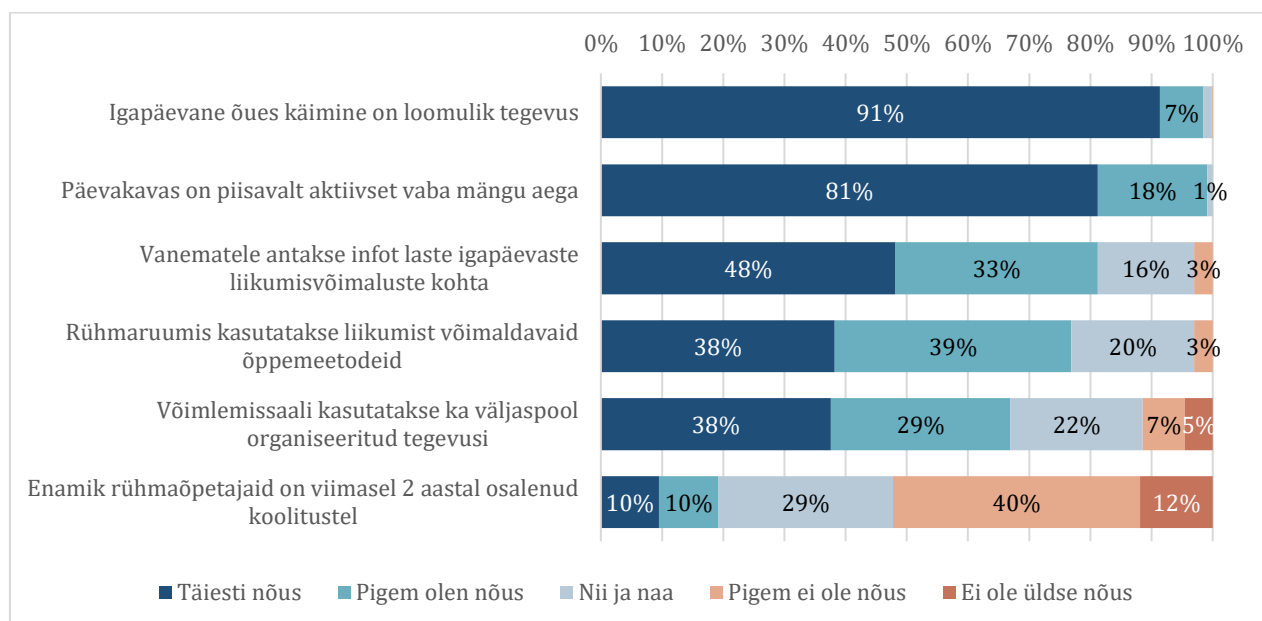
Maakondlikud erinevused olid selles alateemas pigem mõõdukad, kuid vähemalt kümne vastajaga maakondade seas olid juhtimise ja igapäevaste praktikate koondhinnangud kõrgemad Ida-Viru ja Jõgeva maakonnas ning madalamad Valga ja Pärnu maakonnas.

6.2. Rühmaõpetajate praktikad ja igapäevane liikumine

Rühmaõpetajate igapäevaseid praktikaid puudutavad hinnangud on üldjoontes väga tugevad. 99% vastanutest leidis, et laste päevakavas on piisavalt aega vabaks mänguks, mis võimaldab lastel kehaliselt aktiivselt tegutseda, ning 99% nõustus, et lastega igapäevane õues käimine on rühma- ja abiõpetajate loomulik tegevus (Graafik 9). Samuti nõustus 72%, et lapsevanemaid on teavitatud, et õues käimine ja aktiivne mäng, sh riiete mustaks saamine, on päevakava oluline ning loomulik osa. Need vastused viitavad, et liikumise toetamine on lasteaedade igapäevarütmis selgelt sees.

Kõrged on ka hinnangud õpetajate praktilistele töövõtetele. 95% vastanutest märkis, et rühmaõpetajatele on aktiivsemat õppetegevust toetavad vahendid, nagu täringud, pallid jms lihtsasti kättesaadavad, 92% leidis, et õpetajad lubavad lastel mängides poriseks saada, ning 91% ütles, et aktiivseks õppimiseks kasutatakse lasteaia õueala. Samal ajal olid mõnevõrra tagasihoidlikumad hinnangud rühmaruumi liikumist võimaldavatele õppemeetoditele ja võimlemissaali kasutamisele väljaspool organiseeritud liikumistegevust: vastavalt 77% ja 67% positiivseid vastuseid. See viitab, et liikumise lõimimine rühmaruumi õppetegevusse ja olemasolevate siseruumide paindlik kasutamine ei ole kõikjal veel sama loomulik kui õues liikumine.

Graafik 9. Rühmaõpetajate praktikate valitud väidete jaotus.

Kõige selgem kitsaskoht on õpetajate koolitus. Vaid 19% vastanutest nõustus väitega, et enamik rühmaõpetajaid on viimase kahe aasta jooksul osalenud liikumise valdkonna koolitustel. See tulemus

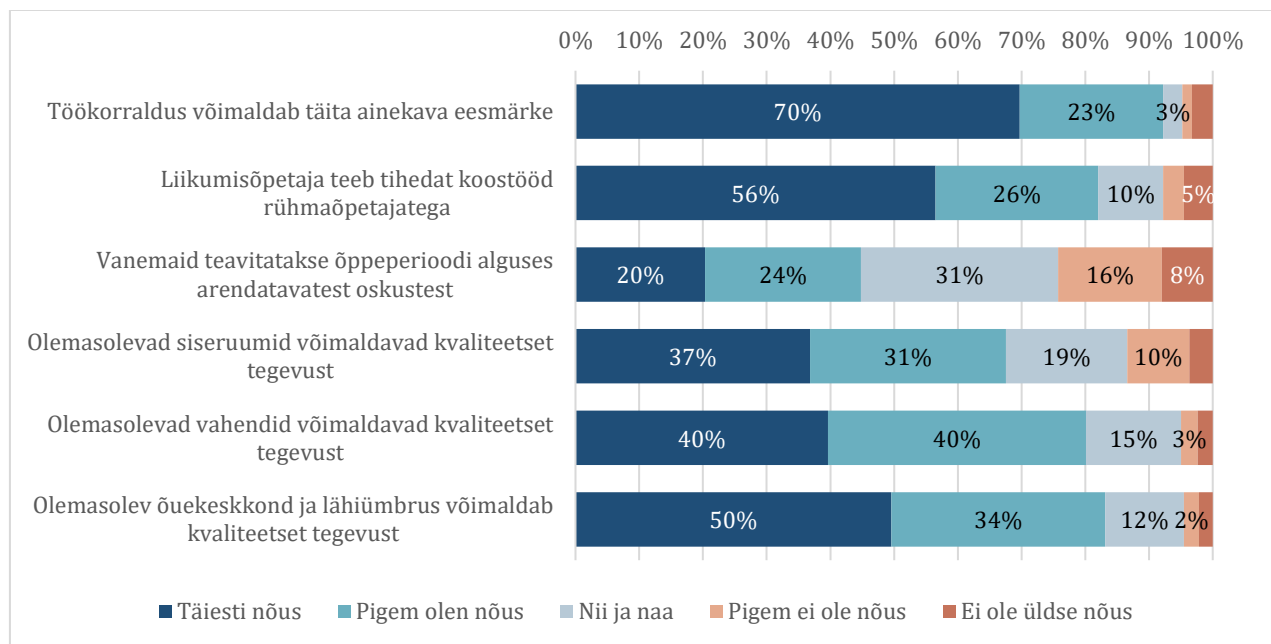
eristub ülejäänud väidetest märgatavalt ning kinnitab, et igapäevapraktikad võivad olla tugevad ka siis, kui süsteemne täiendamine ei ole sama ulatuslik. Väikestes lasteaedades hinnati rühmaõpetajate liikumisalast koolitust mõnevõrra sagedasemaks kui keskmise suurusega ja suurtes lasteaedades (33% vs umbes 15%), kuid see ei muuda üldpilti: koolitusvajadus jääb väga selgelt alles.

Avatud vastustes toodi hästi toimivate praktikadena kõige sagedamini välja liikumistegevuse ja õuesõppe korraldamist (40% selle küsimuse vastanutest), õpetajate ja muu personali rolli ning eeskuju (27%) ning õueala võimalusi (25%). Takistustena nimetati enim spordi- või liikumissaali puudumist (30% vastanutest), õpetajate taht või motivatsiooni (18%) ning vahendite puudust või vähest mitmekesisust (13%). Need avatud vastused aitavad mõista, miks osa igapäevapraktikaid on tugevad just seal, kus ruum, vahendid ja personali hoiakud seda toetavad.

6.3. Liikumisõpetajate roll ja koostöö

Liikumisõpetaja rolli käsitlevad hinnangud on üldiselt positiivsed. 92% vastanutest leidis, et lasteaia töö korraldus võimaldab liikumisõpetajal täita ainekavas toodud liikumisvaldkonna eesmärgid (Graafik 10). 83% nõustus, et olemasolev õuekeskkond võimaldab läbi viia kvaliteetset liikumistegevust, 82% hindas tihedat koostööd rühmaõpetajatega ning 80% leidis, et olemasolevad liikumis- ja spordivahendid toetavad kvaliteetset tegevust. Võrreldes teiste alateemadega olid nõrgemad hinnangud siseruumidele ja lapsevanemate teavitamisele: 67% pidas siseruume piisavaks ning 45% märkis, et liikumisõpetaja annab õppeperioodi alguses vanematele süsteemselt teada, milliseid oskusi ja võimeid hakatakse arendama.

Graafik 10. Liikumisõpetajate rolli ja koostööd kirjeldavate väidete jaotus.

Suurtes lasteaedades hinnati siseruumide sobivust ja vahendite piisavust märksa kõrgemalt kui väikestes lasteaedades: siseruumide puhul 76% ja 54% ning vahendite puhul 87% ja 66% positiivseid vastuseid. Ka munitsipaallasteaedades olid hinnangud vahenditele, siseruumidele ja õuekeskkonnale järjekindlamalt kõrgemad kui eraomandis lasteaedades. Liikumisõpetaja olemasoluga lasteaedades olid positiivsemad ka hinnangud töökorraldusele ja rühmaõpetajatega tehtavale koostööle.

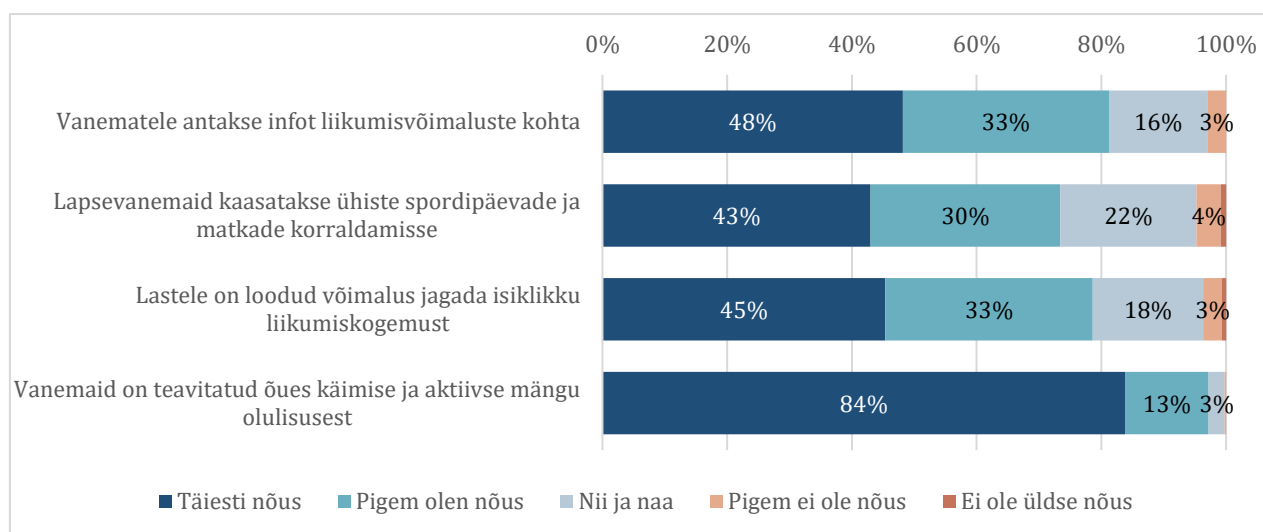
Liikumisõpetajate erialase täienduskoolituse puhul on pilt kaheosaline. Ühelt poolt märkis 83% vastanutest, et liikumisõpetaja(d) on viimase kahe aasta jooksul end erialaselt täiendanud. Teisalt vastas vaid 53%, et piirkonnas on toimiv aineühendus, mis võimaldab erialalist koostööd ja enesetäiendamist. Maakondade lõikes olid liikumisõpetaja rolli ja koostöö koondhinnangud kõrgemad näiteks Ida-Viru ja Rapla maakonnas ning madalamad Järva ja Jõgeva maakonnas.

6.4. Lapsevanemate kaasamine

81% vastanutest leidis, et lasteaias toimib lapsevanematele info edastamine selle kohta, millised võimalused on lastel iga päev liikuda ja miks see on oluline (Graafik 11). 97% nõustus, et vanemaid on teavitatud õues käimise ja aktiivse mängu loomulikust rollist päevakavas. Samal ajal oli lapsevanemate praktiline kaasamine mõnevõrra tagasihoidlikum: 73% nõustus, et vanemaid kaasatakse ühiste spordipäevade, matkade ja sarnaste ettevõtmiste korraldamisse, ning 79% märkis, et lastele on loodud võimalus isikliku liikumiskogemuse jagamiseks eakaaslastele.

Liikumisõpetaja vaates oli lapsevanematele õppeperioodi alguses oskuste ja eesmärkide tutvustamine selgelt nõrgem koht kui rühmaõpetajate üldine teavitus. See viitab, et lapsevanematega suhtlemine toimib rohkem lasteaija üldise töökultuuri ja rühmaõpetajate igapäevaste praktikate kaudu kui liikumisõpetuse süsteemse sisulise tutvustamise kaudu.

Graafik 11. Lapsevanemate kaasamise võtmeväidete jaotus.

6.5. Aktiivne lasteaiatee

Aktiivset lasteaiateed toetatakse lasteaedades ebaühtlasemalt kui igapäevast liikumist lasteaias sees. Kõige sagedamini nimetati seda, et lapsed võivad päeva jooksul rattaga sõita – seda märkis 50% vastanutest. 38% vastanutest tõi välja, et vanemaid teavitatakse regulaarselt aktiivse liikumise eelistest. Samas 22% märkis, et nende lasteaias ei toetata aktiivset lasteaiateed eraldi tegevustega, ning koostöös vanematega korraldatud jalgsibussi süsteemi nimetas vaid 3% vastanutest. See näitab, et aktiivne lasteaiatee on olemasolevas praktikas pigem toetav lisateema, mitte läbivalt juurdunud töövorm.

Suuruse järgi ilmnis siin mõningane erinevus: väiksemates ja keskmise suurusega lasteaedades võimaldati lastel päeva jooksul rattaga sõita sagedamini kui kõige suuremates lasteaedades. Jalgsibussi-taolised lahendused olid harvad kõigis rühmades.

6.6. Erivajadustega laste kaasamine

Erivajadustega ja puuetega laste kaasamise tulemusi tuleb tõlgendada ettevaatlikult, sest liikumis- ja sportimisvõimaluste ligipääsu küsimuses erivajadustega lastele märkis 44% vastanutest, et nende lasteaias selliseid lapsi ei ole. Seetõttu annab kaasamise tegelikust valmisolekust sisulisema pildi nende lasteaedade eraldi vaatamine, kus erivajadustega või puuetega lapsed on olemas.

Nendes lasteaedades on liikumispaikadele täielik ligipääs tagatud 58% asutustest, osaline ligipääs 29% ning ligipääs puudub 13% asutustest. Erivajadustega või puuetega lastele sobivad spordivahendid on olemas 51% ja puuduvad 49% vastavatest lasteaedadest. See tähendab, et isegi nende asutuste seas, kus erivajadustega laste kaasamine on otseselt päevakorral, ei ole vajalikud ligipääsutingimused ja vahendid kõikjal tagatud. (Tabel 18)

Taustatunnuste lõikes on siin erinevused selged. Suurtes lasteaedades oli täielik ligipääs liikumispaikadele ja erivajadustega lastele sobivate vahendite olemasolu märksa sagedasem kui väikestes lasteaedades. Näiteks sobivate vahendite olemasolu märkis 60% üle 140 lapsega lasteaedades, kuid vaid 36% kuni 50 lapsega asutustest. Ka munitsipaallasteaedades ja eraldiseisvates koolieelsetes lasteasutustes oli ligipääsu ja vahendite pilt tugevam kui eraomandis või kooliga koos tegutsevates asutustes. Avatud vastustes nimetati enim kaldteede ja liftide vajadust, spetsiaalseid spordivahendeid ning üksikjuhtudel ka õpetajate koolitust ja abiõpetaja tuge.

Tabel 18. Erivajadustega ja puuetega laste liikumisharjumuste toetamine lasteaedades, kus selliseid lapsi on.

Tunnus	Kategooria	Ligipääs liikumispaikadele			Spordivahendite olemasolu	
		on olemas	osaline	puudub	on olemas	puuduvad
Omandivorm	munitsipaal	57%	29%	14%	52%	48%
Omandivorm	eraomand	61%	19%	19%	31%	69%
Lasteaia tüüp	eraldiseisev koolieelne lasteasutus	60%	28%	12%	53%	47%
Lasteaia tüüp	põhikooli või gümnaasiumiga ühine asutus	50%	33%	17%	44%	56%
Suurus	0-50 last	48%	27%	24%	36%	64%
Suurus	51-140 last	53%	35%	12%	41%	59%
Suurus	üle 140 lapse	65%	25%	10%	60%	40%
Liikumisõpetaja	ei ole	59%	24%	16%	44%	56%
Liikumisõpetaja	ilma spordialase kõrgharidusega	64%	30%	7%	49%	51%
Liikumisõpetaja	spordialase kõrgharidusega	56%	30%	14%	54%	46%
	KOKKU	58%	29%	13%	51%	49%

6.7. Koolitus- ja toetusvajadused

Töökorralduslike muutmisevajaduste puhul joonistub väga selge prioriteetide järjekord. Kõige sagedamini nõustuti, et laste liikumisharjumuste kujundamiseks on vaja võimaldada õpetajatele täiendkoolitusi (84%) ja kaasata rohkem kogu kollektiiv laste liikumise toetamisse (76%). Sellele järgnes vajadus viia rohkem liikumistegevusi õue (64%) ning võimaldada rohkem liikumist rühmaruumis (53%). Selgelt vähem toetust said väited, et vaja oleks rohkem organiseeritud liikumistegevusi nädalas (47%) või nende pikemat kestust (35%). See viitab, et peamine arenguvajadus ei ole niivõrd organiseeritud liikumistegevuse mahu suurendamine, vaid kogu lasteaiapäeva ülesehitus, personali valmisolek ja õpetajate pädevus (Tabel 19).

Avatud vastused kinnitavad sama mustrit. Rühmaõpetajate koolitusvajadustes domineerisid liikumismängud ja liikumistegevuste lõimimine õppetegevustega, mida nimetas 54% sellele küsimusele vastanutest. Liikumisõpetajate koolitusvajadustes tõusid esile liikumismängud ja tegevuste korraldamine (38%), erivajadustega laste kaasamine (21%) ning tants ja liikumine (14%). Üldise toe vajadusena nimetati kõige sagedamini koolitusi (30% vastanutest), spordivahendeid (23%), rahalist tuge (16%) ning sobivaid ruume (12%). See näitab, et liikumisharjumuste kujundamise teema ei sõltu ainult õpetajate hoiakutest, vaid vajab sageli ka materiaalselt ja organisatsiooniliselt tuge.

Tabel 19. Muutmisvajadused laste liikumisharjumuste kujundamisel lasteaedades maakondade lõikes („täiesti nõus“ ja „pigem nõus“ vastuste osakaal).

Maakond	Rohkem organiseeritud liikumistegevusi nädalas	Pikema kestusega organiseeritud liikumistegevusi	Viia läbi rohkem liikumistegevusi õues	Võimaldada rohkem liikumist rühma ruumis	Kaasata rohkem kogu kollektiivi laste liikumise toetamisse	Võimaldada õpetajatele täiendkoolitusi
Harju maakond	41%	34%	66%	56%	78%	86%
Hiiu maakond	25%	25%	100%	50%	100%	100%
Ida-Viru maakond	48%	38%	72%	62%	83%	79%
Järva maakond	73%	64%	82%	73%	100%	100%
Jõgeva maakond	23%	23%	46%	23%	38%	69%
Lääne maakond	75%	50%	75%	100%	100%	100%
Lääne-Viru maakond	61%	30%	74%	65%	83%	87%
Pärnu maakond	59%	31%	62%	56%	69%	91%
Põlva maakond	50%	25%	75%	12%	75%	88%
Rapla maakond	45%	40%	65%	50%	75%	80%
Saare maakond	48%	33%	52%	38%	71%	90%
Tartu maakond	51%	35%	56%	46%	81%	78%
Valga maakond	73%	45%	55%	64%	64%	82%
Viljandi maakond	32%	28%	56%	40%	56%	68%
Võru maakond	77%	46%	54%	69%	77%	85%
KOKKU	47%	35%	64%	53%	76%	84%

Eraomandis lasteaedades toetati munitsipaallasteaedadega võrreldes sagedamini väidet, et vaja on rohkem õues liikumistegevusi ja rohkem liikumist rühmaruumis. Eraldiseisvates koolieelsetes lasteasutustes peeti sagedamini oluliseks kogu kollektiivi suuremat kaasamist ning munitsipaallasteaedades oli liikumisõpetajate erialane täiendamine tavalisem kui eraomandis lasteaedades.

6.8. Vastajaprofiili mõju vastustele

Üldpildis ei ilmnenud, et juhtkonna täidetud ankeetides oleks liikumisharjumuste kujundamisega seotud hinnangud süsteemselt ja läbivalt positiivsemad kui teistel vastajatel. Näiteks rühmaõpetajate praktikate koondhinnang oli juhtkonna vastustes 4,30 ja teistel vastajatel 4,25 viiepalliskaalal, mis viitab pigem väikesele erinevusele.

Küll aga ilmnesid mõnes küsimuses sisulised erinevused. Kui küsimustiku täitis direktor või õppejuht, hinnati sagedamini kõrgelt väidet, et õppeaasta tegevuskava koostamisel osaleb kogu lasteaiapere, sh lapsevanemad ja lapsed (62% positiivseid vastuseid), samas kui liikumisõpetajate vastustes oli sama näitaja 46%. Mõnevõrra kõrgemad olid juhtkonna vastustes ka hinnangud lapsevanemate kaasamisele ühiste ürituste korraldamise ja liikumisõpetaja poolt vanemate teavitamisele. See viitab, et kaasamist ja kommunikatsiooni puudutavaid teemasid võidakse eri rollidest vaadates hinnata erinevalt.

Kui küsimustiku täitmisse oli kaasatud liikumisõpetaja, olid kõrgemad ka koostööd puudutavad hinnangud. Näiteks liikumisõpetaja ja rühmaõpetajate tihedat koostööd märkis 89% nendest vastanutest, kelle täitmisprotsessi oli kaasatud liikumisõpetaja, võrreldes 76%-ga seal, kus liikumisõpetajat ei kaasatud. Samas ei olnud juhtkonna osalus seotud süstemaatiliselt kõrgemate hinnangutega koolitusvajaduse või muudatuste vajaduse teemades. Seetõttu võib järeldada, et vastajaprofiil mõjutab mõningaid konkreetseid hinnanguid, kuid ei muuda peatüki üldist põhipilti.

VÕRDLUS VARASEMATE UURINGUTEGA

Põhisõnum. Võrdlus varasemate uuringutega näitab, et lasteaedade liikumiskeskonnad sarnaneb mitmes üldises näitajas koolide omaga, kuid toetub rohkem päevakavale ja õuekeskkonnale ning vähem spetsiaalsetele sportimispaikadele ja laenuuslahendustele. Võrreldes Tervise Arengu Instituudi 2017. aasta lasteaedade uuringuga on liikumisõpetaja roll endiselt keskne, ujumise piiratud levik ja koolitusvajadus pole kadunud, kuid liikumissoovituste teadlik arvestamine ning õues viibimise rütm paistavad praeguses uuringus tugevamad.

Võrdlus Tervise Arengu Instituudi lasteaedade uuringuga

Võrdluses Tervise Arengu Instituudi uuringuga „Lasteaia keskkonningimuste ja õppe-kasvatustegevuse mõju laste kehalisele arengule kooliks ettevalmistavas rühmas“ tuleb arvestada suuremaid meetodilisi erinevusi. 2017. aastal läbiviidud ja 2019. a avaldatud uuring põhines väiksemal valimil ning ühendas lasteaia keskkonna, õpetajate ja laste kehalise võimekuse andmed. Praegune uuring on laiem asutusepõhine kaardistus (463 lasteaeda) ning ei sisalda laste kehaliste testide tulemusi. Seetõttu ei saa teha ranget aegrida kõigi näitajate lõikes, kuid mitmes teemas saab välja tuua usaldusväärseid suundumusi.

Liikumisõpetaja roll ja organiseeritud liikumistegevus

TAI uuringu üks tugevamaid järeldusi oli, et liikumisõpetajaga lasteaedades on rohkem spetsiaalseid liikumistegevuseks kohandatud ruume, liikumistunde viiakse sagedamini läbi võimlas ning liikumistundide andjatel on enamasti liikumisvaldkonna haridus ja täienduskoolituse kogemus. Sama põhimuster tuleb välja ka käesolevas uuringus.

Käesolevas uuringus on liikumisõpetaja olemas 73% vastanud lasteaedades. Nendes asutustes toimub organiseeritud liikumistegevus vähemalt kaks korda nädalas kuni 3-aastaste laste puhul 81% ja 3-7-aastaste laste puhul 91% lasteaedades. Seal, kus liikumisõpetaja puudub, on vastavad näitajad 68% ja 76%. Samuti on liikumisõpetajaga lasteaedades sagedamini olemas liikumissaal või üldsaal ning rahulolu sisesportimispaikadega on kõrgem. Seega kinnitab praegune uuring TAI varasemat järeldust, et liikumisõpetaja olemasolu ei ole ainult personaliküsimus, vaid seostub laiemalt kogu liikumiskeskonna ja tegevuse regulaarsusega.

Tabel 20. Valitud võrreldavad teemad TAI 2017. a uuringu ja käesoleva, 2025. a uuringu vahel.

Teema	TAI tulemus	TAI (% / väärtus, kui avaldatud)	Praeguse uuringu tulemus	Praeguse uuringu % / väärtus	Võrreldavuse märkus
Liikumisõpetaja ametikoht	Valimis oli 22 lasteaeda 44-st liikumisõpetaja ametikohaga.	50%	Vastanud lasteaedades on liikumisõpetaja olemas 340-l 463-st.	73%	Eesmärgi kohaselt oli TAI uuringu valim teadlikult tasakaalustatud; praegune uuring näitab tegelikku levikut vastanute seas.
Organiseeritud liikumistegevuse sagedus	Regulaarsed liikumistunnid toimuvad üldiselt 2 korda nädalas.		Vähemalt 2 korda nädalas: kuni 3-aastased 358/463 ja 3-7-aastased 402/463.	77% / 87%	TAI kirjeldab liikumistundide üldist mustrit kooliks ettevalmistavas rühmas (6-7 aastased); praegune uuring eristab vanuserühmi.

Ühe tegevuskorra kestus	Keskmine liikumistunni pikkus on umbes 30 minutit.	30 min	Mediaan: kuni 3-aastastel 20 minutit, 3–7-aastastel 30 minutit.	20 / 30 min (mediaan)	Näitajad on sarnase sisuga, kuid praeguses uuringus on kestus esitatud vanuserühmade kaupa.
Ujumise levik	Umbes neljandikus lasteaedades olid korraldatud ujumistunnid.	25%	Ujumine on teatud määral olemas 124-l 463-st lasteaial.	27%	Võrdlus on sisuliselt hea; mõlemas uuringus kirjeldab see ujumise levikut lasteaedades.
Õues käimine 2 korda päevas	Peaaegu pooltes lasteaedades käiakse õues kaks korda päevas.	50%	Kevad-sügisperioodil käiakse õues 2 korda päevas 337-l 463-st lasteaial.	73%	Kategooriad ei kattu täielikult; praegune uuring eristab aastaaegu.
Talvine õueskäimine	Talviti käiakse õues enamasti üks kord päevas.		Talvel 168/463 käib õues 1 kord päevas, 240/463 1–2 korda päevas ja 54/463 2 korda päevas.	37% / 52% / 12%	Võrdlus on pigem suundumuse tasemel.
Täiendkoolituste vajadus	Rohkem kui pooled liikumistundide andjad ja rühmaõpetajad tõid välja vajaduse rohkemate täiendkoolituste järele.		388/463 vastanutest leiab, et õpetajatele tuleks võimaldada täiendkoolitusi.	84%	Sisu on hästi võrreldav; TAI raport esitab vajaduse kirjeldavalt, praegune uuring protsendina.

Päevakava, õues viibimine ja ujumine

TAI uuringu aruandes rõhutati, et umbes neljandikus lasteaedades toimusid ujumistunnid, peaaegu pooltes käidi õues kaks korda päevas ning talviti enamasti üks kord päevas. Samuti toodi välja, et pikematel matkadel ja jalutuskäikudel käidi sagedamini neis lasteaedades, kus oli liikumisõpetaja.

Käesoleva uuringu tulemused näitavad, et ujumise osas ei ole üldpilt oluliselt muutunud. Ujumist ei toimu 73% lasteaedades, mis tähendab, et teatud määral on ujumine olemas 27% asutustest. See on sisuliselt sama suurusjärg, mida kirjeldas ka TAI uuring. Seega võib öelda, et ujumine ei ole vahepealse ajaga muutunud lasteaedade liikumisvõimaluste tavapäraseks osaks, vaid on jäänud pigem piiratud kättesaadavusega tegevuseks.

Õues viibimise rütmis on aga näha mõningast nihet aktiivsema suuna poole. Kevad-sügisperioodil käib 73% lasteaedades lastega õues kaks korda päevas ning veel veerand vastas, et seda tehakse 1-2 korda päevas. Talvel domineerib endiselt tagasihoidlikum rütm: 36% käib õues kord päevas, 52% 1-2 korda päevas ja 12% kaks korda päevas. Kuigi kategooriad ei kattu täielikult TAI aasta uuringuga, jätab praegune pilt mulje, et vähemalt lumevabal perioodil on kaks korda päevas õues käimine muutunud varasemast tavalisemaks.

Ka liikumisõpetaja ja päevakava seos püsib samas suunas nagu TAI uuringus. Praeguses uuringus käiakse liikumisõpetajaga lasteaedades lastega kevad-sügisperioodil kaks korda päevas õues sagedamini kui liikumisõpetajata asutustes ning pikemaid jalutuskäike ja matku tehakse vähemalt kord kuus või sagedamini samuti veidi rohkem. Erinevus ei ole väga suur, kuid suund on sama: liikumisõpetaja olemasolu seostub mõnevõrra aktiivsema päevakavaga.

Keskkond, õpetajate roll ja koolitusvajadus

TAI uuringus toodi välja, et liikumisõpetajaga lasteaedades on rohkem tehtud muudatusi sise- ja väliskeskonna parandamiseks, samal ajal kui liikumisõpetajata lasteaedades soetatakse rohkem üksikvahendeid ning rühmaõpetajad tajuvad rohkem enda tähtsust laste liikumisharjumuste kujundamisel. Praegune uuring ei korda seda võrdlust samal moel, kuid üldjoontes toetab sama loogikat.

Käesolevas uuringus on kõige tugevamad liikumisaktiivsust toetava keskkonna näitajad seotud õueala ning juhtkonna toetusega. 67% lasteaedades hindab õueala ja välissportimispaikadega rahulolu heaks või väga heaks ning 92% nõustub, et juhtkond toetab liikumise edendamist lasteaias. Samal ajal jäävad nõrgaks rühmaruumi aktiivse liikumise kohad, ujumise kättesaadavus, tööpäevajärgne hoovi avatus ning osa vahendite ja hoiustamisega seotud lahendustest. See viitab, et võrreldes 2017. aasta pildiga on liikumist toetav keskkond muutunud mõnevõrra süsteemsemaks, kuid selle tugevus ja nõrkus jaotuvad endiselt ebaühtlaselt eri tasandite vahel.

Õpetajate rolli ja teadlikkuse osas on näha kahte eri suunda. TAI uuring rõhutas, et ainult ligikaudu pooled vastanutest teadsid lapse arenguks vajalikku soovituslikku kehalise aktiivsuse mahtu ning rohkem kui pooled õpetajad tundsid puudust liikumisalastest täienduskoolitustest. Praeguses uuringus nõustub 91% vastanutest, et arengukava koostamisel ollakse teadlikud koolieelses eas laste liikumise soovitusel, mis viitab sellele, et liikumissoovituste teadlik arvestamine on muutunud institutsionaalsemaks. Samal ajal ei ole koolitusvajadus kadunud, vaid püsib väga selgelt: 84% vastanutest leiab, et õpetajatele tuleks võimaldada täiendkoolitusi, ning ainult 19% nõustub, et enamik rühmaõpetajaid on viimase kahe aasta jooksul liikumise valdkonna koolitustel osalenud.

Seetõttu võib kokkuvõttes öelda, et võrreldes 2017. aastal läbiviidud uuringuga on laste liikumise toetamise eesmärk ja selle juhtimiskeel lasteaedades tänaseks tugevamalt sõnastatud, kuid samaaegselt püsivad mitmed vanad kitsaskohad. Liikumisõpetaja roll, õpetajate koolitusvajadus, ujumise tagasihoidlik levik ja keskkonna ebaühtlane kvaliteet on teemad, mis korduvad mõlemas uuringus ning viitavad sellele, et valdkond on küll arenenud, kuid mitte kõikides osades ühtlase kiirusega.

Võrdlus koolide 2024.a sportimistingimuste kaardistamise uuringuga

Käesolev lasteaedade ja 2024. a läbiviidud uuring „Koolide sportimistingimuste kaardistamine“ ei ole üksteisele võrreldavad, sest küsimustike ülesehitus, sihtrühmad ja liikumisõpetuse korralduse loogika on erinevad. Koolide puhul olid fookuses liikumisõpetuse tunnid, aktiivsed vahetunnid, sportimisvõimalused lähtuvalt Liikuma Kutsuva Kooli programmis osalemisest ja tunniväline spordiharrastus, lasteaedade puhul aga kogu päevakava, organiseeritud liikumistegevus, õuekeskkond ja liikumisharjumuste kujundamine. Siiski on mitme üldnäitaja võrdlus sisuliselt põhjendatud ning aitab paigutada lasteaedade tulemused laiemasse liikumis- ja sportimiskeskkonna ning hariduskorralduslikku raamistikku.

Liikumist toetav keskkond, sportimispaigad ja nende avatus avalikkusele

Sportimispaikade ja liikumist toetava keskkonnaga rahulolu jääb lasteaedades ja koolides üldjoontes samasse suurusjärku. Koolide uuringus hindas rahulolu õppetöökäsitada olevate sportimispaikadega heaks või väga heaks 61% koolidest. Lasteaedades on vastav näitaja 60% sisesportimispaikade ja 67% õueala ning välissportimispaikade puhul. See viitab, et mõlemas haridusastmes ei ole põhiprobleemiks mitte niivõrd rahulolu täielik puudumine, vaid keskkonna ebaühtlane kvaliteet ja selle sõltuvus asutuse võimalustest.

Suurem erinevus ilmneb sportimispaikade kättesaadavuses avalikkusele. Koolide uuringus oli 85% koolihoovides püsivalt avalikkusele avatud ning 85% koolidest märkis, et välissportimispaigad on avatud ka pärast koolipäeva, 82% nädalavahetusel. Lasteaedades on õuehoovi avatuse muster teistsugune: nädalavahetusel on hoov mängimiseks avatud või kasutatav piirangutega ainult 34% lasteaedades ja tööpäeva õhtupoolikul pärast lasteaiasulgemist 37%. See näitab, et kui koolide välisruum toimib sagedamini kogukondliku liikumiskeskonnana, siis lasteaedade õueala on eelkõige päevase õppe- ja kasvatustöö osa.

Tabel 21. Valitud võrreldavad näitajad koolide 2024. a uuringu ja käesoleva uuringu vahel.

Näidik	Koolid 2024	Lasteaiad 2025	Võrreldavuse märkus
Sportimispaikadega rahulolu hea või väga hea	61%		Koolide näitaja on üldine sportimispaikade rahulolu; lasteaedades on see eristatud sise- ja väliskeskonnaks.
Sportimispaikadega rahulolu hea või väga hea – sisesportimispaigad		60%	Kõige lähedasem koolide sportimispaikade rahulolu näitajale.
Sportimispaikadega rahulolu hea või väga hea – õueala ja välissportimispaigad		67%	Lisatud eraldi, sest lasteaedade õuekeskkond on omaette oluline mõõde.
Spordivarustusega rahulolu hea või väga hea	55%	66%	Hea võrreldavus üldtasandil.
Spordi- või liikumisringide levik	75%	83%	Koolides tunnivälised spordiringid; lasteaedades lasteaia sees tegutsevad ringid.
Vähemalt üht spordivahendit on laenutatud	51%	33%	Lasteaedades loeti „jah” juhul, kui vähemalt ühe vahendi puhul märgiti laenutamine.
Soovitakse laenutada spordivahendeid	34%	27%	Üldtasandi võrdlus; lasteaedades põhineb küsimusel, kas soovitakse vahendeid laenutada.
Välissportimispaikade / hoovi avatus pärast päeva	85%	37%	Koolides kirjeldab välissportimispaikade avatust pärast kooli; lasteaedades hoovi avatust pärast sulgemist tööpäeval.
Välissportimispaikade / hoovi avatus nädalavahetusel	82%	34%	Üldtasandil võrreldav avatusmuster.

Aktiivset liikumist toetavate võimaluste võrdlus toob samuti välja asutusetüübi erineva töökorralduse. Koolides saab 92% õpilastest kasutada vahetunni ajal spordivahendeid ja 72% koolidest on selleks avatud ka spordiruumid. Lasteaedades ei ole sarnast vahetunnimudelit, kuid selle asemel on liikumine integreeritud päevakavasse - kevad-sügisperioodil käib 73% lasteaedades lastega õues kaks korda päevas. 84% lasteaedades hindab, et lasteaia ümbruses on olemas turvaline või vähemalt kasutatav aktiivne lasteaia tee. Seega on koolide puhul keskne liikumisaktiivsuse toetamine iseseisva vahetunni ajal, lasteaedades aga liikumise sidumine kogu päeva rütmiga.

Spordivahendid, laenutamine ja vajadused

Spordivahendite valdkonnas on pilt kahe uuringu vahel korraka sarnane ja erinev. Koolide uuringus hindas rahulolu olemasoleva spordivarustusega heaks või väga heaks 55% koolidest, lasteaedades on sama näitaja 66%. Sellest võiks esmapilgul järeldada, et lasteaedade olukord on parem, kuid see vajab ettevaatlikku tõlgendust, sest vahendite loetelu ning nende kasutusotstarve on haridusastmete lõikes erinev.

Teisalt ilmneb mõlemas uuringus selgelt, et vahendivajadus on laialdane. Koolidest nimetas 84% vajadust täiendavate spordivahendite järele. 72% lasteaedades märkis vähemalt ühe vahendi või vahendirühma juures, et seda ei ole, kuid vajatakse. Seega ei saa kumbagi süsteemi iseloomustada kui valmis või küllastunud keskkonda - pigem on mõlemas haridusastmes liikumis- ja sportimisvõimaluste arendamine jätkuv protsess.

Suur erinevus ilmneb laenutamises. Koolide uuringus oli 51% koolidest spordivahendeid laenutanud ning 34% soovis seda teha ka edaspidi. Lasteaedades on vähemalt ühe vahendi laenutamise kogemus 33% asutustest ja laenutussoov 27% asutustest. See viitab, et laenutusmudel on koolides selgemalt juurdunud, samal ajal kui lasteaedades toetatakse rohkem olemasolevale põhivarustusele või otsitakse lahendusi oma õueala ja päevakava sees.

Spordi- ja liikumisringid ning koostöö väliste partneritega

Spordi- ja liikumisringide levik on lasteaedades vähemalt sama suur kui koolides, kuid nende toimimisviis erineb. Koolide uuringus korraldas tunniväliseid spordiringe 75% koolidest. Lasteaedades tegutses spordi- või liikumisringe 83% asutustest. See osutab, et liikumisega seotud huvitegevus ei ole koondunud ainult kooliastmesse, vaid algab sageli juba lasteaias.

Samas ei ole ringide toimimisviis päris sama. Kui koolide spordiringid toimuvad valdavalt pärast tunde, siis lasteaedades toimuvad ringid peaaegu alati lasteaia päeva sees ning on valdavalt tasulised. Võrreldavad on siiski väliste partnerite rollid: koolide uuringus tegi 75% koolidest liikumisõpetuse raames koostööd spordiklubide treeneritega ja 67% sai kasutada spordiklubide ruume. Lasteaedade uuringus on ringide süsteem samuti tugevalt väliste partnerite kanda - ringidega asutustest 84% teeb koostööd spordiklubide ja või treeneritega ning suurem osa ringe viiakse läbi väljastpoolt lasteaeda tulevate juhendajate poolt. See näitab, et kogu haridussüsteemis on spordiklubidel oluline roll formaalse õppe kõrvale jäävate liikumisvõimaluste pakkumisel.

Koolitusvajadus ja rakendamise väljakutsed

Koolide uuringu üks keskseid järeldusi oli, et liikumisõpetuse ainekava rakendamise peamisteks kitsaskohtadeks on sportimispaikade ja spordivahendite puudus ning õpetajate koolitusvajadus. 61% kehalise kasvatuse õpetajatest oli läbinud uue liikumisõpetuse ainekava koolituse ja 63% koolidest plaanis lähiajal koolitusel osaleda. Lasteaedade uuringus on koolitusvajadus samuti väga selge: 84% vastanutest leiab, et õpetajatele tuleks võimaldada täiendkoolitusi, ning 76% peab vajalikuks kaasata rohkem kogu kollektiivi laste liikumise toetamisele.

Võrreldes koolidega on lasteaedade puhul vähem juttu ainekava formaalsest rakendamisest ning rohkem rõhutatakse liikumise lõimimist kogu päeva jooksul, rühmaõpetajate praktikate muutmist ja ühise töökultuuri kujundamist. See tähendab, et kuigi koolitusvajadus on mõlemas süsteemis suur, on selle sisu erinev: koolides on esiplaanil aineõpetuse rakendamine, lasteaedades aga kogu kollektiivi võimekus toetada igapäevast liikumist.

JÄRELDUSED

Peamised järeldused

- Laste liikumine toetub lasteaia eeskätt kogu päevakavale, mitte ainult organiseeritud liikumistegevusele.** Kevad- ja sügisperioodil käib 73% lasteaedades lastega õues kaks korda päevas, talveperioodil 63% 1–2 korda päevas ning 77% lasteaedades käib lastega vähemalt kord kuus matkadel või pikematel jalutuskäikudel väljaspool lasteaeda. See näitab, et laste liikumisaktiivsust ei kujunda ainult organiseeritud liikumistegevus, vaid väga suurel määral ka see, kuidas kogu lasteaia päev on korraldatud, ehk igapäevased tegevusmustrid ja rühmaõpetajate tööpraktikad on laste liikumise seisukohalt sama tähtsad kui formaalne organiseeritud liikumistegevus.
- Liikumisõpetaja olemasolu on üks kogu aruannet läbivamaid eristavaid tunnuseid.** Liikumisõpetajaga lasteaedades on organiseeritud liikumistegevus sagedamini regulaarne, sisesportimispaigad ja vahendid paremini kättesaadavad, spordi- ja liikumisringe rohkem ning koostöö liikuvamat päevakava toetavate praktikatega tugevam. Võrdlus 2017. aasta TAI uuringuga kinnitab, et liikumisõpetaja roll on jäänud jätkuvalt keskseks.
- Liikumiskeskonna kõige tugevam osa on lasteaia õueala ja lähiümbruse kasutamine, kõige nõrgem osa rühmaruumi aktiivse liikumise võimalused.** Õueala ja välissportimispaikadega rahulolu hindab heaks või väga heaks 67% lasteaedades, sisesportimispaikade puhul 60%. Samal ajal on aktiivse liikumise koht olemas kõikides rühmaruumides vaid 15% lasteaedades, mis piirab liikumise lõimimist vahetult igapäevasesse rühmategevusse.
- Spordi- ja liikumisvahendite valdkonnas ei ole peamine probleem nende täielik puudus, vaid ebaühtlane kaetus ja kitsaskohtade koondumine teatud vahendiliikidesse.** Viie vahendirühma peale kokku on lasteaedades olemas keskmiselt 47% nimetatud vahenditest ning 72% lasteaedades märkis vähemalt ühe vahendi või vahendirühma juures, et seda ei ole, kuid vajatakse. Kõige suuremad puudujäägid koonduvad talvise varustuse, vahendil liikumisoskuse, ronimise, tasakaalu ja mitmekesisemat liikumist toetavate vahendite ümber.
- Ujumine ei ole muutunud lasteaedade tavapäraseks liikumisvõimaluseks.** Teatud määral on ujumine olemas 27% lasteaedades, kuid enamikus asutustes seda ei toimu. See on üks teema, kus praegune uuring ja varasem TAI uuring joonistavad välja sarnase mustrid: ujumise kättesaadavus on jätkuvalt ebaühtlane ja sõltub suuresti kohalikust taristust.
- Spordi- ja liikumisringid on laialt levinud, kuid nende kättesaadavus ei ole ühtlane ning süsteem toetub tugevalt välistele partneritele.** Ringid tegutsevad 83% vastanud lasteaedades, kuid väikestes ja liikumisõpetajata asutustes on neid märksa vähem. 91% ringidest on tasulised ja 89% juhendab väljastpoolt lasteaeda tulev juhendaja, mis tähendab, et ringide olemasolu ei sõltu ainult lasteaia valmisolekust, vaid ka piirkondlikust pakkumisest ja perede maksevõimest.
- Juhtimis- ja hoiakutasand on lasteaedades üldiselt tugevam kui praktiline suutlikkus.** 92% vastanutest leiab, et juhtkond toetab liikumise edendamist lasteaia, kuid samal ajal peab 84% vajalikuks õpetajate täiendkoolitusi ning 76% peab oluliseks kogu kollektiivi suuremat kaasamist. Seega ei ole keskne arenguvajadus mitte eesmärkide puudumine, vaid nende igapäevast rakendamist toetav pädevus ja töökorraldus.
- Tulemused viitavad läbivalt ebavõrdsuse mustriks asutuste vahel.** Mitmes peatükis avaldub sama suund: suuremates, munitsipaal- ja liikumisõpetajaga lasteaedades on tingimused, spordivahendid, spordiringide valik ja rahulolu keskmiselt paremad kui väikestes, eraomandis või liikumisõpetajata asutustes.
  - Näiteks tegutsevad spordi- ja liikumisringid 93% üle 140 lapsega lasteaedades, kuid ainult 62% kuni 50 lapsega lasteaedades.

- 3–7-aastaste laste organiseeritud liikumistegevus toimub vähemalt kaks korda nädalas 91–92% liikumisõpetajaga lasteaedadest, kuid 76% liikumisõpetajata lasteaedadest.
- Vahendil edasiliikumisoskusi ei õpetata 42% liikumisõpetajata lasteaedadest, samas kui spordialase kõrgharidusega liikumisõpetajaga lasteaedades on see osakaal 17%.
- Ka talvine õueskäik on suuremates asutustes sagedasem: üle 140 lapsega lasteaedadest käib lastega talvel 1–2 korda päevas õues 72%, kuni 50 lapsega lasteaedadest 50%.

See tähendab, et laste liikumisvõimalused ei sõltu ainult pedagoogilisest tahtest, vaid ka asutuse suurusest, ressursist ja kohalikust võimekusest. Seega ei ole arenguvajadus ainult üksikute vahendite või tegevuste lisamine, vaid nõrgemate võimalustega asutuserühmade süsteemsem toetamine.

SOOVITUSED

Soovitused lasteaedadele

1. Siduda arengukava liikumiseesmärgid süsteemselt õppeaasta tegevuskavaga

Probleem	Juhtimistasandil on liikumise tähtsus üldiselt teadvustatud: 87% vastanutest nõustus, et arengukavas on laste liikumist toetavad eesmärgid ja tegevused ning 91% märkis, et arengukava koostamisel ollakse teadlikud koolieelses eas laste liikumise tähtsusest. Nõrgem koht on eesmärkide ühine rakendamine õppeaasta praktilistesse tegevustesse: ainult 55% vastanutest nõustus, et õppeaasta tegevuskava koostamisel osaleb kogu lasteaiapere, sh lapsevanemad ja lapsed.
Soovitus	Liikumist toetavad eesmärgid tuleb igal õppeaastal muuta konkreetseteks töökorralduslikeks kokkulepeteks: eri vanuserühmade minimaalne liikumistegevuse maht, õueskäigu rütm eri aastaegadel, liikumise lõimimine rühmategevustesse ning juhtkonna, liikumisõpetaja, rühmaõpetajate ja lapsevanemate roll.
Möödetav eesmärk	Järgmises õppeaasta tegevuskavas on vähemalt üks eraldi liikumiseesmärk koos vastutaja, tähtaja ja möödikuga. Järgmises seires võiks vähemalt 75% lasteaedadest kinnitada, et kogu lasteaiapere, sh lapsevanemad ja lapsed, on liikumisega seotud tegevuskava koostamisse kaasatud.

2. Käsitleda laste liikumisaktiivsust kogu lasteaiapäeva ühise ülesandena

Probleem	Laste liikumine sõltub suuresti kogu päevakava korraldusest, mitte ainult eraldi liikumistegevusest. Samal ajal peab 76% vastanutest vajalikuks kogu kollektiivi suuremat kaasamist ning 84% õpetajate täiendkoolitusi. See viitab, et liikumise toetamine ei ole kõikjal veel kogu personali ühine ja süsteemselt juhitud ülesanne. Õueskäigu ja matkade sagedus varieerub samuti lasteaiasuuruse ja töökorralduse järgi.
Soovitus	Leppida kokku, kuidas juhtkond, liikumisõpetaja, rühmaõpetajad, abiõpetajad ja tugispetsialistid igaüks laste igapäevast liikumist toetavad. Selge rollide jaotus aitab tagada, et liikumine ei jää ainult liikumisõpetaja kanda ega kao päevakava tiheduses tähelepanuta. Liikumine peaks olema osa rühmade päevaplaanist, õueaja korraldusest, vabamängust, õppetegevustest ja üritustest, mitte ainult liikumisõpetaja juhitud organiseeritud liikumistegevusest.
Möödetav eesmärk	Igas rühmas on õppeaasta alguseks kirjeldatud vähemalt 2–3 igapäevast liikumispraktikat, mille rakendumist vaadatakse üle vähemalt kord poolaastas. Järgmises seires peaks vähemalt 75% lasteaedadest kinnitama, et kogu kollektiivi roll laste igapäevase liikumise toetamisel on kokku lepitud ja dokumenteeritud ning õpetajate täiendkoolitustes osalemine on suurenenud.

3. Leppida õppeaasta alguses kokku igapäevane tervist edendav liikumisstandard

Probleem	Lasteaedades puudub tihti ühine ja dokumenteeritud kokkulepe selle kohta, milline on lapse liikumisele pühendatud aeg kogu päeva lõikes, arvestades nii vabamängu, õueskäike kui ka liikumist igapäevaste õppetegevuste raames. Vaid 15% lasteaedades on eraldi aktiivse liikumise koht olemas kõikides rühmaruumides, mis piirab spontaanse liikumisaktiivsuse teket päevakavas. Ilma asutuse tasandil kokku lepitud ja ühiselt mõistetud päevaplaanita jääb laste liikumisaktiivsuse maht suuresti juhuslikuks ega ole tagatud ühtlaselt kõigile lastele.
Soovitus	Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovitus järgi peaksid koolieelses eas lapsed olema kehaliselt aktiivsed vähemalt 3 tundi päevas, millest vähemalt 1 tund peaks olema mõõduka kuni tugeva intensiivsusega liikumine. Leppida lasteaia tasandil kokku igapäevane tervist edendav liikumisstandard, mis kirjeldab, kuidas eri tegevused päeva jooksul (organiseeritud liikumistegevus, vabamäng sise- ja välisruumis, õueskäigud, õppetegevused ning lapsevanematega seotud igapäevased üleminekud) koos annavad lapsele piisava aktiivsuse. Eesmärgina võiks seada, et laps saab lasteaiapäeva jooksul vähemalt kaks kolmandikku WHO soovitusest ehk ligikaudu 2 tundi kehalist aktiivsust (sh mängud ja õues viibimine), ülejäänud osa eeldatakse tulevat kodust ja muudest (huvi)tegevustest.
Möödetav eesmärk	Õppeaasta alguseks on igas lasteaias kokku lepitud igapäevane liikumisstandard, mis toetab vähemalt 2 tunni kehalise aktiivsuse saavutamist lasteaiapäeva jooksul. Järgmises seires võiks vähemalt 75% lasteaedades kinnitada, et liikumisstandard on kokku lepitud, dokumenteeritud ja igapäevases töökorralduses kasutusel.

4. Luua regulaarne nädalakava organiseeritud liikumistegevusteks

Probleem	Organiseeritud liikumistegevus on enamikus lasteaedades olemas, kuid selle sagedus ei ole ühtlane: kuni 3-aastaste laste puhul toimub organiseeritud liikumistegevus vähemalt kaks korda nädalas 77% ja 3–7-aastaste puhul 87% lasteaedades.
Soovitus	Tagada, et kõigile lastele on kättesaadav kvaliteetne organiseeritud liikumistegevus vähemalt 2 korda nädalas, võimaluse korral 2–3 korda nädalas. 3–7-aastaste laste puhul võiks ühe tegevuskorra kestus olla ligikaudu 30–45 minutit ning kuni 3-aastaste laste puhul eakohaselt lühem. Tegevuste regulaarsus ei tohiks sõltuda lasteaia suurusest, asukohast ega töökorraldusest.
Möödetav eesmärk	Õppeaasta alguseks on igas lasteaias kinnitatud nädalakava, kus on iga vanuserühma jaoks määratud organiseeritud liikumistegevuse toimumise ajad, sagedus, kestus ja vastutaja. Järgmises seires peaks vähemalt 90% lasteaedades pakkuma 3–7-aastastele lastele organiseeritud liikumistegevust vähemalt kaks korda nädalas. Kuni 3-aastaste laste puhul võiks vastav osakaal tõusta vähemalt 85%-ni.

5. Seada väiksemad, kuid praktilised ruumi- ja vahendieesmärgid

Probleem	Rühmaruumide igapäevane liikumisvõimalus on aruandes üks selgemaids kitsaskohti: eraldi aktiivse liikumise koht on olemas kõikides rühmaruumides vaid 15% lasteaedades. Samal ajal märkis 72% lasteaedades vähemalt ühe spordivahendi või vahendirühma, millest tuntakse puudust.
Soovitus	Seada väiksemad ja jõukohased ruumi- ja vahendieesmärgid: näiteks aktiivse liikumise koha loomine igasse rühmaruumi, inventari parema hoiustamise lahendused, tasakaalu- ja ronimisvahendite täiendamine või olemasoleva õueala sihipärasem kasutusplaan.
Möödetav eesmärk	Igal rühmal on õppeaasta lõpuks määratud vähemalt üks liikumist võimaldav ruumilahendus või vahendikomplekt. Asutuse eesmärk võiks olla, et 100% rühmadest oleks kokkulepitud ja kasutatav aktiivse liikumise koht või lahendus; järgmises seires võiks kõigis rühmaruumides aktiivse liikumise kohta omavate lasteaegade osakaal kasvada 15%-lt vähemalt 30%-ni.

6. Kaardistada regulaarselt puuduolevad vahendid ja otsida kombineeritud lahendusi

Probleem	Spordivahendite üldpilt on ebaühtlane: viie vahendirühma peale kokku on lasteaedades olemas keskmiselt 47% loetletud vahenditest, 30% vahenditest on puudu, kuid neid vajatakse. Laenutamise kogemus on olemas ligikaudu kolmandikul asutustest ning laenussoov on väiksem kui tegelik vajadus kallima ja hooajalise varustuse järele.
Soovitus	Kaardistada kord aastas puuduolevad vahendid ning eristada, milliseid saab soetada oma eelarvest, milliseid jagada teiste asutustega ja milliseid laenutada. Kallima või hooajalise varustuse, eriti suusa- ja uisuvahendite puhul, tuleks kaaluda ühisostu, jagatud kasutust või laenutamist.
Möödetav eesmärk	Igal lasteaial on kord aastas uuendatav vahendivajaduse nimekiri koos kolme prioriteediga. Järgmises seires võiks vähemalt ühe vahendi laenutamise või jagatud kasutuse kogemusega lasteaegade osakaal kasvada ligikaudu kolmandikult vähemalt 50%-ni.

7. Siduda lapsevanemate kaasamine rohkem igapäevaste liikumisharjumustega

Probleem	Lapsevanemate ja laste kaasamine õppeaasta tegevuskava koostamisse ei ole veel ühtlane: ainult 55% vastanutest nõustus, et selles osaleb kogu lasteaiapäere, sh lapsevanemad ja lapsed. See tähendab, et liikumist toetavad põhimõtted võivad olla
-----------------	--

	arengudokumentides olemas, kuid kodu ja lasteaia igapäevased kokkulepped ei pruugi olla piisavalt süsteemsed.
Soovitus	Siduda lapsevanemate kaasamine konkreetsete igapäevaste teemadega: aktiivne lasteaiaaeg, sobiv riietus õues liikumiseks, liikumisvõimalused kodus, osalemine matkadel ja ühisüritustel ning ühised põhimõtted laste igapäevase kehalise aktiivsuse toetamiseks.
Möödetav eesmärk	Igal õppeaastal toimub vähemalt kaks lapsevanematele suunatud liikumisteemalist tegevust või kokkulepet, millest vähemalt üks puudutab igapäevaseid harjumusi, mitte ainult üritusi. Järgmises seires võiks lasteaia pere kaasamist tegevuskava koostamisse kinnitavate vastajate osakaal tõusta vähemalt 75%-ni.

Soovitused kohalikele omavalitsustele

1. Toetada eeskätt neid lasteaedu, kus arenguvajadus on kõige suurem

Probleem	Uuring näitab asutustevahelist ebavõrdsust. Näiteks tegutsevad spordi- ja liikumisringid 93% üle 140 lapsega lasteaedades, kuid 62% kuni 50 lapsega lasteaedades. Liikumisõpetajata lasteaedades on ringid ja organiseeritud liikumisvõimalused samuti harvemad ning vahendil liikumisoskusi ei õpetata sagedamini.
Soovitus	KOV peaks suunama tuge eeskätt väiksematele, liikumisõpetajata ja piiratud ruumi- või vahendivõimekusega asutustele. Toetus ei peaks olema ainult üldine projektivoor, vaid lähtuma lasteaedade tegelikust arenguvajadusest.
Möödetav eesmärk	KOVil on iga õppeaasta alguseks ülevaade lasteaedades, kus vähemalt kaks põhinäitajat jäävad KOVi või Eesti keskmisest madalamaks. Nendele asutustele koostatakse sihitud toetusplaan. Järgmises seires võiks väikeste ja suurte lasteaedade vahe spordi- ja liikumisringide olemasolus väheneda vähemalt 10 protsendipunkti võrra.

2. Arendada piirkondlikke jagatud kasutuse lahendusi

Probleem	Mitmed liikumisvõimalused, näiteks ujumine, talvine varustus, võimla või liikumissaal, sõltuvad sageli lasteaia enda taristust ja eelarvest. Ujumine ei toimu 73% lasteaedades ning hooajalise varustuse puudujääk kordub mitmes peatükis.
Soovitus	KOVil tasandil tuleks korraldada ujulate, võimlate, liikumissaalide, õuerajatiste ja kallima hooajalise varustuse jagatud kasutust või laenutamist mitme lasteaia vahel. Eesmärk ei pea olema, et iga lasteaed omaks kõike ise, vaid et vajalik võimalus oleks piirkonnas kättesaadav.

Möödetav eesmärk	Igas KOV-is, kus on mitu lasteaeda, on kaardistatud vähemalt kolm jagatud kasutuse võimalust: ruum, õuekeskkond ja varustus. Järgmises seires võiks piirkondliku laenutuse või jagatud kasutuse võimalust kasutavate lasteaedade osakaal kasvada vähemalt 50%-ni.
-------------------------	---

3. Tugevdada koostööd spordiklubide ja treeneritega, kuid hoida fookuses kättesaadavus

Probleem	Spordi- ja liikumisringid on laialt levinud, kuid kättesaadavus on ebaühtlane: ringid tegutsevad 83% lasteaedades, kuid väikestes lasteaedades 62% ning liikumisõpetajata lasteaedades 63% juhtudest. See viitab, et väliste juhendajate ja klubide toel pakutavad võimalused ei jõua kõigi asutusteni võrdselt.
Soovitus	KOV võiks aidata luua koostöövorme spordiklubide, treenerite ja lasteaedade vahel, pöörates eraldi tähelepanu väikestele, kaugematele või väiksema maksevõimega peredega asutustele. Koostöö eesmärk ei peaks olema ainult ringide arvu suurendamine, vaid nende kättesaadavus ja taskukohasus.
Möödetav eesmärk	KOVi tasandil on loodud lasteaedade ja spordiklubide koostöökaart või kontaktvõrgustik. Järgmises seires võiks spordi- ja liikumisringidega väikeste lasteaedade osakaal tõusta 62%-lt vähemalt 75%-ni ning liikumisõpetajata lasteaedades 63%-lt vähemalt 75%-ni.

4. Parandada lasteaedade ümbruse liikumis- ja ohutuslahendusi

Probleem	Laste igapäevane liikumine sõltub lisaks lasteaia ruumidele ja õuealale ka sellest, kas lähiümbrust saab turvaliselt kasutada jalutuskäikudeks, matkamiseks ja aktiivseks lasteaiateeks. Need tingimused ei ole ainult lasteaia enda otsustada, vaid sõltuvad sageli liikluskorraldusest, kõnniteedest, ülekäikudest, teede hooldusest ja avaliku ruumi kvaliteedist.
Soovitus	KOV peaks käsitlema lasteaedade ümbrust liikumiskeskonna osana: turvalised teekonnad, hooldatud kõnniteed, ülekäigud, parkimis- ja peatumiskorraldus, lähiümbruse rajad ja rohealad. Eriti oluline on see asutustes, kus oma õueala või siseruumide võimalused on piiratud.
Möödetav eesmärk	Iga lasteaia ümbruses tehakse vähemalt kord kolme aasta jooksul liikumis- ja ohutusaudit. Auditist valitakse 1–3 prioriteetset parandust, mille täitmist jälgitakse KOVi tegevuskavas.

Soovitused riigile ja partneritele

1. Kujundada sihitud tugimeetmed liikumiskeskonna ja vahendite arendamiseks

Probleem	Vahendi- ja ruumpuudujäägid korduvad läbivalt: keskmiselt on olemas 47% loetletud vahenditest, 30% on puudu, kuid neid vajatakse, ning 72% lasteaedadest nimetas vähemalt ühe puudujäägi. Rühmaruumides on aktiivse liikumise võimalused eriti piiratud, sest kõigis rühmaruumides on eraldi aktiivse liikumise koht olemas vaid 15% lasteaedadest.
Soovitus	Riigi ja partnerite tugimeetmed peaksid olema sihitud eeskätt väikestele ruumiparandustele, hooajalise varustuse soetamisele või jagatud kasutusele ning erivajadustega laste kaasamist toetavatele vahenditele. Toetus peaks eelistama asutusi, kus mitu puudujääki kuhjuvad.
Möödetav eesmärk	Käivitada toetusmeede, mille taotlustes tuleb siduda ost või ruumiparandus konkreetse näitajaga: rühmaruumi liikumiskoht, õueala kasutus, vahendil liikumisoskuse õpetamine või erivajadustega laste kaasamine. Järgmises seires võiks keskmine vahendikaetus tõusta 47%-lt vähemalt 55%-ni ning kõigis rühmaruumides aktiivse liikumise kohta omavate lasteaegade osakaal vähemalt kahekordistuda.

2. Toetada kogu kollektiivi hõlmavat koolitusmudelit, mitte ainult üksikute spetsialistide täiendamist

Probleem	Koolitusvajadus on üks selgemaid arengukohti. Vaid 19% vastanutest nõustus, et enamik rühmaõpetajaid on viimase kahe aasta jooksul liikumise valdkonnas koolitust saanud. Samal ajal peab 84% vastanutest vajalikuks õpetajate täiendkoolitusi ja 76% praktilisi meetodilisi koolitusi.
Soovitus	Koolituspakkumine peaks hõlmama kogu kollektiivi: rühmaõpetajaid, abiõpetajaid, liikumisõpetajaid, juhtkonda ja tugispetsialiste. Teemad peaksid hõlmama liikumise lõimimist päevakavasse, liikumismänge, erivajadustega laste kaasamist, aktiivse õuesõppe korraldamist ning rühmaruumide ja õueala sihipärast kasutamist.
Möödetav eesmärk	Lua kättesaadav koolitusmudel, mille eesmärk on, et järgmises seires vähemalt 50% lasteaedadest saab kinnitada, et enamik rühmaõpetajaid on viimase kahe aasta jooksul osalenud liikumisvaldkonna koolitusel. Täiendav eesmärk: vähendada õpetajate täiendkoolitusi vajalikuks pidavate vastajate osakaalu 84%-lt alla 60%.

3. Hoida liikumisõpetaja roll hariduspoliitilises vaates nähtavana

Probleem	Liikumisõpetaja olemasolu on üks läbivamaid erinevusi selgitavaid tegureid. Liikumisõpetajata lasteaedades toimub 3–7-aastaste laste organiseeritud liikumistegevus vähemalt kaks korda nädalas 76% juhtudest, liikumisõpetajaga lasteaedades 91–92% juhtudest. Vahendil liikumisoskusi ei õpetata 42% liikumisõpetajata lasteaedadest, kuid spordialase kõrgharidusega liikumisõpetajaga lasteaedades 17%.
Soovitus	Liikumisõpetaja rolli tuleks käsitleda mitte ainult personaliküsimusena, vaid kvaliteeditegurina, mis aitab siduda organiseeritud liikumistegevust, rühmaõpetajate tuge, vahendite kasutamist ja laiemat liikumiskeskonda. Riiklikul ja valdkondlikul tasandil tuleks jälgida nii liikumisõpetaja olemasolu kui ka kvalifikatsiooni.
Möödetav eesmärk	Säilitada ja regulaarselt jälgida liikumisõpetaja olemasolu ja kvalifikatsiooni näitajat. Järgmises seires võiks liikumisõpetajaga lasteaedade osakaal mitte langeda ning liikumisõpetajata lasteaedades vähemalt kaks korda nädalas organiseeritud liikumistegevust pakkuvate asutuste osakaal tõusta 76%-lt vähemalt 85%-ni.

4. Arendada edasi piirkondlikke partnerlus- ja laenutusmudeleid

Probleem	Lasteaedade võimalused sõltuvad palju kohalikust võrgustikust. Laenutamise kogemus ja soov ei kata veel tegelikku vajadust, ujumine puudub enamikus lasteaedades ning spordi- ja liikumisringide kättesaadavus on väiksemates või liikumisõpetajata asutustes nõrgem.
Soovitus	Spordiklubid, Liikumisharrastuse kompetentsikeskus, Tervise Arengu Instituut, kõrgkoolid ja omavalitsused saavad koos kujundada mudeleid, mis aitavad lasteaedadel jõuda vahendite, ringide, ujumise ja koolitusteni ka siis, kui kohalik võimekus on ebaühtlane.
Möödetav eesmärk	Käivitada vähemalt üks piirkondlik partnerlus- või laenutusmudeli piloot igas maakondade rühmas või vähemalt viies maakonnas. Järgmises seires võiks laenutamist või jagatud kasutust kasutanud lasteaedade osakaal kasvada vähemalt 50%-ni ning ringide olemasolu väikestes lasteaedades tõusta vähemalt 75%-ni.

5. Jätkata valdkonna perioodilist seiret ja tagasisidestamist

Probleem	Aruande üks väärtus on võimalus näha, kas areng toimub kogu süsteemis või ainult tugevamate asutustes. Ilma korduva seireta ei ole võimalik hinnata, kas vahendite, õueskäigu, ringide, koolituse ja liikumisõpetaja rolli näitajad paranevad või kas asutustevaheline ebavõrdsus väheneb.
-----------------	--

Soovitus	Jätkata perioodilist seiret ning anda osalenud lasteaedadele ja omavalitsustele võrdlevat tagasisidet. Tagasiside peaks sisaldama nii Eesti keskmist kui ka sarnase suuruse, omandivormi või liikumisõpetaja profiiliga asutuste võrdlust.
Möödetav eesmärk	Korrata kaardistust 3–5 aasta järel ning hoida muutumatuna vähemalt 10 põhinäitajat, sh organiseeritud liikumistegevuse sagedus, õueskäigu rütm, ringide olemasolu, vahendikaetus, aktiivse liikumise koht rühmaruumis, koolitustel osalemine, lapsevanemate kaasamine ja eriväljaõppega liikumisõpetaja olemasolu. Iga kordusuuringu järel saab iga osalenud lasteaed ja KOV võrdleva tagasiside.

6. Edaspidistes uuringutes seirata lasteaedades õueskäikude arvu asemel laste õues viibimise kestust.

Probleem	Uuringutes kasutatav õueskäimise kordade arv ei pruugi anda adekvaatset ülevaadet sellest, kui palju lapsed tegelikult õues aega veedavad. Õues viibimise kestus võib olla väga erinev: on lasteaedu, kus lapsi võetakse hommikuti juba õues vastu ning õues käiakse ka lõunaajal ja õhtul; leidub ka õuesõppe suunitlusega lasteaedu, kus õppetegevused toimuvad valdavalt välitingimustes. Samal ajal on ka lasteaedu, kus küll käiakse õues 1–2 korda päevas, kuid õues viibitakse vaid lühikest aega. Seetõttu ei peegelda pelgalt õueskäimise kordade seiramine tegelikku olukorda piisavalt täpselt.
Soovitus	Järgmise seire läbiviimisel on otstarbekam keskenduda õues veedetud ajale, mitte üksnes õueskäimise kordadele. Ettepanek on sõnastada küsimus järgmiselt: Mitu tundi veedate päeva jooksul lastega õues? a) 0–1 tund b) 1–2 tundi c) 2–3 tundi d) rohkem kui 3 tundi
Möödetav eesmärk	Õues veedetud aja seiramine võimaldab saada lasteaedade võrdluses täpsemaid ja sisulisemaid tulemusi. Eesmärk on kaardistada, kui kaua lapsed ajaliselt õues viibivad, ning võrrelda õues veedetud aja erinevusi linna- ja maapiirkondade vahel. Pikemas perspektiivis võimaldab see analüüsida ja võrrelda ka kehalise aktiivsuse taset ja liikumistegevuse korraldust kui ka kogu õppetegevust erineva suunitlusega lasteaedades (nt tavapärase õppekavaga ja õuesõppe fookusega lasteaiad).

Märkus. Möödetavad eesmärgid on sõnastatud aruande tulemuste põhjal soovituslike sihtidena. Need ei tähenda õiguslikku normi, vaid annavad võimaluse hinnata, kas soovitude rakendamine viib järgmises seires nähtava muutuseni.

JUHTGRUPP JA TEOSTAJAD

Juhtgrupp

Spordikoolituse ja Teabe SA:

Kairis Ulp Eesti spordiregistri juht
Veiko Ulp Spordikoolituse ja -Teabe SA analüütik
Reele Remmelkoor Eesti spordiregistri spordiehitiste alamandmekogu peaspetsialist

SA Liikumisharrastuse Kompetentsikeskus:

Henek Tomson Teadusjuht
Kertu Tort Programmide ja ürituste juht
Kaili Uusmaa Kommunikatsioonijuht

Haridus- ja Teadusministeerium:

Triin Rattiste Alus- ja põhihariduse osakonna peaekspert
Maila Rajamets Alus- ja põhihariduse osakonna vanemnõunik
Heli Mäesepp Alushariduse peaekspert (*HTMist lahkunud*)

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM

TÜ Sporditeaduste ja füsioteraapia instituut:

Maret Pihu Kehalise kasvatusedidaktika lektor
Hasso Paap Liikumisõpetuse nooremteadur
Evelin Mäestu Kinantropomeetria teadur

TARTU ÜLIKOOL

sporditeaduste ja
füsioteraapia instituut

Tervise Arengu Instituut:

Leila Oja Riskikäitumise uuringute osakonna teadur
Alice Haav Toitumise ja liikumise osakonna juhataja

Tervise
Arengu
Instituut

Urme Ernits Tartu lasteaed Tripsik ujumis- ja liikumisõpetaja, Tartu linna ja maakonna lasteaedade Liikumisõpetajate aineühenduse juht

Teostajad

Kairis Ulp uuringu juhtimine, juhtgrupi koosolekud, ankeet, aruande sõnumid
Veiko Ulp valim, uuringu IT-lahenduse kontseptsioon, andmetöötlus, analüüs
Reele Remmelkoor küsitluse läbiviimine, koostöö koordineerimine
Rihet Luikmäe uuringu IT-lahenduse programmeerimine
Indrek Ritso uuringu IT-lahenduse programmeerimine
Tea Lang järelküsitlus
Anu Ansper järelküsitlus

KASUTATUD ALLIKAD

1. Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030. <https://www.riigiteataja.ee/akt/320022015002>
2. Liikumisharrastuse tegevuskava. <https://liigume.ee/tegevuskava>
3. Haav, A., Lõhmus, L., Oja, L. 2019. Lasteaia keskkonnatingimuste ja õppe-kasvatustegevuse mõju laste kehalisele arengule kooliks ettevalmistavas rühmas. Uringuaruanne. Tervise Arengu Instituut. https://www.tai.ee/sites/default/files/2021-03/157064298527_Lasteaia_keskkonnatingimuste_ja_oppekasvatustegevuste_moju_laste_kehalisele_arengule_kooliks_ettevalmistavas_ruhmas_uuringu_aruanne.pdf
4. Spordikoolituse ja -Teabe Sihtasutus. 2024. Koolide sportimistingimuste kaardistamine 2024. Aruanne. <https://spordiinfo.ee/wp-content/uploads/2024/12/Koolide-sportimistingimuste-kaardistamise-aruanne-1.pdf>
5. Tervise Arengu Instituut. 2022. Lasteaia liikumisvaldkonna hindamine. Töövahend lasteaiale. <https://tai.ee/et/valjaanded/lasteaia-liikumisvaldkonna-hindamine-toovahend-lasteaiale>
6. Haav, A., Oja, L., Piksööt, J. 2024. The influence of kindergarten environment on the development of preschool children's physical fitness. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. https://www.researchgate.net/publication/381395268_The_Influence_of_Kindergarten_Environment_on_the_Development_of_Preschool_Children's_Physical_Fitness

LISA 1. KAARDISTATUD LASTEAEDADE NIMEKIRI

Nr	Nimetus	Tüüp	Maakond	KOV
1	Aegviidu Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Anija vald
2	Alavere Lasteaed-Põhikool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Anija vald
3	Kehra Lasteaiad	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Anija vald
4	Alasniidu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Harku vald
5	Harku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Harku vald
6	Harkujärve Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Harku vald
7	Rannamõisa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Harku vald
8	Tabasalu Lasteaed Tibutare	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Harku vald
9	Tabasalu Teelahkme Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Harku vald
10	Vääna Mõisakool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Harku vald
11	Lasteaed Neeme Mudila	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Jõelähtme vald
12	Eralasteaed Rukkilille lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Keila linn
13	Keila Lasteaed Miki	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Keila linn
14	Keila Lasteaed Vikerkaar	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Keila linn
15	Kiili Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Kiili vald
16	Ardu Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Kose vald
17	Kose Lasteaed Päevalill	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Kose vald
18	Kose-Uuemõisa Lasteaed-Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Kose vald
19	Kolga Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Kuusalu vald
20	Kuusalu Lasteaed Jussike	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Kuusalu vald
21	Vihase Lasteaed-Algkool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Kuusalu vald
22	Loksa Lasteaed Õnnetriinu	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Loksa linn
23	Laulasmaa Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Lääne-Harju vald
24	Lustipesa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Lääne-Harju vald
25	Padise Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Lääne-Harju vald
26	Paldiski Lasteaed Naerulind	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Lääne-Harju vald
27	Paldiski lasteaed Sipsik	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Lääne-Harju vald
28	Rummu Lasteaed "Lepatriinu"	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Lääne-Harju vald
29	Vasalemma Lasteaed "Sajajalgne"	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Lääne-Harju vald
30	Lasteaed Sipsik	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Maardu linn
31	Aruküla Lasteaed Rukkilill	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Raasiku vald
32	Aruküla Vaba Waldorfkool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Raasiku vald
33	Pikavere Mõisakool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Raasiku vald
34	Raasiku Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Raasiku vald
35	Aruheina Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Rae vald
36	Assaku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Rae vald
37	EluPuu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Rae vald
38	Järveküla Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Rae vald
39	Lasteaed Taaramäe	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Rae vald
40	Lasteaed Tõruke	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Rae vald
41	Peetri Lasteaed-Põhikool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Rae vald
42	Vaida Lasteaed Pillerpall	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Rae vald
43	Võsukese Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Rae vald
44	Õie Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Rae vald

45	Kurtna Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Saku vald
46	Saku Lasteaed Päikesekild	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Saku vald
47	Saku Lasteaed Terake	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Saku vald
48	Kernu Põhikool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Saue vald
49	Kotka Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Saue vald
50	Nõlvaku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Saue vald
51	Riisipere Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Saue vald
52	Rocca al Mare Kooli AS Veskimõldre Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Saue vald
53	Ruila Põhikool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Saue vald
54	Saue Lasteaed Midrimaa	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Saue vald
55	Tuleviku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Saue vald
56	Turba Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Saue vald
57	Veskitammi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Saue vald
58	Ääsmäe Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Saue vald
59	Eduson Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
60	Eesti Rahvusvaheline Eelkool	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
61	Eralasteaed Aarete saar	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
62	Eralasteaed Adelion	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
63	Eralasteaed Kalli-kalli	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
64	Ilmapuu Waldorflasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
65	Kaarli Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Tallinn
66	Kolde Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
67	Kopli Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
68	Lasteaed Aiake	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
69	Lasteaed Kajakas	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
70	Lasteaed Kelluke	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
71	Lasteaed Maasikas	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
72	Lasteaed Naeratus	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
73	Lasteaed Ojake	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
74	Lasteaed Päikene	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
75	Lasteaed Rukkirääk	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
76	Lastesõim Planeedi Mudila	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
77	Lastesõim Päkapikk	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
78	Meelespea Waldorflasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
79	MEIE Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
80	Merivälja Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
81	Pelguranna Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
82	Pirita Kose Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
83	Püha Johannese Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Tallinn
84	Rahvusvaheline Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
85	Rõõmutarekese Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
86	Sitsi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
87	Taime Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
88	Tallinna Allika Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
89	Tallinna Arbu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
90	Tallinna Asunduse Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
91	Tallinna Endla Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
92	Tallinna Euroopa Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Tallinn

93	Tallinna Haraka Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
94	Tallinna Heleni Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Tallinn
95	Tallinna Järveotsa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
96	Tallinna Kadaka Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
97	Tallinna Kannikese Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
98	Tallinna Kelmiküla Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
99	Tallinna Kihnu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
100	Tallinna Kiisa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
101	Tallinna Kiisupere Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
102	Tallinna Kivila Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
103	Tallinna Kivimurru Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
104	Tallinna Komeedi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
105	Tallinna Kristiine Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
106	Tallinna Kullatera Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
107	Tallinna Kullerkupu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
108	Tallinna Kuristiku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
109	Tallinna Laagna Lasteaed-Põhikool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Tallinn
110	Tallinna Lasteaed Delfiin	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
111	Tallinna Lasteaed Karikakar	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
112	Tallinna Lasteaed Kaseke	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
113	Tallinna Lasteaed Kiikhobu	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
114	Tallinna Lasteaed Kikas	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
115	Tallinna Lasteaed Kraavikröll	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
116	Tallinna Lasteaed Laagna Rukkilill	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
117	Tallinna Lasteaed Mooniõied	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
118	Tallinna Lasteaed Männimudila	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
119	Tallinna Lasteaed Naksitrallid	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
120	Tallinna Lasteaed Nõmmekannike	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
121	Tallinna Lasteaed Pallipõnn	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
122	Tallinna Lasteaed Pääsusilm	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
123	Tallinna Lasteaed Rabarüblig	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
124	Tallinna Lasteaed Sinilill	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
125	Tallinna Lasteaed Sinilind	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
126	Tallinna Lasteaed Sipsik	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
127	Tallinna Lasteaed Südameke	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
128	Tallinna Lasteaed Vesiroos	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
129	Tallinna Lasteaed Vikerkaar	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
130	Tallinna Lasteaed Õunake	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
131	Tallinna Lastesõim Hellik	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
132	Tallinna Lastesõim Mõmmik	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
133	Tallinna Lauliku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
134	Tallinna Lehola Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
135	Tallinna Lepatriinu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
136	Tallinna Lepistiku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
137	Tallinna Liikuri Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
138	Tallinna Liivaku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
139	Tallinna Liivalossi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
140	Tallinna Liivamäe Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn

141	Tallinna Lille Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
142	Tallinna Linnamäe Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
143	Tallinna Linnupesa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
144	Tallinna Loitsu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
145	Tallinna Lotte Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
146	Tallinna Luha Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
147	Tallinna Läänemere Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
148	Tallinna Magdaleena Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
149	Tallinna Mahtra Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
150	Tallinna Mardi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
151	Tallinna Meelespea Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
152	Tallinna Muhu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
153	Tallinna Muinasjutu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
154	Tallinna Mustakivi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
155	Tallinna Mutionu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
156	Tallinna Männi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
157	Tallinna Männikäbi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
158	Tallinna Mürakaru Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
159	Tallinna Nurmenuku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
160	Tallinna Padriku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
161	Tallinna Paekaare Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
162	Tallinna Pallasti Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
163	Tallinna Priisle Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
164	Tallinna Raadiku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
165	Tallinna Rukkilille Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
166	Tallinna Rõõmupesa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
167	Tallinna Seli Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
168	Tallinna Sikupilli Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
169	Tallinna Suur-Pae Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
170	Tallinna Sõbrakese Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
171	Tallinna Tammetõru Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
172	Tallinna Tihase Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
173	Tallinna Tuule Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
174	Tallinna Tähekese Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
175	Tallinna Unistuse Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
176	Tallinna Veerise Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
177	Tallinna Vindi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
178	Tallinna Virmalise Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
179	Tallinna Vormsi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
180	Tallinna Ümera Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Tallinn
181	Eralasteaed Pääsupoeg	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Viimsi vald
182	Kelvingi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Viimsi vald
183	Lasteaed Väike Päike	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Viimsi vald
184	Munitsipaallasteasutus Lasteaiad	Viimsi koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Viimsi vald
185	Põnnipesa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Harju maakond	Viimsi vald
186	Püünsi Kool	põhikool või gümnaasium	Harju maakond	Viimsi vald
187	Emmaste Lasteaed Naksitrallid	koolieelne lasteasutus	Hiiu maakond	Hiiumaa vald
188	Käina Lasteaed Tirtspõnni	koolieelne lasteasutus	Hiiu maakond	Hiiumaa vald

189	Kärdla Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Hiiu maakond	Hiiumaa vald
190	Palade Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Hiiu maakond	Hiiumaa vald
191	Alutaguse Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Alutaguse vald
192	Illuka Kool	põhikool või gümnaasium	Ida-Viru maakond	Alutaguse vald
193	Jõhvi Lasteaiad	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Jõhvi vald
194	Eralasteaed Mesimumm	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Kohtla-Järve linn
195	Kohtla-Järve Lasteaed Buratino	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Kohtla-Järve linn
196	Kohtla-Järve Lasteaed Karuke	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Kohtla-Järve linn
197	Kohtla-Järve Lasteaed Kirju-Mirju	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Kohtla-Järve linn
198	Kohtla-Järve Lasteaed Muinasjutt	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Kohtla-Järve linn
199	Kohtla-Järve Lasteaed Rukkilill	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Kohtla-Järve linn
200	Kohtla-Järve lasteaed Tareke	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Kohtla-Järve linn
201	Kohtla-Järve Lasteaed Tuhkatriinu	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Kohtla-Järve linn
202	Kiviõli linna lasteaed Kannike	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Lüganuse vald
203	Maidla Kool	põhikool või gümnaasium	Ida-Viru maakond	Lüganuse vald
204	Marjakese Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Lüganuse vald
205	Narva Lasteaed Cipollino	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva linn
206	Narva Lasteaed Kirsike	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva linn
207	Narva Lasteaed Käoke	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva linn
208	Narva Lasteaed Pingviin	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva linn
209	Narva Lasteaed Potsataja	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva linn
210	Narva Lasteaed Põngerjas	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva linn
211	Narva Lasteaed Päikene	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva linn
212	Narva Lasteaed Sipsik	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva linn
213	Narva Vanalinna Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva linn
214	Narva-Jõesuu Lasteaed Karikakar	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva-Jõesuu linn
215	Vaivara Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Narva-Jõesuu linn
216	Sillamäe Lasteaed Päikseke	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Sillamäe linn
217	Sillamäe Lasteaed Rukkilill	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Sillamäe linn
218	Kohtla-Nõmme Kool	põhikool või gümnaasium	Ida-Viru maakond	Toila vald
219	Voka Lasteaed Naksitrallid	koolieelne lasteasutus	Ida-Viru maakond	Toila vald
220	Carl Robert Jakobsoni nim Torma Põhikool	põhikool või gümnaasium	Jõgeva maakond	Jõgeva vald
221	Jõgeva Lasteaed "Karikakar"	koolieelne lasteasutus	Jõgeva maakond	Jõgeva vald
222	Jõgeva Lasteaed "Rohutirts"	koolieelne lasteasutus	Jõgeva maakond	Jõgeva vald
223	Laiuse Jaan Poska Põhikool	põhikool või gümnaasium	Jõgeva maakond	Jõgeva vald
224	Palamuse Lasteaed "Nukitsamees"	koolieelne lasteasutus	Jõgeva maakond	Jõgeva vald
225	Siimusti Lasteaed-Algkool	põhikool või gümnaasium	Jõgeva maakond	Jõgeva vald
226	Vaimastvere Kool	põhikool või gümnaasium	Jõgeva maakond	Jõgeva vald
227	Avinurme Lasteaed Naerulind	koolieelne lasteasutus	Jõgeva maakond	Mustvee vald
228	Lohusuu Kool	põhikool või gümnaasium	Jõgeva maakond	Mustvee vald
229	Mustvee Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Jõgeva maakond	Mustvee vald
230	Voore Põhikool	põhikool või gümnaasium	Jõgeva maakond	Mustvee vald
231	Puurmani Mõisakool	põhikool või gümnaasium	Jõgeva maakond	Põltsamaa vald
232	Põltsamaa Valla Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Jõgeva maakond	Põltsamaa vald
233	Imavere Kool	põhikool või gümnaasium	Järva maakond	Järva vald
234	Järva-Jaani Lasteaed Jaanilill	koolieelne lasteasutus	Järva maakond	Järva vald
235	Järvapesa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Järva maakond	Järva vald
236	Koeru Lasteaed Päikeseratas	koolieelne lasteasutus	Järva maakond	Järva vald

237	Koigi Kool	põhikool või gümnaasium	Järva maakond	Järva vald
238	Paide Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Järva maakond	Paide linn
239	Paide Sookure Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Järva maakond	Paide linn
240	Käru Põhikool	põhikool või gümnaasium	Järva maakond	Türi vald
241	Retla-Kabala Kool	põhikool või gümnaasium	Järva maakond	Türi vald
242	Türi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Järva maakond	Türi vald
243	Väätsa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Järva maakond	Türi vald
244	Haapsalu Vanalinna Lasteaiad	koolieelne lasteasutus	Lääne maakond	Haapsalu linn
245	Uuemõisa Lasteaed-Algkool	põhikool või gümnaasium	Lääne maakond	Haapsalu linn
246	Lääne-Nigula Lasteaiad	koolieelne lasteasutus	Lääne maakond	Lääne-Nigula vald
247	Vormsi Lasteaed-Põhikool	põhikool või gümnaasium	Lääne maakond	Vormsi vald
248	Haljala Lasteaed Pesapuu	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Haljala vald
249	Kadrina Lasteaed Sipsik	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Kadrina vald
250	Vohnja Lasteaed-Algkool	põhikool või gümnaasium	Lääne-Viru maakond	Kadrina vald
251	Eralasteaed Tiki-Triki (Rae vald)	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Rakvere vald
252	Eralasteaed Kaur	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Rakvere linn
253	Eralasteaed Tiki-Triki (Rakvere linn)	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Rakvere linn
254	Rakvere Linna Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Rakvere linn
255	Rakvere Waldorfkool	põhikool või gümnaasium	Lääne-Viru maakond	Rakvere linn
256	Eralasteaed Tiki-Triki (Rakvere vald)	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Rakvere vald
257	Rakvere valla Lasteaed Pääsusilm	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Rakvere vald
258	Lasteaed Pisipõnn	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Tapa vald
259	Lasteaed Vikerkaar	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Tapa vald
260	Tamsalu Lasteaed Kröll	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Tapa vald
261	Eralasteaed Tiki-Triki (Viimsi vald)	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Rakvere vald
262	Kulina Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Vinni vald
263	Laekvere Kool	põhikool või gümnaasium	Lääne-Viru maakond	Vinni vald
264	Roela Kool	põhikool või gümnaasium	Lääne-Viru maakond	Vinni vald
265	Vinni Lasteaed "Tõruke"	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Vinni vald
266	Viru-Nigula valla lasteaid Kelluke	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Viru-Nigula vald
267	Kiltsi Mõisakool	põhikool või gümnaasium	Lääne-Viru maakond	Väike-Maarja vald
268	Rakke Lasteaed Leevike	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Väike-Maarja vald
269	Simuna Kool	põhikool või gümnaasium	Lääne-Viru maakond	Väike-Maarja vald
270	Väike-Maarja Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Lääne-Viru maakond	Väike-Maarja vald
271	Kanepi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Põlva maakond	Kanepi vald
272	Krootuse Kool	põhikool või gümnaasium	Põlva maakond	Kanepi vald
273	Saverna Kool	põhikool või gümnaasium	Põlva maakond	Kanepi vald
274	Johannese Kool ja Lasteaed Rosmal	põhikool või gümnaasium	Põlva maakond	Põlva vald
275	Põlva Jakobi Kool	põhikool või gümnaasium	Põlva maakond	Põlva vald
276	Põlva Lõunakaare Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Põlva maakond	Põlva vald
277	Räpina Lasteaed Vikerkaar	koolieelne lasteasutus	Põlva maakond	Räpina vald
278	Viluste Kool	põhikool või gümnaasium	Põlva maakond	Räpina vald
279	Häädemeeste Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Häädemeeste vald
280	Kabli Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Häädemeeste vald
281	Tahkuranna Lasteaed-Algkool	põhikool või gümnaasium	Pärnu maakond	Häädemeeste vald
282	Uulu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Häädemeeste vald
283	Kihnu Kool	põhikool või gümnaasium	Pärnu maakond	Kihnu vald
284	Lääneranna Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Lääneranna vald

285	Kergu Lasteaed-Algkool	põhikool või gümnaasium	Pärnu maakond	Põhja-Pärnumaa vald
286	Pärnjõe Kool	põhikool või gümnaasium	Pärnu maakond	Põhja-Pärnumaa vald
287	Pärnu-Jaagupi Lasteaed Pesamuna	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Põhja-Pärnumaa vald
288	Tootsi Lasteaed-Põhikool	põhikool või gümnaasium	Pärnu maakond	Põhja-Pärnumaa vald
289	Vändra Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Põhja-Pärnumaa vald
290	Audru Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
291	Jõõpre Kool	põhikool või gümnaasium	Pärnu maakond	Pärnu linn
292	Lindi Lasteaed-Algkool	põhikool või gümnaasium	Pärnu maakond	Pärnu linn
293	Paikuse Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
294	Pärnu Kastani Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
295	Pärnu Kesklinna Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
296	Pärnu Lasteaed Mai	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
297	Pärnu Lasteaed Põialpoiss	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
298	Pärnu Lasteaed Trall	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
299	Pärnu Liblika Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
300	Pärnu Raja Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
301	Pärnu Vana-Sauga Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
302	Pärnu Ülejõe Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
303	Tõstamaa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Pärnu linn
304	Kilingi-Nõmme Lasteaed Kröll	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Saarde vald
305	Surju Kool	põhikool või gümnaasium	Pärnu maakond	Saarde vald
306	Are Kool	põhikool või gümnaasium	Pärnu maakond	Tori vald
307	Jänesselja Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Tori vald
308	Sindi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Tori vald
309	Tammiste Lasteaed-Algkool	põhikool või gümnaasium	Pärnu maakond	Tori vald
310	Tori Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Pärnu maakond	Tori vald
311	Järvakandi Lasteaed Pesamuna	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Kehtna vald
312	Kehtna Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Kehtna vald
313	Kohila Lasteaed Männi	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Kohila vald
314	Kohila Lasteaed Sipsik	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Kohila vald
315	Sutlema-Aespa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Kohila vald
316	Kasti-Orgita Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Märjamaa vald
317	Kivi-Vigala Põhikool	põhikool või gümnaasium	Rapla maakond	Märjamaa vald
318	Märjamaa Lasteaed Pillerpall	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Märjamaa vald
319	Sipa-Laukna Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Märjamaa vald
320	Valgu Põhikool	põhikool või gümnaasium	Rapla maakond	Märjamaa vald
321	Vana-Vigala Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Märjamaa vald
322	Varbola Lasteaed-Algkool	põhikool või gümnaasium	Rapla maakond	Märjamaa vald
323	Alu Kool	põhikool või gümnaasium	Rapla maakond	Rapla vald
324	Hagudi Põhikool	põhikool või gümnaasium	Rapla maakond	Rapla vald
325	Kabala Lasteaed-Põhikool	põhikool või gümnaasium	Rapla maakond	Rapla vald
326	Kaiu Kool	põhikool või gümnaasium	Rapla maakond	Rapla vald
327	Lasteaed Sinilill	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Rapla vald
328	Rapla Lasteaed Kelluke	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Rapla vald
329	Rapla Lasteaed Naksitrallid	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Rapla vald
330	Rapla Lasteaed Päkapiikk	koolieelne lasteasutus	Rapla maakond	Rapla vald

331	Muhu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Muhu vald
332	Aste Lasteaed "Mõmmik"	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
333	Eralasteaed Kõige Suurem Sõber	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
334	Kaali Kool	põhikool või gümnaasium	Saare maakond	Saaremaa vald
335	Kesklinna Eralasteaed NAERUSUU	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
336	Kihelkonna Kool	põhikool või gümnaasium	Saare maakond	Saaremaa vald
337	Kuressaare Ida-Niidu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
338	Kuressaare Pargi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
339	Kuressaare Ristiku Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
340	Kuressaare Rohu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
341	Kuressaare Tuulte Roosi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
342	Kärla Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
343	Laimjala Kool	põhikool või gümnaasium	Saare maakond	Saaremaa vald
344	Leisi Kool	põhikool või gümnaasium	Saare maakond	Saaremaa vald
345	Lümanda Karu-Kati Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
346	Mustjala Kool	põhikool või gümnaasium	Saare maakond	Saaremaa vald
347	Orissaare Lasteaed "Päikesekiir"	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
348	Pihltla Kool	põhikool või gümnaasium	Saare maakond	Saaremaa vald
349	Pöide Kool	põhikool või gümnaasium	Saare maakond	Saaremaa vald
350	Salme Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
351	Valjala Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Saare maakond	Saaremaa vald
352	Elva Linna Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Elva vald
353	Konguta Kool	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Elva vald
354	Puhja Lasteaed Pääsusilm	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Elva vald
355	Rannu Kool	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Elva vald
356	Rõngu Lasteaed Pihlakobar	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Elva vald
357	Kambja Lasteaed "Mesimumm"	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Kambja vald
358	Kuuste Kool	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Kambja vald
359	Soinaste lasteaeed Laululind	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Kambja vald
360	Tõrvandi Lasteaed "Rüblük"	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Kambja vald
361	Ülenurme Lasteaed Nurmepesa	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Kambja vald
362	Lasteaed Laanelill	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Kastre vald
363	Melliste Kool	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Kastre vald
364	Sillaotsa Kool	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Kastre vald
365	Võnnu Lasteaed Värvuke	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Kastre vald
366	Lohkva Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Luunja vald
367	Luunja Lasteaed Midrimaa	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Luunja vald
368	Nõgiaru Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Nõo vald
369	Nõo Lasteaed Kröll	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Nõo vald
370	Nõo Lasteaed Tõruke	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Nõo vald
371	Alatskivi Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Peipsiääre vald
372	Anna Haava nim Pala Kool	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Peipsiääre vald
373	Kolkja Lasteaed-Põhikool	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Peipsiääre vald
374	Koosa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Peipsiääre vald
375	Vara Lasteaed "Õnnetriinu"	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Peipsiääre vald
376	Anni Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
377	Eralasteaed Rüblük	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
378	Eralasteaed TERAKE	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn

379	Ilmatsalu Lasteaed "Lepatriinu"	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
380	Koogel ja Moogel Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
381	Lasteaed Loomelind	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
382	Meie Mängurühm	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
383	Tartu Karlova Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
384	Tartu Katoliku Hariduskeskus	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Tartu linn
385	Tartu Lasteaed Annike	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
386	Tartu Lasteaed Helika	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
387	Tartu Lasteaed Hellik	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
388	Tartu Lasteaed Kannike	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
389	Tartu Lasteaed Kelluke	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
390	Tartu Lasteaed Kivike	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
391	Tartu Lasteaed Klaabumaa	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
392	Tartu Lasteaed Kröll	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
393	Tartu Lasteaed Lotte	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
394	Tartu Lasteaed Meelespea	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
395	Tartu Lasteaed Mõmmik	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
396	Tartu Lasteaed Naerumaa	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
397	Tartu Lasteaed Piilupesa	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
398	Tartu Lasteaed Poku	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
399	Tartu Lasteaed Pääsupesa	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
400	Tartu Lasteaed Ristikhein	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
401	Tartu Lasteaed Rukkilill	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
402	Tartu Lasteaed Rõõmumaa	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
403	Tartu Lasteaed Tripsik	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
404	Tartu Lasteaed Tõruke	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
405	Tartu Lasteaed Tähtvere	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
406	Tartu Maarjamõisa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
407	Tartu Rahvusvaheline Kool	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Tartu linn
408	Tartu Väike Päike Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
409	Tupsiku Eralasteaed	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu linn
410	J. V. Veski nimeline Maarja-Magdaleena Põhikool	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Tartu vald
411	Kõrveküla lasteaed Päikeseratas	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu vald
412	Laeva Põhikool	põhikool või gümnaasium	Tartu maakond	Tartu vald
413	Lähte lasteaed Kiisupere	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu vald
414	Tabivere Lasteaed Rõõmula	koolieelne lasteasutus	Tartu maakond	Tartu vald
415	Keeni Põhikool	põhikool või gümnaasium	Valga maakond	Otepää vald
416	Otepää Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Valga maakond	Otepää vald
417	Puka Kool	põhikool või gümnaasium	Valga maakond	Otepää vald
418	Pühajärve Põhikool	põhikool või gümnaasium	Valga maakond	Otepää vald
419	Tõrva Kool	põhikool või gümnaasium	Valga maakond	Tõrva vald
420	Tõrva Lasteaed Mõmmik	koolieelne lasteasutus	Valga maakond	Tõrva vald
421	Hargla Kool	põhikool või gümnaasium	Valga maakond	Valga vald
422	Lüllemäe Põhikool	põhikool või gümnaasium	Valga maakond	Valga vald
423	Valga Lasteaed "Buratino"	koolieelne lasteasutus	Valga maakond	Valga vald
424	Valga Lasteaed "Kaseke"	koolieelne lasteasutus	Valga maakond	Valga vald
425	Valga Lasteaed "Walko"	koolieelne lasteasutus	Valga maakond	Valga vald
426	Halliste Lasteaed Pääsuke	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Mulgi vald

427	Karksi-Nuia Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Mulgi vald
428	Mõisaküla Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Mulgi vald
429	Õisu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Mulgi vald
430	Kirivere Kool	põhikool või gümnaasium	Viljandi maakond	Põhja-Sakala vald
431	Kõpu Põhikool	põhikool või gümnaasium	Viljandi maakond	Põhja-Sakala vald
432	Olustvere Lasteaed Piilu	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Põhja-Sakala vald
433	Suure-Jaani Kool	põhikool või gümnaasium	Viljandi maakond	Põhja-Sakala vald
434	Suure-Jaani Lasteaed Sipsik	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Põhja-Sakala vald
435	Vastemõisa Lasteaed Päevalill	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Põhja-Sakala vald
436	Viljandi Kesklinna Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Viljandi linn
437	Viljandi Lasteaed Karlsson	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Viljandi linn
438	Viljandi Lasteaed Krõllipesa	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Viljandi linn
439	Viljandi Lasteaed Männimäe	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Viljandi linn
440	Viljandi Vaba Waldorfkool	põhikool või gümnaasium	Viljandi maakond	Viljandi linn
441	Holstre Kool	põhikool või gümnaasium	Viljandi maakond	Viljandi vald
442	Jaagu Lasteaed-Põhikool	põhikool või gümnaasium	Viljandi maakond	Viljandi vald
443	Kalmetu Kool	põhikool või gümnaasium	Viljandi maakond	Viljandi vald
444	Kolga-Jaani Kool	põhikool või gümnaasium	Viljandi maakond	Viljandi vald
445	Paistu Kool	põhikool või gümnaasium	Viljandi maakond	Viljandi vald
446	Ramsi Lasteaed "Taruke"	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Viljandi vald
447	Saarepeedi Kool	põhikool või gümnaasium	Viljandi maakond	Viljandi vald
448	Tarvastu Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Viljandi vald
449	Viiratsi Lasteaed "Rüblik"	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Viljandi vald
450	Viljandi valla lasteaed "Päikesekiir"	koolieelne lasteasutus	Viljandi maakond	Viljandi vald
451	Kuldre Kool	põhikool või gümnaasium	Võru maakond	Antsla vald
452	Lusti Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Antsla vald
453	Rõuge Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Rõuge vald
454	Setomaa Lasteaed	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Setomaa vald
455	Terve Pere Aed (Võru linn)	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Võru linn
456	Võru Lasteaed Okasroosike	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Võru linn
457	Võru Lasteaed Punamütsike	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Võru linn
458	Võru Lasteaed Päkapikk	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Võru linn
459	Võru Lasteaed Sõleke	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Võru linn
460	Kääpa Kool	põhikool või gümnaasium	Võru maakond	Võru vald
461	Lasva Lasteaed Pargihaldjas	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Võru vald
462	Puiga Lasteaed Siilike	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Võru vald
463	Võru valla lasteaed Lõunapärlid	koolieelne lasteasutus	Võru maakond	Võru vald